

Máté G. Péter

Véres galamb

Máté G. Péter

Véres galamb

TARTALOM

Előszó	Ünnepek előtt
Ez csak mese lehet	Nemzeti pisilés
Hatszázötven forint	Pénzben mért szeretet
Stadionország	Világok legjobbika
Én szóttam!	Cseppben a tenger
Rejtélyes üzenet	Isten nevében
Szívás	A kötet
Ikszvadászat	Kérdés a kérdés
Színházi rémálom	Velence-tóváros 2.0
Sovány vigasz	Nyelvlecke
Öncenzorok	Rémálom
Do you speak valahogy?	Agresszív faj
Hányinger	Vásárnap
Indulatok bolygója	Két és fél orvos
Bismarck erre nem gondolt	Bróker, bróker mondd meg nékem...
Egyetértés	Drága vicc
Másodrendű választók	Van az a pénz
Csevej	Kapanyél
Folytatódik	Anyalét
Rázós szavak	A hatalom ára
Átverősi	A 104. legboldogabb ország
Nettó	Szépséges statisztika
Csillagkapu	Idegének
Víz alatt	Mindennapi korrupcióink
944	Kenyéren és vízen
Csömör	Fitten, fiatalosan
Állófogadás	Egy hajóban
Egészségünkre!	Vidám kis történet
Macskakarom	Okkal, ok nélkül
Kiborító	Nem szilárd
Feljelentők	Görög nem
Harakiri	Dokihoz mentünk
Csőtörés	Időskor, rossz kilátásokkal
Hurrá, nyaralnak!	Nyarálok jussa
Szomorú vándorok	Olimpiát nekünk, most!
Csak kérhettek szépen	Cui prodest?
Tanácsstalan társkeresők	Fogyasztunk
Akarnak dolgozni	Emberi cunami
Tegezzem, vagy magázzalak?	Észszerűen
Sulis evolúció	Ötvenhét nap
Kereset	Káosz a köbön
Csapdában	Fejcsere
Döntések	Imádság
Felajzott világ	Népek kiszabott helye
Fajvédők kellene	Gépjósda
Ennyiért?	A harmadik
A bizottság	Véres galamb
Mert megérdemeljük?	Tetű
Írástudó titkoszolgák	Négytized pont az egészségünkre
Észosztók	Romokban az értelem
Kánkán	Ügyfélbarátok
Határban	Forró világ
Tanulni az ötödosztálytól	

Előszó

Kedves Olvasó! Abba a reménybe ringatom magam, hogy Ön már tartotta kezében, olvasta egyik, vagy másik művemét és akkor teljesen felesleges a bemutatkozásom. De ha Ön először találkozik velem, mégiscsak úgy illik, hogy bemutatkozzam.

Újságíró vagyok, büszkeséggel tölt el, hogy kirívóan hosszú ideig, huszonegy évig lehettem a velencei-tavi térségi televízió, a Tó Tévé, majd megszűnése után még három évig az általam életre hívott Pusztaszabolcs Tévé főszerkesztője.

Pályafutásomat evezős edzőként, majd vezető edzőként sportszakmai lapban közzétett írásokkal kezdtem. Kezdőnek kissé túlkorosan, harminchat évesen kaptam meg az első komoly publikálási lehetőséget a Fejér Megyei Hírlaptól. Írásaim ezt követően rohamtempóban jelentek meg a Hírlapon kívül az Új Tükörben, Nők Lapjában, Esti Hírlapban, Magyar Nemzetben, Népsportban, Nemzeti Sportban, Tallózóban, Népszabadságban, Fehérvári Hétben, Fehérvári Polgárban, és még mintegy további harminc kisebb-nagyobb lapban. A nyomtatott sajtóban legtovább a Vasárnapi Fejér Megyei Hírlapban és a Fehérvári 7 Napban publikáltam.

Dolgoztam külsős szerkesztő-riporterként a Magyar Televízióban, a Duna Tévében, vezettem műsort a Danubius Rádióban és alapító főszerkesztője voltam a rövid életű Rádió 101 Gárdony elnevezésű helyi rádióknak. Jelenleg alapító tulajdonosként, szerkesztőként gyakorlom az online újságírást, napi rendszerességgel írom, szerkesztem e-lapomat, a *Vétót* (www.v-to.info).

Első könyvem, a Lopott éjszakák éppen tizenhét évvel ezelőtt jutott olvasóim kezébe. Ezt követően már egyre gyorsuló ütemben készültek az újabb kötetek, A szakállas angyal, Láthatatlan lények, Vészcsengő, Józsefváros hercegnője, majd a Hibázók és bűnözők és a Csak fuss! A könyvek – négy novelláskötet, a többi újságokban közölt jegyzeteim, egy-egy korszak mindennapjainak tükörképe – egy része nyomtatásban is, míg mások csak digitálisan jelentek meg, de mindegyik ingyen letölthető a Magyar Elektronikus Könyvtárból (www.mek.oszk.hu). Időközben elkészült két hangoskönyvem is, amelyeket saját novelláimból olvastam fel és tettem kerek egészé.

Szeretek írni, mert még mindig bízom a leírt szó erejében. Ezúttal ismét két év alatt összegyűlt, megjelent jegyzeteim gyűjteményét kínálom Önnek.

Köszönöm, hogy olvassa könyvemét.

Máté G. Péter

Ez csak mese lehet

Két évtizedig edzettem fiatal evezősöket. Edzői pályafutásom alatt mindvégig becsültem tanítványaimat, miközben kérlelhetetlenül irtottam a trágárságot, nem tűrtem a pontatlanságot, elfogadhatatlannak tartottam a hazugságot. Úgy gondolom, értékes embereket neveltem.

Mindez arról jutott eszembe, hogy elolvastam az önmagát szexmániásként jellemző egykori sikeres úszóbajnoknő első könyvét. Nem vagyok szemforgatóan szemérmeskedő, de a kötet obszcén nyelvezete, a sekélyesnek tűnő mondanivaló, a szexuális kalandokat hajszóoló nő feltárukozása inkább taszított, mint érdekelt. Pár oldal után le is tettem a művet, hogy aztán később újrakezdjem. Érdekelt, hogy hogyan látja a korábbi élsportoló belülről a kívülállók számára oly vonzó világot. Siralmas, amit kaptam.

Olimpia és világbajnokok, példaképek sora, tízezrek élsportoló kedvencei mulatnak, buliznak, isznak át éjszakákat, kábítják magukat szerekkel, mennek másnap így edzésre. Mindehhez jön a felfokozott szexualitás, az egyéjszakás kalandok sokasága, a mindenki, mindenkivel és bármikor erkölcsé. A sportot belülről is ismerőként döbbsentem meg a bemutatott világ romlottsága előtt.

A korosztályát Facebook-nemzedékként jellemző író világa számomra elfogadhatatlan, ahogy sokunknak lehet az. Mert bár a sportolók sohasem voltak angyalok, tették, amit csak tehettek, meg amit nem, éltek a mindenkori rendszer és kor nyújtotta lehetőségekkel, de ennyire talán mégsem voltak romlottak, mint amit e könyvben olvashatunk.

Fiatal sportolóként magam is láttam hajnali edzésemre menet nemegyszer a villamosról a két világválogatott focistát, a védőt és a csatárt, amint a fővárosi Nagykörút egyik presszójából távoztak az átmulatott éjszaka után. Nem volt újdonság, a bennfentes szurkolók is tudtak erről, ahogy a sztársportolóknak elnézett csempészéseket, ügyeskedéseket, tivornyákat is ismerték. Csakhogy azok a kilengések elnézhető gyerekjátékoknak tündek a könyv történetéhez képest.

Tabukat dönt írásával az örökös bajnoknő, aki sok más mellett durva edzőjéről és a fiatalokat megrontó gyúróról is lerántja a leplet. Bizonyára igazat, vagy legalábbis az általa tapasztaltakat vetette papírra, mégis szomorú, ha a sport tisztaságába, az eredmények nagyságába, az emberfeletti munkába, a küzdeni és győzni tudás magasztosságába vetett hitünk kap ily módon léket.

Rendíthetetlenül hiszem, hogy van egy másik, többségi sporttársadalom is, egyetemen tanulókkal, felelős és hűséges családapákkal, feleségekkel, céltudatos, jövőt építő példaképekkel.

Mert ha a sport megmaradt értékeit is elveszítjük, mi marad még nekünk?

2013. december 3.

Hatszáz tíz forint

A létező szocializmus egyik komoly vívmánya volt az, ha a hivatalok az állampolgárokkal rendszeresen packázó, időt húzó, hatalmukat fitogtató, vagy éppen némi csúszópénzre vágyó bürokratái egy ügyet hosszú ideig nem intéztek el, a derék lakos a sajtóhoz fordulhatott segítségért. Akkoriban még ugyanis olyan komoly tekintélynek örvendett egy hírlapíró, hogy általában már az is az ügyet gyors elintézéséhez vezetett, ha csak rákérdezett. Ha meg még cikket is írt róla, hát borítékolható volt a teljes siker.

Egy ideje a hivatalok újfent lelassultak, a kispénzű tisztviselők, ügyintézők állásukat féltve önálló döntéseket nemigen hoznak, várnak főnökeik utasítására, azok meg feletteseik bólintására, engedélyére. Az ügyek emiatt nehézkesen intéződnek el és ezen manapság már az újságíró is nehezen változtat.

A minap egy nyolcvanon túl járó asszony kérte segítségemet. Története szinte szóra sem érdemes, hasonló naponta eshet meg bármelyikünkkel. Az egyedül élő asszony elmondta, minden évben megjelenik nála az egyik szolgáltató mesterembere, hogy a kötelező ellenőrzést elvégezze, amiért idén a meghirdetett rezsicsökkentés ellenére is többet fizetett, mint tavaly. Amikor felhívta a céget azt mondták, ez az ára, majd újabb tiltakozása után kapott egy kétsoros levelet azzal szövegel, hogy kérése a szolgáltató székhelye szerinti nagyváros önkormányzata előtt van, várják a döntést. Ezen aztán nagyon elcsodálkozott.

Tőlem annyit kért, ha esetleg nem is tudom visszaszerezni a pénzét, a hatszáz tíz forintot, amely számára pontosan háromnapos étkezést jelent, legalább tudjam meg, vajon miért fizettek vele többet, mert most úgy érzi, hogy becsapták és idős kora miatt megalázóan lekezelték.

Az ügye remélhetően nem csak közbenjárásomnak köszönhetően nyert gyors elintézését, bár miután az idős asszony már nem hagyja el a házát, folyószámlája sincs, az összeg visszajuttatása – annyinak, amennyit sokan észre sem vesznek, ha hiányzik a zsebükből – némi nehézségbe ütközött. Mindenképpen dicséretes az, ahogy a segítőkész illetékes vezető végül is megoldotta a feladatot. Kár, hogy ehhez ismét újságíróra volt szükség.

Hátramenetbe kapcsolt időgépben ülünk, hiszen mind több területen élvezhetjük újra a letűntnek vélt szocializmus „emberközeli” vívmányait. Nem lehetünk igazán büszkék rá.

2013. december 10.

Stadionország

Szeretem a focit. Szerettem játszani, bár nem voltam éppen kifejezetten ügyes a labda rúgásában és szeretem nézni is. Főleg a labda művészeit, a pályán robogó, a gyepet felszántó, vagy éppen lehetőleg finom mozdulatokkal cselező, látványos gólokat szerző labdarúgókat, a színes, szórakoztató meccseket.

Nézem a honi labdarúgás egyik-másik találkozóját is. Na, nem végig, mert annyira nem erős az idegrendszerem, de öt-tíz perceket igen, többnyire a gyomromban megjelenő első ideges görcsig. Ha éppen fokozni akarom az élvezeteket az egyik csatornán a hazai, a másikon egy német, olasz, spanyol, vagy angol meccset figyelek. Észvesztően jó szórakozás!

Amikor megszedülök a külföldiek féktelen rohanásában, a mérkőzés vibrálásában, az izgalmakban, visszakapcsolok a honi bajnokira. Ott aztán nem kell kapkodnom a fejem. Csak az a baj, hogy a végén mégiscsak ideges leszek.

Tudom, mi okozza a játékbeli különbséget: öregek és kicsik a stadionjaink. De már nyakunkon a javulás. Olvasom ugyanis, hogy újabb 12 milliárd megy hamarosan stadionépítésre, és ez igazán jó hír. Egyes szaklapok számítása szerint a stadionépítésre, felújításra szánt pénz megközelíti a 110, sőt a 130 milliárdot. Jó lesz ez, mert ha megépülnek a szépséges, tízezreket befogadó ékszerdobozok, ügyesebbek lesznek, gyorsabban futnak majd a fiúk. Az részletkérdés, hogy a jelenlegi stadionok nézőterének is csak 27.32%-át töltik meg a szurkolók, és a bevételekből aligha lesznek fenntarthatóak a nagy befektetéssel megépülő, megújuló létesítmények. Majd kapnak újabb közpénz milliárdokat a klubokat üzemeltető vállalkozások.

Szeretem a focit, ahogy sok más sportágat is, de egykori sportolóként, edzőként, testnevelő tanárként, majd újságíróként túl sok lepukkadt, málló falu, egy szál dróton lógó, 25-ös izzóval megvilágított öltözőben, edzőteremben, iskolai tornateremben (szobában) jártam, edzettem, vagy tartottam edzést, testnevelési órát. Ezért tudom, hogy ennek a 12, 110, vagy 130 milliárdnak a mindennapos iskolai testnevelés feltételeinek megteremtésénél, a fiatalok edzőtermeinek elfogadhatóvá tételénél lenne az igaz helye, sok más mellett. Mert ne menjünk el szó nélkül a tény előtt, hogy fejlett társadalmakban, ha kinőtte a nézősereg a régit, nem közpénzből az állam, hanem a jól menő üzleti vállalkozást folytató klub építteti meg a stadionját a nyereségéből és ő is fogja fenntartania bevételeiből. Az állam meg, ha életerős, sportszerető polgárokat akar látni országában, a testi oktatás, utánpótlás-nevelés feltételeit segít megteremteni.

Mi viszont stadionország stadionpolgáiraiként kapunk szép új stadionokat. Mert megérdemeljük!

2013. december 17.

Én szóttam!

Na, már most én előre szólok, hogy tőlem ne várgyanak semmit se. Itt van ez a volt apehos, azt milyen jól megszítta. Én aztán biztosan nem szólok senkinek se! Aki aggya, aggya, kenne, akit akar, oda se nézek. Nehogymá! Szólok, oszt engem visznek majd el. Nem és nem! Ha kenyi akar valaki valakit, tegye. Oszt kalap, kabát meg jó napot!

Aszongyák az urak, na, nem ám itthon, mert itthon mért is mondanák, de odaát, ahun, külföldön, hogy korrupt nemzet a magyar, merthogy itten senkit se zavar, ha valaki kenyi a másikat, netán a másik gyűri zsebre, amivel kenyik. Ilyen volt ez az ország mindég is. Uram, meg bátyám, ha te nekem hát én neked, oszt megest kalap, kabát. Na meg jó napot! Majd a jogászok jól eljogászkodnak vele, oszt megest jó napot! Mán csak így megyen ez mifelénk.

Most meg ez a szegény ember fogta magát, oszt valami ezermilliárdos áfacsalás miatt borította a bilit. Ráadásul nem ám a szegény ember csalta a milliárdokat, ah, dehogy, azt inkább a módosabbak csinyáták. Hát hun van az egyszerű pógárnak milliárdja, amivel csalni tudna? Nincs neki, csórikának, de még milliója is csak kevés szegénynek van, így nincs is mivel kenyi, meg csalni. Így aztán szegény marad szegény, de ez tán már csak érthető, nem?

Szóval most lekapták azt a szerencsétlen fazont, azt a peches volt apehest, mert volt olyan tisztességes állampógár, hogy szólt, mutyi kavardott a levesbe. Na, azért maraggyunk hűjek a valóságó, az apekosok, vagy kicsodák ezek a majiak, azok aztán gyorsan kivizsgálták egy hétvégén, hogy itt aztán se csalás, se kenyés, se gazdag hadd csinyálja, se szegény bátran bukjon nincsen. Van viszont rend, meg tisztaság a hivatalban, ahogy annak lennie köll.

Oszt meg most olvasom, hogy szegény volt apehosnak, aki szóni mert, mert azt hitte tisztességes állampógárnak szónia köll, ha lát valamit, amit nem kellene látnia, szóval most meg minden papírgyát, még a noteszit is elvitték a szolgálunk és védünk emberjei. Mert ha csalás volt, akkor bűnhődnyije köll valakinek. Ha lehet, akkor annak, aki szót. Mert nem birgya befogni a lepcsés száját, oszt csak a bajt csinyájja az uraknak? Oszt most tényleg kész a baj. Meg jó napot, hogy ki ne felejcsem.

Mondom is az asszonynak, nekem ő ne szójjon, hogy én szójjak, mert ez, meg az veszteget, keny, meg csúszópézt ad ezért meg azért. Hát én aztán nem szólok amhá biztos. Szeretek én ám nyugottan alunnyi, ha meg szólok, hát oda az álom.

Így hát kedves hatalom, most szóttam. Tőlem aztán ne is várják, hogy szójak, hogy ki keny, ki veszteget. Tőlem csak kennyék, vesztegessék egymást, csaljanak áfát, meg asszonyt, oszt kalap, kabát.

Na, meg, hogy ki ne felejcsem: jó napot!

2014. január 2.

Rejtélyes üzenet

Még van huszonöt perc éjfélig – pillantottam karórámra és nyugodtan néztem tovább a nemrégiben indított újabb, ezúttal archív közszolgálati tévécsatornán az ezerszer vetített kabaré-jelenetet. Órám, amelyet egyik jeles, de fájóan sok számot tartalmazó születésnapomra kaptam, még sohasem hagyott cserben. Évek óta tényszerűen közli velem a gyorsan múló időt.

Párom figyelmeztetésére kaptam fel a fejem, hogy ideje készülni az éjféλι pezsgővel, ha már otthon ünnepeljük az új év beköszöntét, legalább koccintsunk a reménytelibb jövőre. Ráérünk – közöltem – hova ez a nagy sietség, sok idő van még hátra 2013-ból.

Kiderült, a karóráм megdöbentő módon húsz percet késett az este folyamán. Bosszankodtam, hogy pont ilyenkor merül le a sok évig működőképes elem a szerkezetben, ráadásul nem is olyan régen cseréltettem, éppen, hogy elkerüljem az ilyen eseteket.

A történet itt akár véget is érhetne, mindennapi eset, ha egy elem lemerül. Még ha rosszkor, akkor sincs benne furcsaság. Abban viszont sokkal inkább, hogy az óra azóta újfent tökéletesen pontos, pillanatnyi eltérés sincs a működésében. Előfordulhat, hogy rövid időre elvittek az ufók, vagy szilveszterkor napkitörés volt, mágneses sugárzás, netán valami más, tudományosan megmagyarázható esemény okozta a jelentős késést. De lehet, hogy titkos figyelmeztetést kaptam az órától: ne váltsak évet, jó volt nekem a 2013, azt már minden visszásságával együtt megszoktam.

Egyre inkább félelemmel tekintek az órámra. Hatalmasodik bennem ugyanis az érzés, hogy ez az óra tud valamit. Nyilvánvalóan az életemről van szó, az azt befolyásoló és 2014-ben bekövetkező eseményekről. Vélhetően előre érezte az óráм, hogy lesznek nehéz perceim, vagy éppen heteim, miközben hazám egyre jobban teljesít – a plakátokról tudja az óra is – nekem cseppet sem lesz jobb dolgom, mint volt korábban. Meglehet, azt jelezte az óráм, hogy ha beteg leszek, ne számítsak semmi jóra az újesztendőben, de legkevésbé sem kielégítő egészségügyi ellátásomra. Abba ugyanis manapság csak belebetegedni lehet.

A karon ülő időmérőm figyelmeztetett a több választással terhelt 2014 várható izgalmaira is. Bár azt még az óráм sem hiheti, hogy más fog uralkodni a következő négy évben, mit az elmúló ciklusban, de egy újabb kétharmadot már a ketyegő szerkezet is csak nehezen viselne el.

Dühített az óra viselkedése, mert nem kedvelem a jóslatokat, ezért sugallatait sem hittem el, sőt rémhírterjesztésért meg is büntettem. Eldugtam a fiókom mélyére és most a tíz évvel öregebb órámat használom.

Ez már többet tapasztalt, tudja, hogy amit az ember elront, azt majd az idő úgyis helyrehozza.

2014. január 7.

Szívás

Kevésbé kormánybarát olvasóim szemében karakter-öngyilkosságnak tűnhet, amit most teszek: bevallom, van négy olyan intézkedése a jelenleg uralkodó hatalomnak, amellyel mélységesen egyetértek. Hagyjuk is most a másik hármát, maradjunk csak a dohányzás visszaszorításánál.

Nem szégyellem gyengeségem, mert iszonyatosan utálok, ha mellettem cigarettáznak, ha derék dohányzó embertársaim a képembe fújják, a ki tudja milyen betegségekkel terhelt tüdejüket megjárt füstöt. Arról már nem is beszélek, hogy a füsttől köhögési roham tör rám és megfájdul a fejem. Szóval tipikus nemdohányzó vagyok.

Ezért is fogadtam örömmel a dohányzás visszaszorítására tett intézkedéseket. Már régen meg kellett volna tenni és akkor talán még sokáig nem szomorkodtam volna az élet rövidségén több fiatalon elment barátom, ismerősöm koporsója mögött. Végül is magánügy, mindenki úgy károsítja saját egészségét, ahogy akarja. De nem a családját, környezetét! Szerencsére a tilalmak sora, a trafikbotrány, vagyis a dohánypiac érdekes átszervezése, az elárusítóhelyek számának ezzel járó jelentős csökkenése és a dohánytermékek árainak drasztikus növekedése mind-mind egy irányba mutat. Tisztul a levegő.

Nálunk. Mert világszerte ma már egymilliárdnyian dohányoznak, szemben az 1980-as 721 millióval. A dohányosok számának növekedését a szakemberek a Föld lakosságának szaporodásával magyarázzák, emellett a szegénységgel – vagy tudatlansággal – mert olyan országokban cigarettáznak mind többen, mint Banglades, India, Kína és Oroszország. Európa fejlett részein jelentősen, az USA-ban a vizsgált időszakban például 52 milliőről 38 millióra csökkent a dohányosok száma.

Pompás, mondhatnánk rosszindulatúan, nem is oly nagy baj, ha a sártekénk túlnépesedett országaiban idő előtt kipusztítják magukat az emberek. Mert ha nem a cigarettázás káros élvezetében halnak meg, majd elviszi őket az éhezés, a kritikán aluli higiénia, az ottani orvosi ellátás minősége, vagy éppen teljes hiánya.

Ma már természetes, ha egy hölgy kezében cigaretta van. Az már sokkal kevésbé elnézhető, ha a cigi egy kismama szájában füstöl, gyermekét téve ezzel beteggé, de mindenképpen nikotinfüggővé. Kiváló példa akad arra, hogy lehet füstmentesen is élni, hiszen Antigua és Barbuda szigetállamában a lakosság csupán 5 százaléka dohányzik.

Mielőtt végképp megharagudnának rám dohányos olvasóim, arra biztatom őket, hogy bátran szívják és fújják amennyit – és amennyiért – csak akarnak. De kérem, higgyék el, bármennyire furcsa is, vannak, akiknek még mindig levegőt kell belélegezniük füst helyett, hogy életben maradjanak.

2014. január 14.

Ikszvadászat

Mostantól tényé lett az, amit Magyarországon már mindenki tudott: április 6-án lesznek az országgyűlési választások. Jó ideje, az egyik kormánypárti politikus hónapokkal ezelőtti „véletlen” elszólása óta ismert a dátum, talán csak a kiírás jogával rendelkező köztársasági elnöknek szóltak később. De ezen nincs mit csodálkozni, ő ugyanis független minden politikai hatalomtól, tehát neki nem parancsol senki sem. Most is magától gondolta ki és nem egykori pártfőnöke rendelkezett így.

A választási törvény értelmében február közepétől indulhatna a kampány, ha nem tartana már évek óta. Nálunk ugyanis folyamatos kampányolás van, mintha ennek bármiféle értelme is lenne. Nem lehet ugyanis évekig izgalmi állapotban tartani a tömegeket. A nép, vagyis a választani még hajlandók tömege nagyrészt már úgyis eldöntötte, hogy mit fog tenni, kiknek a neve mellé húzza a jelet. A bizonytalanokon meg a kampány is csak ritkán segít. Ők vagy nem szavaznak, vagy az utolsó pillanatban ötletszerűen húzzák be az ikszet valahova.

Az már előre borítékolható, hogy hazánk egyszemélyi vezetőjének hívői gondolkodás nélkül szavaznak majd rá, míg az őt igencsak gyűlölők – vannak szép számmal – ezúttal is protest szavazók lesznek, vagyis nem valamelyik pártra, képviselőre, leendő vezetőre, hanem valaki és megélhetési követői ellen szavaznak majd. S ne felejtjük ki a radikális, vagy szélsőséges gondolkodású barátaink ugyancsak erősen elkötelezett százezreit se. Őértük is felesleges a kampány, jó ideje összekovácsolódott már a táboruk.

Nem lesz könnyű ezúttal demokrata ellenzéki szavazónak lenni, mert az önmagukat demokratikus ellenzékként jellemző, parlamentbe igyekvők mérhetetlen bénázása, kínos tehetetlensége, ötlettelensége végképp megkérdőjelezi, hogy mindabból, amit az unortodixa létrehozott, képesek lennének visszavezetni az országot a fejlett nyugati társadalmak közé. Megkockáztatom: a feltűnő, sőt fájó ügyetlenkedésük csak álca, ugyanis vélhetően ők, a profi politikusok messzemenően belátták azt, amit mi, választók már régóta érzünk. Azt, hogy a következő négy esztendőben számukra ez az ország vezethetetlen lesz.

Ettől függetlenül az sem megoldás, ha a tanácstalanok, ellenzéki szavazók csak legyintenek egyet és április 6-ára a voksolás helyett valami más, szórakoztatóbb programot szerveznek maguknak. Mert aki nem adja szavazatát valamelyik pártnak, csoportosulásnak, képviselőjelöltnek, négy évig egy szót sem szólhat majd, ha nem úgy mennek majd a dolgok, ahogy szeretné. Elmulasztja a pillanatot, hogy beleszóljon közös ügyeinkbe.

Panaszkönyvet pedig utólag már hiába kér majd a derék nem szavazó polgár.

2014. január 21.

Színházi rémálom

– Most mondd meg őszintén, mi lenne, ha nem támogatná az állam a színházi életet? Hidd el, könnyedén lehet élni színház nélkül is. Szerinted kimennének a tömegek az utcára tüntetni, ha bezárnák az összes színházat?

Bevallom, először a kérdést sem értettem, amit a mindig, mindenhol és mindenkivel politizáló ismerősöm szegezett nekem. A színházi igazgatóválasztások körüli botrányok juttatták eszébe, hogy szerinte először a gazdaságot kellene minden erővel feléleszteni, oda kellene a forrás, az állami pénz, és ha az ország újra a fejlődés jó útján halad majd, akkor lehet foglalkozni színházzal, meg minden más egyéssel, ami nem a termelésről szól.

Természetesen nem adtam igazat neki, de azért elgondolkodtam, hogy vajon milyen is lenne egy színház, vagy művészet nélküli világ? Nos, szerintem élehetetlen. Az ember már az ősidőkben is alkotott, barlangrajzokat festett, állatokat utánozott, játszotta el a viselkedésüket, vagyis színházat csinált. A művészet, a színház része az életünknek, lehetőség, hogy elmondhassunk, eljátszhassuk mindazt, amit esetleg a hétköznapi életünkben nem tehetünk, vagy a szó eszközével nem tudunk.

Madách Imre Az ember tragédiája című örökbecsű művéből már ismerhetjük a falanszter embertelen világát, amelyben mindent a tudománynak rendelnek alá és a fölösleges dolgok, tárgyak, múzeumba kerülnek. Sajnálatos, sőt borzalmas lenne, ha ma egy olyan falanszterben kellene élnünk, amelyben nincs színház, festészet, szobrászat, irodalom.

Ismerősöm ugyanakkor váltig állította, hogy a hazai színházakra – ő szerinte – a modern korban e végsőkéig elavult művészeti ág művelőire felesleges milliárdokat költeni, miközben alacsony az ország GDP-je. Különbösen is, a legtöbb színház jó, ha fél házakkal működik, az emberek legfeljebb moziba mennek el, oda is egyre kevesebben, viszont ott a jó öreg tévé a lakásban, filmek, valóságshow-k sokaságával és a színházjegy áráért ráadásul nagyon sok sört lehet venni.

Feltételezem, ismerősöm csak egy újabb vitát akart kiprovokálni kettőnk között, miután imádja a politikai diskurzust, de ha szavazni kellene arról, hogy valamennyi színházat alakítsák-e át termelő üzemekké, ezt még ő is leszavazná. Legalábbis remélem.

Mert azért azt ő is tudja, hogy ahol hallgatnak a szabad művészek, ott ördögi hangok szólnak meg.

2014. január 28.

Sovány vigasz

59,6 év. Ennyi volt annak az öt férfinak az átlagéletkora, akiknek haláláról a minap kedvenc napilapom gyászjelentés rovatában olvashattam. Őt halálhír, öt férfi és csak egyikük élhette túl a hatvanat két évvel.

Korán hálnak a magyar férfiak. Az elmúlt napokban szembesülhettünk az egykori neves labdarúgó hatvanadik évében, álmában bekövetkezett halálával, pár nappal később váratlanul távozott a 62. évében járt olimpiai bajnok sakkozó, s velük együtt számtalan ember, akiknek halálhíre nem váltott ki országos érdeklődést.

Nemrégiben olvastam egy szakember véleményét, aki azt állította, hogy az evolúció során kialakult feladatosztás miatt a férfiemberre főleg az utódnemzés során van szükség, majd az utódok védelmezésében, kisebb részben felnevelésében, de ezután a családban már haszontalan a léte. Ha pedig már munkáskézként sem használható, hát végképp nincs helye e világban. Az asszonyok feladata eközben a szülés, a gyereknevelés, majd közreműködés az unokák nevelésében. Vagyis létükre sokáig, aktív szülő és dolgozó korukat követően is szükség van.

Az Európai Unióban a várható élettartam három évvel ezelőtt a nők esetén 82,4, míg a férfiaknál 76,4 év volt. A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint hazánkban a születéskor várható átlagos élettartam a 2011-es számítások szerint a nők esetében 78,23, férfiaknál pedig 70,93 év.

Vannak szakmák, amelyek különösen pusztítják a férfiember életet, ilyen például a bányászoké, kohászoké, vegyi üzemekben, veszélyes anyagokkal dolgozóké, vagy éppen a kórházi orvosoké. A sort még sokáig lehetne sorolni.

Ha pedig nem a szakmai ártalmak, túlterheltség, korszerűtlen táplálkozás, túlsúly, dohányzás viszi el a férfit, akkor ott a stressz, az állandósult és mesterségesen szított rossz hangulat, a borúlátás, elégedetlenség a saját sorssal, munkanélküliség, kilátástalanság, reménytelenség. Ezek pedig biztosan ölü mérgek.

Az érintett korosztály tagjaként rémülten figyelem az idő előtt távozó férfitársaim tragikus sorsát, olyan emberek halálát, akik alkotóképességük teljében kényszerülnek itt hagyni e küzdelmes, de szép világot. Pedig ha nyugatabbra születnek, akár még évtizedekig is megbecsült és hasznos tagjai lehetnének családjuknak, társadalmuknak. Itthon viszont legfeljebb tisztességes állampolgárok lehetnek, akik felesleges nyugdíjkiadásokkal nem terhelik majd az államkasszát.

Igen sovány vigasz a félbehagyott életekért.

2014. február 4.

Öncenzorok

Ha ön most azt hiszi, hogy nekiállok ízekre szedni a paksi atomerőmű orosz kézbe adásának ügyét, vitriolos véleményt alkotok az egyszemélyi döntésről, akkor nagyot téved. Nem csak azért nem teszem, mert az atomenergia békés felhasználásának a pártján állok és az orosz mentalitással is csak néhány bajom van, de azért sem, mert tapasztalom, hogy az uralkodó hatalomnak szívügyévé vált az oroszbarátság. Bizonyára megéri nekik, így hát nem írok róla véleményt. Igen, ezt hívják öncenzúrának.

Ugyancsak nyugalmam érdekében nem beszélek a megélhetési Bólogató Jánosként mindennel egyetértő, mindent megszavazó parlamenti kétharmad vezényszóra kialakult nyugatellenességéről, hirtelen támadt orosz- és keletbarátságáról. Végül is szegény gombnyomogató pártebereknek annyi idő alatt kell a legtöbbet kihozniuk a honatyaságból, amennyi megadatik nekik, majd hülyék lesznek szembemenni a főnökkel. De ahogy említettem, erről sem mondok véleményt, mert még bajom történik.

A Mérték Médiaelemző Műhely minap publikált felmérése azt mutatja, hogy a közönség nem érez változást, de az újságírók szerint rosszabbodott a sajtószabadság állapota. Az utóbbiak közül mind többen alkalmazznak öncenzúrát, sokan hiányolják az állami reklámpénzek elosztásának átláthatóságát, és túl szigorúnak tartják a médiatörvényt.

Magyarországon elvileg és alaptörvényileg sajtószabadság van. Ugyanakkor meggyőződésem, hogy teljesen szabad sajtó sohasem létezett. Azok a tévék, rádiók, újságok, amelyek valakinek, vagy valaminek a jóvoltából működhettek, már nem szabadok. Mindig ott a támogatások megvonásának lebegtetése, a reklámok hatalmi intésre történő eltűnése. Mert lehet hős az újságíró, a médiuma, készíthet mélyelemzést, tényfeltárást, ezt ugyanis nem tiltja senki sem, de ha megteszi, biztosan tyúkszemekre lép, azok gazdái meg azonnal feljajdulnak és felháborodásukban hirtelen mozdulattal elzárják a pénzcsepet.

Az internet még szabad, bár az sem teljesen. Egyre több vezető politikus perel be kommentelőket, kommenteket közzé tevő weblapokat, mert bár eddig a közszereplőnek többet kellett elviselniük, és ahogy szokás mondani a vélemény szabad (volt), a márciusban életbe lépő új Polgári törvénykönyv már ott is öncenzúrát kényszerít majd ki, ahol eddig tényleg nem volt. Azok a blogírók pedig, akik bátran tárják fel a meztelen igazságot, ritkán jutnak el a tömegekhez, véleményformáló hatásuk nagyjából egyelő a nullával.

Tudjuk, hogy a sajtószabadság ügye eltöprel a mindennapi megélhetési gondok mellett, és ha jut pénz evésre, a gyerek taníttatására, utazásra, kütyük vásárlására, akkor a többség csak legyint rá, a sajtó belügyének tekinti.

~~Pedig nem az, mert minden elnyomás, diktatúra a sajtó szabadságának korlátozásával kezdődik, amelybe a kiterőszakolt öncenzúra is beletartozik.~~

2014. február 11.

Do you speak valahogy?

Már túl vagyok a huszadik napon, de egyre nehezebben haladok előre. Összekeveredő betűk, szavak, kifejezések, szórendek hada áll elém, hogy nehezítse az életemet. Nem hibáztathatok senkit sem, nem kergettek bele, nem köteleztek rá és a diplomámat is réges-régen kézhez vettem már. Nem szépítem, öreg fejjel vágtam bele az angol nyelv tanulásába úgy, hogy vélhetően néhány internetes felirat szövegének esetleges megértésén túl talán sohasem fogom használni megszerzendő tudásomat.

Az egész ügy azzal kezdődött, hogy a mára már húszmillió felhasználóval büszkélkedő Duolingo ingyenes nyelvoktató programot Luis von Ahn, a pittsburghi Carnegie Mellon University professzora és diákja 2011-ben kitalálták, kidolgozták. A rendszer különlegessége, hogy igen szórakoztató és játékos, miközben kőkemény munka is egyúttal. Nos, ez a számítógépes, okostelefonos oktatóprogram bilincselte magához engem is.

Sokadszor ugrottam neki a nyelvtanulásnak, kisgyerekkortól nyolc kemény évet fizettek végig szüleim, hogy magántanárnál sajátítsam el a német nyelv rejtelseit. Kidobott pénz volt. Aztán jött az iskolai orosz, meg sokszori újrakezdéssel az angol. Nem tudom, hogy volt-e nyelvérzékem, vagy sem, hiszen azon túl, hogy a leckéket fel kellett mondanom, soha, sehol nem használhattam e nyelveket, próbálhattam ki tudásomat. Nem csoda, hogy a velem egykorúak tömege a bezárt országban nemigen látta értelmét a nyelvtanulásnak.

Ahogy említettem, ezúttal sincs céloom az angoltudással, és mélyen együtt érzek azokkal a fiatalokkal, akik vért izzadva sem tudnak elegendő tudást szerezni egy középfokú nyelvvizsgálóhoz, mert az idegen nyelv elsajátításához nyelvérzék, vagyis készség is kell. Éppen ezért nem kellene nyelvvizsgát követelni azoktól a diákoktól, akik amúgy sem akarnak külföldön dolgozni, élni. Ők itthon maradnak, és itt teszik majd a dolgukat. Magyarul.

Fogalmam sincs, hogy meddig jutok el a Duolingo nyelvoktató kurzusain, mert egyre nehezebb az előrehaladás, de még élvezem és internetes játék helyett ezzel kapcsolódom ki. Végre találtam egy nyelvtanárt, „aki” nem nyelvtant akar tanítani nekem, hanem szöveget érteni és beszélni.

Egyes felmérések szerint világszerte közel négymilliárd ember beszél egy Globish elnevezésű nyelvet, amelyen a francia megérti a németet, a magyar a koreait, a vietnámi a dánit. Mindezt angol alapon, igen kevés szóval és nyelvtannal.

Talán ha itthon is beszélni tanítanák a sok végzett, de diplomára váró fiatalot és nem nyelvtani szabályokra, jóval előbbre tartanánk.

2014. február 18.

Hányinger

Nem vagyok jól mostanában, bár semmivel sem rosszabb az egészségi állapotom, mint a korombelieknek, legalábbis azt hiszem, amíg meg nem kérdezem orvosomat. Nem a testemmel, a lelkemmel, közérzetemmel van baj. Lehangolt lettem, zavart, bizonytalan.

A huszonnégy évvel ezelőtti első szabad parlamenti választások óta a legszennesebben folyó választási kampány ránk ömlő áradata tesz szomorúvá, levertté. Az első hat választást televíziósként csináltam végig, testközelben láttam a leendő képviselőket, beszélgettem velük, meghallgattam magánvéleményüket. Eleinte értelmes, az ellenfelet nem ellenségként kezelő embereket ismerhettem meg bennük.

Aztán minden megváltozott. Egyre keményebb szavak hangzottak el, mindinkább a másik ócsárlása, lejáratása került előtérbe és az újságírókat is annak alapján becstelték, vagy nézték nullának, hogy melyik szekértábor hívének gondolták.

A jelenleg dúló választási kampány zavar, mert bekúszik a magánszférámba, zaklat, rossz hangulatot kelt bennem. Orrba vágnak az út mellől rám üvöltő óriásplakátok, a tévécsatornák, rádióadások, vagy internet híreiben egymást pocskondiázó képviselőaspiránsok, pártok lejárató szövegei.

Vajon belegondolnak-e abba az egymást kicsinálni akaró felek, hogy a rivális párt, vagy pártember helyett tömegeket sértenek meg mondataikkal? A képviselők, pártok mögött ugyanis szavazók tíz- és százezrei állnak. Emberek, akiknek az egyes pártkatonák, vagy pártjuk megválasztásából aligha lesz kézzel fogható hasznuk, és akik többnyire csak négy-évente fontosak, hogy a politikai elit tagjai újabb négy évig az országért cselekvés árca mögé bújva jól éljenek és bátran sütögessék saját pecsenyéjüket.

Huszonnégy évvel ezelőtt a mai középkorúak, idősebbek boldogok voltak, hogy végre szabadságban, és ami ugyancsak fontos, javuló anyagi körülmények között élhetnek majd. Nem így lett. Az akkori rendszerváltók jó részére már csak kevesen emlékeznek, a néhány itt maradt, meg az újabbak, vagy a parlamenti jólétet, vagy a hatalmat, a felettünk uralkodás gyönyörét akarják.

Rosszul érzem magam, mert játékszer lettem, eszköz, akinek – még – van két szavazata és erre a fentebb jelzett uraknak, ritkán hölgyeknek szükségük van. Valakik majd meg is kapják, ha április 6-áig sikerül döntenem, de addig még meg kell küzdenem a nemtelen kampány keltette mindennapi erős hányingerrel. Ahogy persze önnek is.

Állítólag néhány mély légvétel, vagy egy-két stampedli pálinka csillapítja a rossz érzést. Lehet, hogy a végére alkoholisták leszünk?

2014. február 25.

Indulatok bolygója

A csillagász hölgy egy közepesen nagy ládával a lába előtt próbálja megértetni velem és a hozzám hasonló tudatlanokkal az Univerzum nagyságát. A láda tele van tengerparti homokkal, a lelkes tudós szerint annyi homokszem van benne, amennyi csillag – a mi Napunkhoz hasonló égitest – akad a galaxisunkban, vagyis a Tejútrendszerben.

A másik csillagász elmagyarázza, hogy ameddig ma az emberiség ellát a Hubble és Kepler űrtávcsövek és korszerű társaik révén, abban az emberi aggyal szinte felfoghatatlan méretű térben elképesztő mennyiségű, úgy százmilliárd galaxis lehet, bennük egyenként néhány százmillió, vagy inkább többnyire több százmilliárd csillaggal, körülöttük keringő bolygókkal, holdakkal.

Két hasonló filmsorozat is futott az egyik természettudományos tévécsatornán azok számára, akik végképp megcsömörlöttek a hazai választási kampánytól, a szomszédunkban kirobbant hatalmi válságtól, orvgyilkosságoktól, a népüket uralni akaró despoták, autokraták, diktátorok uralkodásától, a fajgyűlölők embertelenségétől. A már említett A világegyetem című sorozat mellett sajtótárgyul figyeltem Stephen W. Hawking és Leonard Mlodinow A nagy terv című könyvéből készült sorozatot, amelyik többek között olyan alapvető kérdésekre keres és ad új válaszokat, hogy hogyan és mikor keletkezett az Univerzum, miért vagyunk itt, és egyáltalán nem utolsósorban, vajon a természet törvényei igazolják-e egy jóindulatú teremtő létezését?

Amikor az ember egy-egy ilyen film megtekintése, könyv elolvasása után szerzett ismereteivel körülnéz az univerzumi méretekben negyed porszemnél is kisebb sártekéjén, látja társainak, a legfejlettebb aggyal bírót, a bolygót uraló lényeknek viselkedését, törekvését saját fajuk uralására, esetenkénti tömeges kiirtására, a Föld élővilágának elpusztítását is magában hordozó cselekedeteit, joggal gondolkodik el az élet, a lét kérdéseiről.

Ajánlom a filmeket, a könyvet mindazok figyelmébe, akik hatalmi vágytól, irigységtől, gonoszságtól, vallási fanatizmustól, fajgyűlöletől, vagy bármiféle más pompás emberi érzelmtől vezérelve akarják tönkre tenni mások villanásnyi létét a Föld nevű bolygón.

Nekik sem ártana, ha tudnák helyüket és megértenék mérhetetlen parányiségüket a végtelen nagyságú Univerzumban.

2014. március 4.

Bismarck erre nem gondolt

Emelni kell a nyugdíjkorhatárt, vissza kell vágni a nyugdíjellátásokat! Ezt természetesen nem én javaslom, hanem a Világbanknak a régiós nyugdíjrendszerekről a közelmúltban megjelenített hosszabb tanulmánya.

A világ népessége igen látványosan nő, és szerencsére az átlagéletkor is. A fejlett társadalmakban – a miénk is az – gyarapodik az idősek és csökken az aktív dolgozók száma. Ez pedig nyilvánvalóan jelentős feszültséget okoz az államok büdzséjében.

A világ első nyugdíjrendszerét Otto von Bismarck kancellár vezette be Németországban, 1889-ben. Akkor egy nyugdíjasra meglehetősen sok kereső, vagyis járulékfizető jutott, de ez a szám mára világszerte jelentősen lecsökkent.

Az elemzők szerint Európában a kormányoknak el kell dönteniük, hogy mi a fő céljuk a nyugdíjrendszerrel. A Világbank szerint el kell mozdulni az alapnyugdíj irányába, amelyet általános adóbevételekből fedeznének. Ebben az esetben az öregkori szegénység elkerülése a cél. Az alapnyugdíj összege meglehetősen csekély lenne, viszont ehhez jönne még az úgynevezett munkanyugdíj.

A szakértők szerint az embereknek ajánlatos lesz elfogadniuk, hogy legalább 65 éves korukig kell dolgozniuk, a döntéshozóknak meg olyan ösztönzőrendszert kell bevezetniük, amellyel érdekeltté teszik a dolgozókat a meghosszabbított munkavállalásban.

Nálunk ez már megvalósult, persze nem az ösztönzés, arról szó sincs, csak a 65 éves korhatár, amelyet pár év múlva minden nyugdíjba igyekvőnek el kell érnie, hogy nyugdíjat kap hasson. S hogy mire lesz elegendő az akkor kapott ellátmány? Erre ma még nehéz válaszolni, legfeljebb csak az ad némi információt, hogy a tanulmány szerint a következő évtizedekben a magasabb nyugdíjkorhatárral szemben az állami kezdőnyugdíj akár nagyobb mértékben is csökkenni fog.

A nyugdíj felé ballagóknak, ha az általuk elvárt életszínvonalat a nyugállományban is fenn akarják tartani, szükségük lesz nyugdíjcélú megtakarításokra, felhalmozására. Vagyis előtakarékosagra, mert a jövő egyértelműen az öngondoskodásé, legalábbis a tanulmány szerint.

A hazai béreket, jövedelmeket, a napi megélhetési lehetőségeket ismerve nagyon nehéz elképzelni azt a mélyen alulfizetett, állásáért rettegő, mindennapi anyagi gondokkal küszködő magyar munkavállalót, aki képes felhalmozásra időskori életben maradása érdekében.

De azt is nehéz elképzelni, hogy a többségnek hatvanon túl lesz még munkája.

2013. március 11.

Egyetértés

– Hazafias kötelességem, hogy ott legyek – vont a vállát a középkorú férfi miután értesült arról, hogy március 15-ére nagy szélvihar várható. Majd még hozzátette: megy, mert jelen kell lennie, amikor hazánk elsőszámú vezetője beszél, és ha sziklák hullanak az égből, ő akkor is ott lesz majd a következő békemenetben is, mert ez a nemzet érdeke.

– Nem szégyellem, rongyokban lógnak az idegeim, annyira nehezen viselem a helyzetet – panaszkolta az idősödő pedagógus –, már alig várom április 6-át, hogy végre eltűnjön az országot uraló maffia és újra demokrácia legyen ebben az országban.

Egy rövid ebéd utáni séta a békés kisváros utcáján és máris szembesül az ember a magyar valósággal, a végtelenen megosztott társadalom egyes tagjainak szembenállásával. S bár vélhetően e két ember nem menne ökölrel, fegyverrel egymásnak, ha ismernék a másikat, de aligha tudnának bármit is egyetértésben tenni az ország boldogulásáért.

Az 1848 márciusában kirobbant forradalom híres 12 pontja előtt olvasható: „Legyen béke, szabadság és egyetértés”, míg e szórólap végén ott a megfogalmazott vágy: „Egyenlőség, szabadság, testvériség”. Az idei március 15-e sok mindenről szólt, csak egyetértésről, testvériségről nem és erősen kérdőjelessé vált az elmúlt években mifelénk a szabadság, egyenlőség fogalma is.

Miközben határunk túloldalán újra a fegyvereket hangolják, készülve az újabb nagyhatalmi csatározásra, amely akár egy világ, de mindenképpen európai háborúval fenyegethet, első számú vezetőnk, mint oly sok elődje hazánk történelmében megint a rossz oldalra igyekszik. Teszi mindezt önhatalmúlag, a társadalom nagy részének ellenérzésére, vagyis egyetértés nélkül.

Történelmünk során alig akadt egyetértés. Ha mégis kialakult volna valamilyen együttgondolkodás, akkor a mindenkori hatalom élt az oszd meg és uralkodj nemtelen eszközével, pénzzel, juttatásokkal, pozíciókkal, bűnbakká lealacsonyított néprétegek feláldozásával azonnal ellenségeskedést szított az emberek között, hogy aztán fennkölt módon hirdesse a magyarság egységét, az összefogás, testvériség és nem utolsósorban az egyetértés szükségességét.

A rendszerváltásnak nevezett hatalmi váltás óta eltelt huszonnégy évből húszban mégis úgy érezhettük, hogy viszonylagos szabadságban élhetünk. Ma már ebből kevés maradt, minderről talán legtöbbet a megfélemlített pedagógusok, a nyugdíj-kedvezményüket veszített rendőrök, tűzoltók, a nyugdíjba zavart orvosok, közalkalmazottak, a magánnyugdíj-megtakarításuktól megfosztott emberek, az öncenzúrázó újságírók és a sérelmek sorát elviselni kényszerült szakmai és civil közösségek mesélhetnének.

Ennyit 1848 örökségéről és az egyetértésről.

2014. március 18.

Másodrendű választók

– Elmész szavazni? – kérdeztem a Skype-on keresztül az Egyesült Államokban ösztöndíjas-ként tanuló rokonomat, aki elpanaszolta, hogy szeretett volna élni állampolgári jogaival, de ehhez fél Amerikát át kellene repülnie. Erre pedig sem pénze, sem ideje nincs. Úgy érzi, hogyha a határon túl élő kettős állampolgárságú magyaroknak joguk lesz egyszerűen levélben szavazni, neki is járna mindez, hiszen az ő életét is befolyásolhatja az, ami április 6-án történik.

Nem jár jobban az angliai munkán lévő negyven körüli ismerősöm sem, neki vonatoznia kellene, mégpedig sokat, hogy Londonig utazzon, ott meg eljusson a magyar követségre. Ráadásul ő már indulatos is, amikor mindez szóba kerül, azt mondja, ide, mármint a hazájába vissza sem jön, ameddig itt ilyenek a közállapotok. Számára a parlamenti választás eddig szent dolog volt, egyet sem hagyott ki. Most kihagyatják vele.

Olvasom, hogy a megadott határidőig majd' 226 ezer határon túl élő, kettős állampolgársággal rendelkező magyar ember regisztrálta magát a választásra, vagyis jelezte, hogy bele kíván szólni az anyaországban élők életébe. Eközben mind több hír érkezik arról, hogy a külföldön dolgozó közel háromszázezer, más számítások szerint majd' félmillió, magyarországi lakcímmel rendelkező honfitársunk lesz képtelen eljutni az adott ország magyar nagykövetségére, vagy konzulátusára, hogy leadja voksát.

Úgyes lépés a hatalom részéről, hiszen a megélhetésükért családjuktól, barátaiktól, otthonuktól távol dolgozni kényszerülők nagy valószínűséggel nem éppen rájuk, vagyis azokra szavaznának, akik nem voltak képesek megfelelő munkahelyeket, béreket, jogbiztonságot adni az itthon dolgozni akaróknak. Tulajdonképpen ők már voksoltak a lábukkal, de ez mit sem ront a regnáló hatalom továbbélésének esélyein.

Lehet, sőt akár biztosra is vehető, hogy a jelenlegi hatalmasok „ügyes” választási rendszerüknek és a végtelenül sokat ügyetlenkedő, tetzesza ellenlábasaiknak köszönhetően simán, talán fölényesen is nyerik az áprilisi parlamenti választásokat, de hogy sok barátot veszítenek, az már biztos. Pedig a most külföldön szerencsét próbálók nagy része vélhetően egyszer haza szeretne térni, itthon boldogulni és választani.

De az is lehet, hogy a sok dolgozó, többségében magasan kvalifikált munkás, mérnök, orvos nem jön vissza egy olyan országba, ahol korlátozzák a jogait. Mert bizony bárki bármit mond, most ez történik.

2014. március 25.

Csevej

Éppen kétéves voltam a múlt század első felének utolsó éveiben, amikor egy munkás bekopogott első emeleti lakásunk utcai ablakán, igencsak jelentős frászt hozva az engem öltöztető édesanyámra. Mint kiderült, megkaptuk az oly régóta vágyott telefont, a szakember azért mászott fel a létráján, hogy beszerelje. Igazi csoda volt ez akkoriban.

Mindez akkor jutott eszembe, amikor kiderült, hogy március legvégén volt a digitális mobiltelefonálás hazai bevezetésének huszadik évfordulója. Először egy lelkésznél láttam hordozható telefont, alig volt nagyobb, mint a gyerekkorom otthoni tárcsás készüléke. Ez – ma már tudom – még analóg rendszerű volt, a hálózathoz csatlakozásért 75 ezer forintot kellett fizetni, a szolgáltatás havidíja 6300 forint volt, a készülékek pedig 70-115 ezer forintba kerültek és a hívott félnek is fizetnie kellett. Legtöbbünknek elérhetetlen vagyon volt az akkoriban. Aztán Velencében, az évszázados házak között sétálva láttam meg az első, már csak alig féltéglányi készüléken beszélő embert, akit szájtátva figyeltem.

1994. március 31-én aztán itthon is elindult a GSM szolgáltatás, a mai digitális telefonálás első rendszere. Eleinte tömegesen nevelték ki a bunkófont, tahófont és még ki tudja miféle pejoratív jelzőkkel jellemzett telefont használókat, de ahogy terjedtek a mindinkább elérhető árú és csökkenő méretű, női retikulókban, zakózsebekben, nadrágöveken hordható készülékek, úgy halkultak el a gúnyos megjegyzések és váltak mindennapi használati eszközeinkké a mobiltelefonok.

Az okostelefonnal már egy másik dimenzióba érkeztünk, és ha visszatekintünk az elmúlt két évtized robbanásszerű kommunikációs fejlődésére, beláthatjuk, elképzelni is nehéz, hogy újabb húsz esztendő múltával hogyan és mivel tartjuk majd kapcsolatunkat barátainkkal, munkatársainkkal, a világgal.

Arra is emlékszem a régmúltból, hogy a választások előtt időnként fura kattanások, hangok voltak hallhatóak és édesanyám a nővérével folytatott esténkénti trécelésekor beidegződött félelemből még óvatosabbá vált. A szüleim számtalanszor szóltak rám, telefonba nem mond mindenfélét az ember, mert illetéktelenek is hallhatják.

A mobiltelefonálás talán legnagyobb értéke a mérhetetlen szabadság. Mert ugyan könnyen le lehet hallgatni államfők, vagy kisemberek mobilcsevegését, de miután csak Magyarországon a tízmillió lakosra 11,5 millió készülék jut, az azokon zajló beszélgetések már nehezen lehetnének megfigyelhetők.

Vannak olyan országok, ahol időnként korlátozzák a mobilszolgáltatásokat. Nos, aki manapság a nagy tömegek kommunikációs szabadsága ellen tesz, az a hatalom csúcsán aligha lesz hosszú életű és ezt is a mobilvilágnak köszönhetjük.

2014. április 1.

Folytatódik

Ilyen választásra még nem emlékszem, bár újságíróként, televíziósként korábban hat újkori parlamenti választást, azok kampányidőszakát csináltam végig, figyeltem közletről térségem jelöltjeit. Ezúttal viszont oly módon volt lefutott a választás, hogy az jószerevel a szavazók körében semmiféle izgalmat, várakozást sem váltott ki.

Olyanra sem emlékszem, hogy egy nappal a voksolás előtt a majd' két évtizede létező szombati futócsapatomban ne az esélylatolgatás lett volna a fő téma, de idén ez is elmaradt. A közömbösséget nyilvánvalóan az váltotta ki, hogy a hatalmon lévő kétharmados erő – nem éppen demokratikus módon, önhatalmúlag – olyan választási rendszert iktatott törvénybe, amely akkora előnyt biztosított számukra, mintha egyszemélyi vezetőnk kedvenc csapata a legfontosabb meccse kezdetén ötgólos előnnyel lépne pályára egy hasonló játékerőt képviselő, de jóval szétszórtabb ellenfelével szemben. A lehetőség persze így is adott lehet arra, hogy az ellenfél mégiscsak nyerjen 6-5-re, de azért aki ismeri a labdarúgást, vagy esetünkben a hazai politikát, beláthatja, hogy ez aligha történhetne meg.

A választási rendszer egész különlegesen gyalázatos volt, hiszen minden arra irányult, hogy a hatalmon lévők felszeleteljék az ellenfelet, mint egy jobbfajta szalámit, emellett olyan kampányszabályokat hoztak létre, amelyből megint csak ők jöhettek ki jól, nagyjából kiszorítva minden fontos médiafelületről elsőszámú riválisukat, és gyakorlatilag kizárva félmillió külföldön dolgozót a választásból. Így szinte természetes volt, hogy érvényesült a „népakarat”.

De ez már történelem. A régi-új kormányerő „demokratikus” választáson ismét hatalmas legitimitást, felhatalmazást kapott arra, hogy úgy irányítsa ezt az országot, ahogy kénye-kedve tartja. Háborús retorikával, ellenségek gyártásával, a nyugati szövetségeselek támadásával, a többség által cseppet sem kívánt oroszbarátsággal, a lakosság még intenzívebb megosztásával. Aki rájuk szavazott most nyilván boldog, bár közülük a mostani győztesektől korábban igen kevesen kaptak többet, mint amennyit elvettek tőlük, a vesztesekre voksolók pedig újabb négyévnvi túlélésre rendezkedhetnek be.

Végül is nem történt semmi rendkívüli, csak újabb négy évre garantált a gyűlölködés, a megosztottság, a hatalomhoz közelállók egészen látványos gazdagodása, a szélsőjobb erősödése, tömegek leszakadása. A nyolcmillió magyar szavazópolgár többsége, akik nem a győztesekre szavaztak – vagy nem szavaztak, szavazhattak – most csak abban reménykedhetnek, hogy kevesebb pökhendiséggel, nagyobb empátiával és többeknek vezetnek majd jól az országot az újraválasztott hatalmasok.

2014. április 7.

Rázós szavak

Már alig kilencezer forintért hazugságvizsgáló készüléket vásárolhat bárki az interneten, akinek egy ilyen nagyszerű felszerelés birtoklására van ingere. A kisebbfajta teáskanna kinézetű szerkezet egyszerűen működik, ha igazat mond az ember, nem történik semmi sem, de ha füllent, a kütyü keményen megrázza a hazudozót. Az ellenőrzéshez csak a kezét kell odatennie a teáskannaszerű eszköz füle alá és mondani a magáét.

Állítható az áramerősség is. Ha kedvelünk valakit és elnézzük maszlagjait, éppen csak megbizsergetjük a kezét figyelmeztetésként, hogy bizony mi értjük a tréfát, ha nem is szeretjük, de aki a bögyünkben van, annak már keményen odavághatunk hazudozásakor.

Persze mielőtt még valaki is komolyan venné, hogy ez a készülék egyfajta kötelező vallatőeszköz lehet otthon, vagy munkahelyen, rögzítsük a tény, használatához kell a vizsgált személy együttműködése, beleegyezése. Ez pedig ugyebár sokat rongál a kapott eredményen. Természetesen egy ilyen eszköz híre azért megindíthatja az ember fantáziáját. Vajon hogy is néznének ki mindennapjaink, ha a szerkezet munkahelyen a főnököknek, vagy otthon a feleségnek, férjnek állna rendelkezésre úgy, hogy annak használatát nem utasíthatná el a vizsgálni kívánt célszemély?

Jobbak lennének-e a házasságok, ha a kikapós asszonyka tartva a lebukástól, inkább nem csalná élete párját, vagy a férj nem foghatná a mindennapi túlórázásra a barátokkal és a sörrel töltött estéit? Nyilvánvalóan nem, legfeljebb hazudozni nem lenne értelme. Talán csak a munkahelyi légkör válna kedvezőbbé, ha a pletykálkodók, kavarók is kezüket a hazugságvizsgálón tartva mondhatnák cseppet sem építő szövegüket.

Adj magát a gondolat, mi lenne, ha a parlamenti ülésteremben is csak a tenyerüket e rázós „teáskannán” tartva szólalhatnának meg a mindenkori politikusok, kormánytagok, döntéshozók, pénzek odaítélői, a nagy ígérettevők? Biztosan nagy nézettségnek örvendenének a parlamenti tévéközvetítések, az áramütésektől vitustáncot járó politikusok látványa, amely ha nem is lenne igazán felemelő, a káröröm mégiscsak sokaknak okozna gyönyörűséget.

A kiváló eszköz nyilvánvalóan új korszakot hozhatna életünkbe, mert a felhasználási területe szinte végtelen. Boltban, étteremben, autószervezben, napjaink minden percében lebuknának szolgáltatóink, partnereink, ellenfeleink, amikor szemünkbe hazudnának.

Ha mindez így lenne, mi magunk is rákényszerülnénk az igazmondásra, vagy csúnyán lelepleződnenk és viselhetnénk minden következményét füllentéseinknek. Szerencsére egyelőre csak játéknak jó a készülék, zavartalanul folytathatja mindenki eddig „igazmondását”.

Azt már úgylis megszoktuk és értjük.

2014. április 15.

Átverősi

A napokban sok cégvezető idegeit tette próbára az a levél, amelyben egy önmagát államinak láttató és intézetnek feltüntető cég címerrel, benne egy tréfásnak tűnő szélkakással, hivatalos szöveggel figyelmezteti az egyes vállalkozásokat a 24 ezer forintos befizetési kötelezettségükre. Az ügynök az sem sokat enyhít, hogy a hátoldalon igen halványan és nagyon apró betűkkel szó esik az önkéntességről.

Szerencsére az internetnek is köszönhetően gyorsan elterjedt a híre, hogy csalásról, de legalábbis megtévesztésről van szó, miközben senkit sem kényszerítenek a fizetésre, legfeljebb bíznak a figyelmetlenségben és abban, hogy a nagyobb cégeknél talán semmit sem számít ekkora összeg, amelyet inkább befizetnek, mintsem, hogy utánajárjanak.

Az eset ugyan nagyságrendje miatt ezúttal nagy hírverést kapott, de kisebb umbuldák naponta csapolják a magánemberek pénztárcáit. A telefonos ügynökök által felajánlott egészségügyi, üdülési, befektetési és még ki tudja miféle ajánlatok, amelyek garantáltan ingyenesek, igen sok embernek kerülnek a végén sokba.

A lenyúlás, a hiszékenyek megkárosítása vélhetően egyidős az emberrel, bár ettől cseppet sem tűnik fel tett jobb színben. A kuruzslók, vásári csodadoktorok, a csodaszerek és tárgyak árulói semmivel sem voltak rosszabbak, mint például az a biztosító, amely mindent megígér leendő ügyfelének, hogy aztán a szerződés alig látható és megtalálható apró betűi közé rejtse el mindazokat a kivételeket, amelyek miatt végül is az esetleges kárért kapott összeg messze nem akkora, mint amennyire az amúgy is bajban lévő ember számít. És akkor a banki szerződésekről még szót sem ejtettünk.

De nem jobb például egy olyan állam sem, amelyik minden lenyúlásához törvényt alkotva veszi el polgárai összegyűjtögetett magánnyugdíját, államosít erővel magánbankot, részesít előnyben csókosokat, kiváltságosokat, emeli áfáját világcsúcsmagasságba. Elképesztően rossz az, ha nem számíthatunk a szolgáltatók, vendéglátósok, boltosok, szakemberek, bankok, politikusok tisztességére, mert akkor folyamatosan bennünk a kétely, vajon mikor vernek át, csapnak be, károsítanak meg minket ügyeskedő embertársaink, telefonos, vagy közüzemi szolgáltatóink, biztosítóink, bankjaink, vezetőink.

Jelentsük ki gyorsan, az emberek – és talán a cégek többsége is – minden biztonnal tisztességes, a földön heverő gazdátlan pénztárcának is igyekszik megtalálni tulajdonosát. Mert ez így (lenne) természetes. Ugyanakkor mindig és mindenhol ott vannak a csalók, akik miatt igen sokat bosszankodhatunk.

Jó, ha figyelmünk egy pillanatra sem lankad.

2014. április 22.

Nettó

– Nehéz, nagyon nehéz kijönni a havi keresetből – sóhajtott a középkorú nő, amikor hogyléte iránt érdeklődtem. – Tudja, a férjem már betöltötte az ötvenet és amióta megszűnt a cége, nem kap munkát. Csak az én fizetésemre számíthatunk, de nővérként még a százezret sem viszem haza.

226 ezer forint. Nem olyan rossz ez az összeg. Ennyi volt ugyanis idén január-februárban a teljes munkaidőben alkalmazásban állók átlagos bruttó keresete a KSH adatai szerint.

A vállalkozásoknál dolgozók átlagosan 241 200, a közszférában 231 800, a non-profit szervezeteknél 223 600, míg a közfoglalkoztatottak 78 100 forintot kerestek. Bruttóban. Kicsit más a kép, ha a nettó kereseteket nézzük, ugyanis az átlagos, családi kedvezmény nélkül számított nettó kereset 148 400 forint volt, ezen belül a fizikai foglalkozásúaké 100 900, a szellemi foglalkozásúaké 201 300 forint. A legkevesebbet, átlagban 139 300 forintot a humán-egészségügyi, szociális ellátásban dolgozók keresték, miközben a statisztikai hivatal szerint több százalékkal nőttek a jövedelmek egy év alatt.

Lehet mondani, hogy a megélhetés is olcsóbb lett a rezsicsökkentéseknek köszönhetően, de ez némiképpen félrevezető, hiszen a szegényebbek már jó ideje olyan takarékosan fűtenek, világítanak, hogy a csökkentés esetükben töredékét sem teszi ki az élelmiszerárak emelkedésének. De sokat visznek el a különféle adók is, ezek az elmúlt években igencsak megszapordtak. S ne feledjük az egészségügyi ellátás költségeit sem, amelyek ingyenességük ellenére az életben maradni akaróknak ugyancsak sokba kerülnek. Igen drága a gépjárműtartás és közlekedés, pedig ez a 21. században már nemigen számítható a luxus kategóriájába.

Költséges az internet és a mobiltelefonálás, holott ezek nélkül már nehéz manapság munkát találni, végezni, tanulni. S ha már a tanulást említjük, a gyerek iskoláztatása sem kétfilléres tevékenység.

A felsoroltak közül sok mindenről le lehet mondani. Semmiféle törvény sem írja elő, hogy naponta háromszor kell bőségesen étkezni, muszáj sportolni, autóval közlekedni, nyaralni, vagy síelni. Nem kötelező továbbá újságot előfizetni, dohányozni, okostelefont vásárolni, moziba, színházba, koncertre, meccsre, kocsmába járni. Mert ha képesek vagyunk mindezekről lemondani, még az is kiderülhet, hogy a nettó alig százezer, vagy éppen a fele is elég az élet fenntartásához.

Európa közepén az emberhez méltó életnek azonban nem csak a létről kellene szólnia. Ehhez pedig tisztességes jövedelmek kellenének mindenkinek.

2014. április 29.

Csillagkapu

„Üzenjük Brüsszelnek: tiszteletet a magyaroknak!” Óriásplakátokon virít hazánk első emberének fejét körbeölelve e szöveg, de a tisztelet furcsa valami. Elvárni, kikövetelni nem lehet, csak kiérdemelni.

Sokan örültünk 2004. május 4-én, hogy végre Európához tartozunk és természetesen nem földrajzi értelemben. Azok közül is nagyon sokan érezték úgy, hogy felzárkózhatunk a fejlett nyugati világhoz, akik ma fennhangon tiltakoznak az Európai Unió képzelt „gyarmatosító” mivolta ellen és bőszen kacsintgatnak Oroszország, Kína vagy éppen az arab országok irányába, mint a lehetséges jobb jövőnket meghatározó államok felé.

Tíz éve népszavazást követően csatlakoztunk az Európai Unióhoz, eltelve vágyakkal, örömmel, a szabadság érzetével. Az EU-hoz csatlakozás pillanata olyan csillagkapunak tűnt, mint a sci-fikben a hasonló szerkezet, amelyen keresztül az Univerzum világi között vándorolhat villanásnyi idő alatt az űrutazó. Mi is azt hittük, elég belépni a csillagkapun és egy más, sokkal fejlettebb, békésebb, gazdagabb és stabilabb jogokkal biztosított világban találjuk magunkat.

Nem így történt. Túlzott volt a várakozás, miközben számtalan, a nyugati típusú berendezkedéshez szükséges reform politikai megfontolásokból elmaradt. Ennek ellenére egy brüsszeli kutatóintézet tanulmánya szerint Magyarországnak egyértelműen jelentős előrelépést hozott az uniós csatlakozás. Legkevesebb 10 százalékot tett hozzá hazánk GDP-jéhez és legalább 1,2 százalékot a GDP-növekedéséhez.

Az adatok szerint egy forintnyi „tagdíjunkra” a tehetősebb országok adófizetőinek pénzéből majdnem három és fél forintot kapunk a szövetségtől. Ez meg is látszik, hiszen az elmúlt tíz esztendőben a hazai építkezések, fejlesztések 97 százalékban az uniós támogatásoknak, forrásoknak köszönhetően valósulhattak meg Magyarországon.

A kiabálók zaja miatt ma itthon nagynak tűnik az euroszkepticizmus, amelyet főleg egy-személyi vezetőnk unió ellenes „szabadságharca” gerjeszt a szélsőjobb és szélsőbal támogató retorikája mellett. Pedig az EU nélkül ma lehet, hogy háború dúlna hazánk és Románia, vagy Szlovákia között, útlevéllal, esetleg vízummal utazhatnánk a schengeni határt jelentő szomszédos Ausztriába, miközben a most külföldön megélhetésüket megtaláló félmillió ember jelentős része itthon lenne szegény munkanélküli egy leszakadóban lévő, zárt országban.

Az Európai Unió cseppet sem tökéletes szerveződés, de a „brüsszeli bürokrata”, vagyis bennünket is beleértve, a tagállamok összessége ellen nem harcolni kellene, hanem élére állni a szervezet fejlesztésének, segíteni megújítását.

Ezzel gyorsan kiérdemelnénk a vágyott tiszteletet.

2014. május 6.

Víz alatt

Mostanában tartok az esti zuhanyozástól, pedig imádom a testemre ömlő forró vizet. Sokáig a nap egyik fénypontja, remek lezárása volt számomra e pár perc, de egy ideje talán éppen az ellazulás a nyugalom, a csend, a külvilág kívülmaradása indítja el bennem, a zuhanykabin magányában, a kínzó emlékek, gondolatok özönét.

Az elmúlt négy esztendőben oly sok családtagomat, barátomat veszítettem el, oly gyakran kellett temetésre mennem, hogy szinte még nem is csillapodhatott az egyik fájdalom, máris egy másikkal kellett szembesülnöm. Két kivétellel 55 és 65 év közötti, életerősnek tűnő emberek hagytak itt engem, bennünket és szinte valamennyiükkel valamilyen rosszindulatú daganat végzett.

Esténként a víz zubogása közben valamiért elhunyt rokonaim, barátaim jutnak eszembe, villan elém arcuk, egy-egy gesztusuk, vonulnak el szemem előtt egyre sokasodó sorban. Fogalmam sincs mi váltja ki agyamban nap mint nap a víz alatti halotti felvonulást, bár legalább így, a tudatomban éltethetem tovább őket.

Az egészségügyi világszervezet, a WHO szerint jelenleg évi 14 millió új rákos megbetegedést regisztrálnak a nagyvilágban, ez a szám 2025-re évi 20 millióra nőhet. A drámai emelkedés részint a népességnövekedés és az egyre magasabb várható élettartam számlájára írható a rákkutatás jelentésének készítői szerint. Hazánkban évente körülbelül 65 ezer új daganatos megbetegedéssel kell számolni, de egy vezető onkológus szerint a betegeknek több mint a fele meggyógyul. Higgyük, hogy így van!

A rák sok fajtája mára már valóban jó eséllyel gyógyítható, különösen, ha időben felfedezik a betegséget és megkezdik a cseppet sem olcsó és kellemes kúrát. Igaz, a nyereség is óriási lehetne, hiszen gyógyulása után sok szeretetreméltó házastárs, családapa, jó barát élhetne szeretteivel, a társadalom számára pedig igen hasznos, képzett, nagy tudású, értékes ember végezhetné tovább a dolgát a köz érdekében.

Ma viszont némi előrelépés mellett – mint például a méhnyakrákot okozó HPV vírus elleni kötelezővé tett oltás – hallatlanul komoly lemaradás tapasztalható a megelőzés, szűrés, gyógyítás terén. A gyomor és bélbetegségekkel foglalkozó gasztroenterológus szakemberek szerint például életek sokaságát mentené meg egy nem túl drága, de kötelező székletszűrés, ehhez viszont ember és pénz, mégpedig sok pénz kellene. De az idejekorán felfedezett emlő, prosztatata, bőr és egyéb daganatok is jó eséllyel gyógyíthatóak lennének, ha akadna elég pénz a szűrésekre, időben elkezdett, hatékony, korszerű kezelésekre.

Örömteli hír, hogy közel 160 milliárd forintért stadionok épülnek Magyarországon. Csak az a sok temetés ne lenne...

2014. május 13.

Nehezen vettem rá magam, már a téma okán is, de miután a Velencei-tó térsége egykor általam vezetett televíziójának, a Tó Tévének egyik korábbi munkatársa, operatőre kért meg, hogy nézzem meg első filmes alkotását, becsületbeli ügynek tekintettem ezt megtenni.

Az vesse rám az első követ, aki többet várt volna mindentől a helyemben, hiszen a Holokauszt Emléknapra készített közel tizenhét perces táncfilmet általános iskolás diákok adták elő. Az első percekben komoly akarat erő kellett ahhoz, hogy ülve maradjak a monitor előtt, de egy idő után már nem ficáncoltam annyit a székemen, mint korábban, és a figyelmem is mind feszültebbé vált.

A filmet Füsi Gyöngyi tanárnő, koreográfus, táncpedagógus, Lantos Andrea rendező és egykori kollégám, Filotás Mihály operatőr, vágó készítette az adonyi általános iskola tánc és színészet tagozatos diákjainak részvételével. Mindezt fontosnak tartottam leírni, mert egy olyan alkotás született, amelyet meggyőződésem szerint minden magyar általános iskolában látniuk kellene a diákoknak.

A filmben magasabb, alacsonyabb, vékonyabb, ducibb lányok és fiúk, vagyis egy magyar település átlagos ifjai töltik egymás társaságában az időt. Mosolyognak, kedvesek, mígnem aztán egyikük egy-egy sárga csillaggal jelöli meg néhány pajtását.

A tánc során ettől a dermesztő jelenettől jutunk el a Duna felé menetelően át a stilizált, eltáncolt kivégzésekig, addig a pillanatig, amikor a parton már csak az gazdátlanul árválkodó cipők maradnak.

Nem tudom, hogy a forgatás közben az ifjú, 21. századi, békében élő általános iskolás gyerekek mit éreztek, mit gondoltak, viccelődtek-e, nevettek-e, ahogy azt sem, hogy hogyan érezték magukat, de tény, a kész film mély átérzésről, a történelem egy mérhetetlenül mocskos időszakának átéléséről, megértéséről tanúskodik. Talán a táncosok, vagyis a gyerekek azt is megértették, hogy e nép igazi tragédiáját „játszották” el, azt, amikor magyar a magyart, szomszéd a szomszédot ölte meg, mert másnak tartotta. Nem embernek, csak egy kiirtani való kártékony lénynek.

A népirtás, idegen szóval genocídium olyan megbocsáthatatlan bűntény, amelynek során egy-egy nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport teljes vagy részleges megsemmisítése zajlik. Csak a 20. században irtották a törökök az örményeket, a szovjetek az oroszokat, ukránokat, a németek a zsidóként megbélyegzett németeket és más európaiakat, a kambodzsai Vörös Khmerek a kambodzsaiakat, a ruandai hutuk a tuszikat és vissza, az irakiak a kurdokat, a szerbek a bosnyákokat és így tovább.

Ebbe a szégyenteljes sorba illik a teljes kiirtást célzó holokauszt (égőáldozat), a soha meg nem bocsátható bűn, amelyre napjaink cigányellenessége, gerjesztett antiszemitizmusa miatt kellene leginkább emlékezni. Mert volt, amikor magyar a magyart ölte, és ha nem vigyázunk újra öli.

A 944 című film, egy amatőr alkotás, amely profi módon mutatja be azt, amit mindenkinek tudnia kell: aki ma a többség biztonságából nem tiltakozik a holokausztok ellen, holnapra könnyen válhat eltiporni való lényé. A világ kereke igen forgandó.

2014. május 20.

Csömör

– De hova tűntek az emberek? – szegezte nekem a kérdést a minap az egyik kisváros hagyományos nagyrendezvényén az egyik árus, aki ezúttal is tisztes keresetre számított.

Azt nem állíthatjuk, hogy mindenhol eltűntek az érdeklődők, hiszen egy-egy gasztronómiai utcai rendezvény még ma is sok embert vonz, ahogy a félórás műsorukat méregdrágán előadó ilyen-olyan tehetségkutatón feltűnt énekesek is érdeklik még az embereket, főleg, ha ingyen hallgathatják pillanatnyi kedvenceiket. Csak ezek és néhány hasonló esemény jelentik az üdítő kivételeket, miközben sokfelé tényleg joggal teszik fel a kérdést: hova tűntek az emberek?

Ugyanezt kérdezte a teniszcentrumot üzemeltető fiatalember ott, ahol korábban sokszor szerencse is kellett ahhoz, hogy a játékosok az általuk előre eltervezett időpontban pályához jussanak. Nyilván vannak nagyvárosok, sportközpontok, ahol még manapság is hasonló viszonyok uralkodnak, de egyre több sportpálya kong az ürességtől.

Magyarázat persze akad, aki meg tudja keresni a szórakozás, vagy sport költségeit, annak hajnaltól, késő esetig kell a pénz után futnia, így sem ereje, sem kedve nem marad rendezvényekre járni. A többieknek meg kisebb gondjuk is nagyobb annál, mintsem, hogy sportoljanak, bárhova is elmenjenek, amúgy is mindenből elégük van.

Üresek a stadionok is, bár ideig-óráig az újonnan felépített ékszerdobozok vonzzák a kíváncsiakat, de hamarosan visszatér a megszokott fél-, vagy negyedház. De így van ez a színházak jelentős részével, a mind üresebb mozikkal, kiállítótermekkel és a felsorolást még hosszan sorolhatnánk.

Az is meglehet, hogy túl sok lett a szórakoztatni, kikapcsolni akaró program, hatalmasra nőtt a kínálat, amelyek közül kevés az egyedi. A többsége jószerevével csereszabatosként bárhol megtalálható, mert kevés a pénz az igazán kiugró minőségre.

– De hova tűntek az emberek? – volt a kérdés a vasárnap lezajlott európai parlamenti választások fájó érdektelensége láttán is. A szavazópolgárok többségének gondolataiban ezúttal fel sem merült, hogy vasárnap elmenjenek a szavazóhelyiségbe. Majd hülyék lesznek bármelyik politikust is Brüsszelbe segíteni, hogy ott zsírosra keresse magát. A polgárok zöme ráadásul úgy érzi, hogy nekik aztán ebből az egész úri huncutságból még soha semmi jó sem származott. Pedig a választás tétje ennél azért nagyságrendekkel nagyobb, fontosabb volt.

Eltűnt a közönség, a választópolgár, csak a csömört, a mérhetetlen érdektelenséget érezni mindenfelé. Az emberek zöme behúzódik a maga zárt világába és onnan néz ki ellenségesen.

Meg várja a csodát.

2014. május 27.

Állófogadás

– Mi a véleménye – nézett körbe a köztisztelőben álló férfi, amikor az állófogadásán egymás mellé sodródtunk – ugye maga szerint is van itt néhány ember, akinek ma nem kellene itt lennie?

A minap meghívást kaptam egy nagyberuházás befejezését követő hivatalos avatási ünnepségre. A beruházás tulajdonképpen a hazai közbeszerzések, építkezések állatorvosi lova, megtalálható benne minden olyan betegség, amelyek a magyarországi építkezéseket jellemzik. Az uniós támogatást is élvező létesítmény sorsa kész regény, olyan, amelyből nagyon sok akad országszerte. Volt itt vita a támogatók és ellenzők között, kemény ellenségeskedés, közbeszerzési tortúra, és nem tagadható, hogy szép számmal akadtak politikusok is, akik hasznot akartak húzni a zavarossá vált ügyből.

Mert zavar az volt bőségesen. A gondos közbeszerzés ellenére az ugyancsak közbeszerzési eljárással kiválasztott pályázati lebonyolítónak természetesen közbeszerzési eljárással sikerült egy olyan céget megbízni az építkezéssel, amelynek, mint utóbb, az időközben bedőlt vállalkozás sok százmilliót lenyúló vezetőjének bírósági tárgyalása előtt kiderült, több zűrös ügye akadt az országban, ahogy ezt a munkáját sem tudta végigvinni.

Rögvest hallatták hangjukat mindazok, akik emiatt az adott városvezetőt, a település jegyzőjét már bilincsből akarták látni és akadtak, akik mindent elkövettek, hogy ez valóra is váljon. Közülük nem is egy ember ott állt az ünneplők között, láthatóan bízva a kollektív emlékezetkiesésben.

Fogalmam sincs róla, hogy az említett nagyberuházás jó-e, vagy rossz, működtethető-e gazdaságosan, vagy teljes anyagi bukás lesz a vége, ahogy arról sem, hogy így kell-e egy hasonló építményt megtervezni, megépíteni, vagy sem. Ezekhez nem értek, de hiszem, hogy egy-egy település életét erősen befolyásoló, szolgáltatások sorát adó építmény kizárólag csak szakmai döntések alapján jöhetne létre. Azt, hogy az elképzelések, döntések helyesek voltak-e, vagy sem, majd az idő eldönti. Ebbe a szakembereken túl hozzá nem értő kívülállóknak, politikai, vagy más hasznot hajszolóknak nemigen kellene beleszólniuk.

Azoknak pedig, akik mások létrehozó munkáját ott akadályozták, ahol tudták, legalább a minden igyekezetük ellenére is elkészült műveknél kellene megérteniük, hogy hol a helyük.

2014. június 3.

Egészségünkre!

– November 17-e – mondta az ismerősöm, majd még keserűen hozzátette – nem olyan rossz ez, hiszen már június eleje van, kevesebb, mint félév és mehetek is a vizsgálatra. Ha megérem.

A hatvanas éveinek végén járó úr hasi panaszokkal kereste fel házi orvosát, aki ultrahangra küldte betegét. A férfi tisztességgel be is jelentkezett a megyei kórház betegfelvételén és máris megkapta a legközelebbi vizsgálati időpontot. Csak alig valamivel több, mint öt és fél hónapot kell várnia, aztán már meg is vizsgálja a doki.

Emberünk kapott egy fülest, miszerint a nagyváros járóbeteg-szakrendelőjében is lehet időpontot kérni és láss csodát világ, máris hónapokkal előbbre került a vizsgálata, pontosabban szeptember közepére. Az ugyebár három, na, jó, három és fél hónap, de ne legyünk ennyire kukacosak. Ezt egy jóérezésű beteg akár fél lábon is kibírja.

Baj van az egészségüggyel, pedig pártunk és kormányunk igazán minden tőle telhetőt megtesz annak érdekében, hogy mindenki időben gyógyulhasson. De az orvosok, nővérek furtonfurt csak szökdösnek külföldre, mert valamiért a fejükbe vették, hogy ott jobban keresnek, meg jobbak a munkakörülmények. Aztán persze pénz is kellene, de azt meg még az állam sem tud gyártani, hacsak nem indítja be a jegybanknyomdát, abból viszont a világtörténelem során még soha semmi jó sem származott.

Ráadásul van itt bőven feladat a gyógyításon kívül is, sok szakterület tartja a markát, hogy mást ne említsék, rögtön ki kell emelni a nemzeti szintre emelt focit. Mert oda igencsak kell a lé, építeni kell a stadionokat sorban, szépen, ahogy a focicsillag megy az égen.

Azt mondja egy gasztroenterológus, hogy ha valakinek három hónapig kell várnia egy tükrözéses bélvizsgálatra, lehet, hogy már csak a rákot tudja nála megállapítani, pedig hónapokkal korábban még messze jobb helyzetben kezdhették meg betege kezelését. Tudom, ez megint csak kákán csomókeresés, mert ha ilyen dolgokra költené a kormányzat a pénzünket, akkor mondjuk, mi lenne a miniszterelnöki levelezésekkel, kormányimázs kiadványokkal, propagandaanyagokkal, csak azért is szobrokkal, térátalakításokkal, főemberek sokmillió utaztatásával, csókosok pénzelésével, meg a többi, a nép számára igencsak fontos dologgal?

Mindezek következményeként ismerősöm több tízezer sorstársához hasonlóan lesi a naptárat, vágja a centit, ahogy egykor a néphadsereg bakái a leszerelésig hátralévő időt mérték, és nagyon bízik a szervezetben. Nem az államszervezetben, a sajátjában.

Az még talán kitart mellette.

2014. június 10.

Macs kakarom

Ülök kint a kertben, körülöttem zajlik az élet. Egyik szomszédom füvet nyír, a másik háznál az asszony mesél fennhangon egy alig követhető történetet az időnként behümmögő férjének. Pár kerttel arrébb kopácsolnak, nevetgélnek. Mindez egyfajta békés háttérzajt ad kerti nyugalmamhoz.

Óriásira nőtt fenyők, magasra törő örökzöldek teszik élhetőbbé parányi kertemben a környezetemet. Olvasgatok, időnként pihenésként fel-felnézek az ágakra, lesem, látok-e rajtuk mozgást. Közben már-már elkap a délutáni álom, de újra és újra felébresztenek a madarak. Egyik-másik néha felröppen, a fekete rigó valamit visz a csőrében, a cinke villámgyors röptével igyekszik dolgára. Az autóm tükrét valamilyen rejtélyes meggondolásból évről évre heteken át támadó, csőrével kitaróan csapkodó, amúgy igen szép erdei pinty időnként megfigyelő repülést végez kerti székem felett. Az állapot idilli, még ha a csipogó, trillázó, éneklő madárhangok ki is verik az álmat a szememből.

Közel sem volt mindig ilyen hangulatos a léghör mifelénk. A szomszédjaimat csak dicsérni tudom, ők aztán nemigen zavarják életemet, csak a madárdal hiányzott évtizedekig a környezetünkben. Amíg az általam valóban nagyon kedvelt – macskaszerető – közvetlen szomszédjaim éltek, többnyire öt-hat, de olykor akár tíz macska őrzője volt nálam is, a környékről minden madarat módszeresen kiirtva. Csendes lopakodással becserkészték a szárnyasokat és megölték őket, bár rendszeren táplált cicák lévén, megenni már nemigen volt kedvük áldozataikat. Azt tették, amire a természet kódolta génjeiket, ösztöneiket. Uralkodtak és gyilkoltak.

Sokszor figyeltem tevékenységüket, csalóka módon békésnek tűnő kedveskedésüket, pedig tudtam, hogy ha a nagy szürke kandúr vezetésével portyára indulnak, annak halál lesz a vége. Olyanok voltak, mint az emberek, akik sokszor ölnek kedvtelésből, pedig a prédára nincs is szükségük.

Az is elgondolkodtatott, hogy mennyire befolyásolja a világot, ha olyan lények uralkodnak egy területen, amelyek számára a másik faj irtandó ellenség. Környezetükben tekintélyelvű rend hatalmasodik el, olyan, amelyben ellenfeleiknek a csend, a félelem, a másnapis lét bizonytalansága a meghatározó. Mert az egyeduralkodók és alattvalóik, a terület urai az állatvilágban is elnyomják, kisémmizik, ellehetetlenítik, sőt megölik ellenfeleiket.

Mifelénk most béke van, csak egy-egy magányos cica sétálgat hatalmas territóriumában, miközben a feje felett vidám madárdalok színesítik a hétköznapi egyhangúságát.

Tartok tőle, hogy közben a macskahad, élén egy sokra vágyó kandúrral, már élesíti körmeit a visszatéréshez. Mert uralkodni mámorító.

2014. június 17.

Kiborító

Még dél sem volt és én máris kiborítottam két kedves hölgyet. Biztosan bennem volt a hiba, talán türelmetlen voltam, bár ez általában nem jellemző rám.

Kora délelőtt kezdődött az egész, valamiért aznap komoly izgalomban lehetek az ügynökök, mert miközben dolgoztam, jószerevel félóránként hívtak remek ajánlataikkal. Ezúttal is azt tettem, amit máskor, a bemutatkozás után rögvest udvariasan közöltem, nem megyek sehova, nem veszek semmit, de köszönöm, hogy hívtak és további szép napot kívánok. Három esetben nem is volt gond, egyikük elnézést kért a zavarásért, másikuk udvariasan elköszönt, míg a harmadik hölgy, hogy ne is rabolja tovább a drága időmet, szó nélkül letette a telefont.

Nincs nekem bajom a telefonos ügynökökkel, örülnek szegények, hogy dolgozhatnak, minnek kellemetlenkedjek velük, hiszen csak a dolgukat teszik és megélhetésüket keresik. Nyilván szívesebben vállalnának örömtelibb munkát, ha kapnának. De ez is jobb – talán – mint a közmunka.

Megértő vagyok, de sokszor tényleg a legalkalmatlanabb időben hívnak. Az említett napon éppen kevesebb volt a dolgom, ingerült sem voltam, mégis kiborítottam a két hölgyet. Az egyikük – ahogy magam elé képzeltem, középtermetű, erőteljes, igen határozott személyiség, otthon nemigen tűrhet ellentmondást – annak a biztosítónak a nevében hívott, amelyik a lakásomat biztosítja, de ő mit sem tudott a cég és köztem lévő szerződéses viszonyról. Erre fel is hívtam a kedves hölgy figyelmét, és gondoltam, itt a beszélgetésünk vége.

Nem így történt. Mint mondtam, a hölgy a keményebb fajtából való lehet, hiszen azonnal támadásba lendült új szerződést ajánlott és máris egy, a lakásomon történő helyszíni megbeszélés időpontját akarta egyeztetni velem. Mindezt egyre kellemetlenebb erőszakossággal, majd amikor újfent megköszöntem hívását és elköszöntem, még egy hirtelen félbeszakadó szitkozódást hallottam.

Nyilvánvalóan a telefon volt a hibás, mert nem kapcsolta szét elég gyorsan a beszélgetésünket. Ehhez hasonlóan játszódott le alig húsz perccel később a következő párbeszéd is, amelyben az ügynök még a kormányénál is nagyobb rezsicsökkentő technológiát akart eladni nekem, de miután mondtam, hogy nem érdekel és többször is elköszöntem, még hallottam, mielőtt bontotta volna kettőnk társalgását: akkor fizessen többet!

Ezúton kérek bocsánatot valamennyi hívómtól, amiért soha semmit sem veszek tőlük, sehova sem megyek el kedves meghívásukra és egyetlen ügynöküket sem fogadom a lakásomban. Elismerem, lehetetlen alak vagyok, így hát nem is érdemes engem hívni a jövőben.

Mert ha így folytatják, kénytelen leszek a telefonról hamarosan áttérni a postagalambra.

2014. június 24.

Feljelentők

– Megyek és jól feljelentem! – nézett rám tekintetében leplezetlen dühvel a sokat látott férfi. Szerencsére nem ellenem irányult az indulata, nekem csak hosszasan, mind zaklatottabban és emeltebb hangon mesélte a szomszédjával folytatott, évek óta tartó kíméletlen harcát a kerítésén átnövő fa ügyében. A történet oly piszlicsáré, hogy szót sem érdemel, annál inkább a tehetetlenségéből adódó végkövetkeztetés: feljelentem.

A minap látott napvilágot a hír, miszerint az adóhatóság felé tett úgynevezett közérdekű bejelentések száma, amelyeknek majdnem a felét névvel, címmel vállalják, 2011-ben még a harminc ezret sem érte el, tavaly pedig már meghaladta a 37 és fél ezret, vagyis több mint százat naponta. S bár az egyik rádióban megszólaló adóhatósági szakember ezt mindenképpen jeles folyamatként értékelte, mondván, így tisztul a közélet, nem legyünk ebben oly biztosak. A feljelentők között szép számmal akadnak egymás bemártó elvált házastársak, összezördülő cégtulajdonosok, irigykedő szomszédok, mindenki kiakadó „tisztos” állampolgárok. S ne feledjük az előző állítás lényegét se: A bejelentések majdnem felét névvel vállalják a bejelentők, vagyis több mint felét titokban, névtelenül.

Elhíresült történet, bár utóbb több cáfolata is megjelent, hogy a második világháború során a Magyarországot megszálló németek olyan párját ritkító tömegű magyar a magyart feljelentő bejelentéssel szembesültek, amelyet alig tudtak feldolgozni – persze azért nagyon igyekeztek – ahogy a magyar hatóságok is erőn felül teljesítettek a feljelentettek ügyének gyors lezárása érdekében. A végeredményt a történelemből ismerjük, és aligha lehetünk büszkék rá.

A be- és feljelentéseknek komoly szezonja volt a létező szocializmusban is, lakásért, jobb állásért, kiváltságokért, vagy egyszerűen csak bosszúból, mert az, mint tudjuk nagyon is édes. Úgy tűnik továbbra is jól teljesítünk e téren, még ha az említett vezető adós szakember mindent jónak is értékeli. Azt tették a diktatúrák urai is.

Akadnak olyan élethelyzetek, amikor valóban el kell menni az illetékes hatósághoz és megtenni a feljelentést. Például az utcai rablásokat, betöréseket, lopásokat, másoknak testi-lelki bajt okozó eseményeket követően. Be kell jelenteni a többség védelmében a gazdasági csalókat, a lenyúlókat, károkat okozó kontárokat és társaikat. Őket valóban ki kell szűrni a társadalomból, nélkülük élhetőbb, tisztább lesz a világunk. De a vitás ügyeket mégiscsak jobb lenne szép szóval, megértéssel, megegyezéssel elintézni.

Félő, hogy még így is túl sok feljelentésváló maradna.

2014. július 1.

Harakiri

– Most jöttem meg Budapestről – hívott ismerősöm – és képzeld el, ma is hetven percet késett a vonatom a Délitől, a Velencei-tóig. De legalább akadt volna egy vasutas, aki tudja, hogy miért állunk, de ők is csak tanácstalanul találgattak.

Nyilván sokkal jobb lesz a tájékoztatás és az ácsorgó vonaton türelmetlenkedők hangulata, ha majd egy okos ember feltalálja a vasúti kommunikációt. Akkor ugyanis a központból a mobiljára irányuló hívással közvetlenül lehet elmondani a vonatvezetőnek a várakoztatás okát, a kalauz pedig megoszthatja ismereteit az igen izgága, állandóan csak haladni akaró utasokkal.

Alig akadt nyomtatott, vagy internetes újság a közelmúltban, amely ne foglalkozott volna az Európai Bizottság felmérésének hírével, miszerint 2005 és 2012 között Lettország mellett hazánkban drágultak legnagyobb mértékben a vasúti jegyárak. Ezzel még mindig igen jó helyzetben vagyunk az unió huszonnyolc tagállama között, hiszen csak Romániában, Csehországban és Szlovákiában olcsóbb a jegyár, mint nálunk, vagyis a negyedik legkedvezőbb árú menetjeggyel utazhat az, aki itthon teljes árú vonatjegyet vesz.

Persze, hogy mi olcsó és mi drága, nem is olyan egyszerű kérdés. Mert ha a német, dán, vagy angol béreket hasonlítjuk az ottani jegyárakhoz, és vetjük össze a hazai viszonyokkal, akkor a kép már messze nem olyan kedvező számunkra. Akkor sem, ha a vasutak szolgáltatásait, azon belül pedig a pontosságukat elemezzük, ahogy tették az Európai Bizottság szakemberei is.

A kétévente készülő jelentés szerint a pontosság és késések alapján a MÁV-Start rosszul szerepelt. A távolsági vonatok esetében, ahol a 15 percnél nagyobb késést vizsgálták, hazánk még viszonylag elfogadható módon a középmezőnyben végzett, de az elővárosi közlekedésben, ahol a menetrendtől eltérést már 5 percnél késésnek értékelték, a MÁV-Start az utolsó helyre szorult.

A naponta utazóktól tudom, ha egy vonat tíz perccel a megadott időpont után érkezik alig félszáz kilométert megtéve a célállomásra, az utasok már kifejezetten elégedettek, de igen sokat kell utaznia az ingázónak ahhoz, hogy olykor-olykor valóban percnyi pontossággal érkező vonaton tehesse meg az útját.

A legendásan pontos japán vasútról terjedő történet szerint, ha ott egy percet késik egy vonat, akkor az állomásfőnök harakirit követ el. Természetesen ez nem igaz, de jól mutatja a szemléletet. Vélhetően az utazók egyetlen állomásfőnök vesztét sem kívánják, de azt igen, hogyha a vasutasok már kommunikálni nem is képesek egymással és a vonatokon ülőkkel, legalább az óráikat hangolják össze.

Addig ugyanis joggal járnak össze-vissza a vonatok.

2014. július 8.

Csőtörés

– Nálad van víz? – hívott szombaton reggel meglehetősen zaklatottan a szomszédom, miután dolga végeztével a mellékhelyiség magányában szembesült a ténnyel: amely oly természetes máskor, hogy észre sem veszi, az most nem áll rendelkezésére. Pár perc múlva újabb érdeklődő telefon egy nyaralótulajdonos szomszédától, közben pedig a feszültség fenntartása érdekében hallgatom párom háborgását, hogy még csak kezet sem tud mosni, vagy egy pohár kávé meginni.

Nosza, gyors telefonálás a szolgáltatóhoz, amelynek munkatársa készségesen felvilágosít a tényről, hogy a tőlünk hatodik utcában, egy elég távoli ponton többszörös csőtörés következett be, ennek javítása talán délre elkészül.

A nyaralóterület tele vendéggel, hétvégi pihenővel, és mindenki információra vadászik. Gyerekkori emlékem, ahogy a főváros egyik bérházában a házmaster csőtöréskor megkon-gatta az ajtaja melletti síndarabot, és amikor a körfolyosóra kicsődültünk, kiabálva közölte, mindenki vegyen vizet, mert egy darabig nem lesz. Ez a családi házas, nyaralós vidéken alig-ha járható, bár autóval egy szakember végigszaladhatna a környéken, míg kollégái elkezdik a hiba elhárítását és mondhatna némi tájékoztató szót.

A héten valami lehetett a levegőben, mert elment az áram és süket volt a vezetékes telefonom. E három, mondhatni alapvető szolgáltatás időszakos kiesése újból ráébresztett világunk hallatlan törékenységére. A vezetékes víz, gáz, az áram és a kommunikáció hosszabb kimaradása pillanatok alatt évszázadokkal röpitene vissza bennünket a múltba.

Ha valamiért elveszítenénk az áramtermelés lehetőségét, amelyhez állítólag elegendő lehet egy extra nagy napkitörés, vagy a Föld mágneses terének, védő pajzsának meggyengülése, máris kész lenne a végzetes baj. Nem működnének a gépeink, nem tudnánk világítani, sokféle fűteni sem lehetne, hogy a távközlés összeomlását nem is említsem. Oda lenne az internetezés lehetősége is, és amennyire most már szinte minden fontos dolgunk a világhálón zajlik, olyannyira lennének tehetetlenek, ügyefogyottak, elesettek nélküle.

– Öt óra – mondja a szomszéd, aki időközben kerékpárra pattant és úgy próbált információhoz jutni. – Öt óra, ennyi idő kell a csőtörés kijavításához, ha szerencsénk van. Közben tízpercenként nyitom meg a csapot, hátha végre meghallom a csobogó víz máskor oly természetes hangját, de azért hálát adok a sorsnak, hogy ha van is hiba, azt hamarosan kijavítják a mesteremberek és megint élvezhetem korunk kényelmét.

Arra talán jók az ilyen nehéz órák, hogy utána egy darabig megint jobban megbecsüljük azokat az értékeinket, amelyek nélkül ma már nagyon szerencsétlennek érezzük magunkat.

2014. július 15.

Hurrá, nyaralnak!

A lakás tele vendégekkel, végül is én lakom üdülőterületen, ne szóljak hát egy szót se. A dolgot némiképpen árnyalja, hogy csak nők vannak nálam, még a vendégkutyája is lány. Ez persze egy férfiember számára általában örömteli esemény és én sem vagyok bús emiatt.

A ház egy kisebb hurrikán utáni helyszínhez hasonlít, mármint a felfordulást illetően. Az amúgy többnyire rendes hölgyek ugyanis, ha nyaralnak, igencsak különös módon értelmezik a rendet. A szobákat táskák, szatyrok, fürdőruhák, ilyen-olyan ruhaféleségek teszik kalandosan színessé. A házban hajszárítók, kisebb illatszertáryi kozmetikum, és mindenféle, a férfiak számára vagy felesleges, vagy értelmezhetetlen portékák tömege lepi el a vízszintes helyeket.

A nyaralók lelkivilága igen különbözik a dolgozó néptömegek lelkének rendjétől. Ahogy egy nyaralásra érkező család tagjai átlélik az üdülőhely határát, valami rögvést megváltozik a tudatukban. A kimért, köztisztelőben álló, munkahelyén mindig öltönyben, fehér ingben, nyakkendőben mutatkozó családfő például egy szál rövidnadrágban és jobb esetben egy kinőtt atlétatrikóban képes elmenni a közeli élelmiszerboltba, hogy beszeresse családja betevő falatjait és főleg saját sörét.

De ugyanilyen lazává válva készek a dolgos hétköznapiakon általuk betartott szabályokat úgy a közlekedésben, mint a társadalmi érintkezések terén sutba vágni. A szigorú apák, családfők ilyenéjt sok mindent hajlandóak elnézni családjuknak is, akár azt, hogy féltett asszonyuk, leányuk egy szál semmit se takaró fürdőruhában illegjen a strandon, vagy éppen hazafelé a közúton, hogy a nyaraló gyerekek karámból kiszabadult csikó viselkedéséről már ne is említsek szót.

Jól van ez persze, miért is ne lenne jól, hiszen oly kevés idő jut manapság az embereknek a felhőtlen kikapcsolódásra, a feltöltődésre. S, ha így képesek újabb egy évre energiát gyűjteni maguknak, hát tegyék azt, ami jól esik számukra. Azzal már inkább akad gondom, hogy a nyaralók egy jól körülhatárolt rétege a nyaralói jogokat furcsán értelmezi. A víkendházban összegyűjtött szemetüket az éjszaka leple alatt a közterületekre nejlonszákokban kihordók, a helyben lakókat semmibe vevők, az orvosi rendelőkben, ügyeleten maguknak elsőbbséget, kiváltságot elvárók, a szomszédok nyugalomára fittyet hányó, hajnalig üvöltve mulatók, a mindent lenéző, mindenben fanyalgók tettei azért már nem a „hurrá nyaralunk” érzés nyomán születnek.

Ők, ha nyaralnak, ha nem, mindig megkeserítik a többiek életét.

2014. július 22.

Szomorú vándorok

– Búcsúzó – mondta a postás, miután átvettem az ajánlott küldeményt – hétfőn már nem én jövök.

Azt hittem nyaralni megy, de mint kiderült, ennél jelentősebb a helyzet. Elmondta, hogy középkorú emberként az igen szerény fizetéséből már nem tud megélni, a családtagoknak is alig akad munkája, valamit kell hát tenni. Kimegy Ausztriába dolgozni. Persze olyan munkát kap csak, amelyhez nem kell németül beszélni, mert nem tud, és nem kell szakmai képzettség sem. Takarítás, mosogatás, gondnoki teendők mennek nyelvtudás híján is, de a pénz így is jóval több lesz, mint amit itthon kereshet cseppet sem könnyű munkájával.

Nemrégiben az egyik orvos ismerősöm mondta kutyasétáltatás közben, hogy egy ideig nem fogom látni, mert Dániában végre orvoshoz méltó fizetésért dolgozhat majd. A jobb megélhetésért ment ki Németországba, egy húsüzembe a fiatal férfi, majd utána neje, végül ifjú munkavállalónak éppenséggel már nemigen nevezhető édesanyja, aki kora miatt itthon semmiféle munkát sem kapott.

A minap egy rádióinterjúban a Máltán alkalmazásban lévő, több mint ezer magyar dolgozó egyikével beszélgettek, aki baráti tanácsra került a különleges történelmű szigetországba és vállalt munkát. Ahogy mondta, ott sincs kolbászból a kerítés, nem fenékgig tejfel az élet sem, hogy maradjunk a közhelyeknél, de aki jól dolgozik, azt megbecsülik és a hazai lehetséges jövedelmének többszörösét keresheti meg, még ha nem is a szakmájában dolgozik. De, mint mondta, számára, ahogy több kint élő magyar számára sem csak a magasabb jövedelem, hanem a kiszámíthatóság és a nyugalom is fontos.

Amikor a riporter arról faggatta, hogy mikor jön haza és egyáltalán, hazajön-e még, a hölgy azt válaszolta, nem tudja, mert számára elborzasztó a magyarországi rasszizmus, míg ugyanezt Máltán egyáltalán nem tapasztalja. Málta, ahogy Magyarország is igen sokféle származású ember gyűjtőhelye, de ezt ott elfogadják és békésen képesek egymás mellett élni az emberek.

A minap egy véletlenül összeverődött ismerősi társaságban, ahogy illik, egymás gyermekeire is rákérdeztek a résztvevők és sajnálatosan sok fiatalról derült ki, hogy hosszabb rövidebb ideig, vagy éppen véglegesen külföldön képzelel el boldogabb jövőjét.

Szerencsére még nyitottak a határok és ezért a demokrácia csonkításával, leépítésével, az „aki nincs velünk, az nincs” elvével, az alulfizetettséggel, közmunkával, békétlenséggel, jövőtlenséggel nehéz itthon tartani az embereket. Lehet ünnepelni az ügyesen megszerzett teljhatalmat, büntetlenül visszaélni azzal, de a polgárok egy része, amíg teheti, a lábával szavaz. S mert egy élete van mindenkinek, hát a nyugodtabb, boldogabb világot választja.

De ez így végtelenül szomorú.

2014. július 29.

Csak kérhettek szépen

Mi vagyunk a rock, mi vagyunk az élet, kérhettek bármit, csak kérhettek szépen...

Több száz ember énekelte önfeledten az Edda Művek közismert slágerét Velencén. S ha valaki is azt hinné, hogy mindez egy Edda koncert beszámolója, gyorsan eloszlatom a tévedést. Történt mindez a Kastélypark Színpad előadása alatt, a Sziget Színház produkciójában igen magas színvonalon színre vitt Edda musical – A kör című darab bemutatóján.

A felállva tapsoló, éneklők többségé az ötvenes évein alig-alig innen, jó néhányan inkább már messze túljárva is túlradó érzelemmel adta át magát a közismert, ezerszer hallgatott, dúdolt, üvöltve énekelt szövegeknek, dallamoknak. Meglehet, a csillogó szemű nézőkben egykori fiatalságukat, a rock által megfogalmazott, de legtöbbször elvetélt vágyaikat, szerelmeiket, lázadásait idézték fel újból a dalok. A musical egy külvárosi szerelmi történet, fiataalkori útkeresés és a célbaérés kalandjait, kudarcait, édes sikereit idézte fel huszonhat Edda slágerrel.

A történetben van csalódás, erőszak, barátság, keserűség és öröm, na meg politika, ahogy valamennyiünk életében. S bár nem egy meghatározott országban játszódik a történet, a szerzők – Pataky Attila, Gömörly Zsolt, Oravecz János – némileg meglepő módon és talán nem is tudatosan utalnak egy-egy jelenetükkel korunk hazai állapotaira, a mindenkori autokráciák jellemzőire. A nép által nagy többséggel megválasztott vezető első szónoklatával azonnal eloszlátja a várakozásokat, amikor közli, hogy olyan szabad országot épít, ahonnan bárki szabadon eltávozhat, ha nem tetszik neki, amit ő, az elnök csinál. (Legalább a színpadi mese mutat némi optimista jövőt, mert a diktátor elnök a végén derék rockerré szelídül.)

Valószínűleg a nézők zöme az előadás alatt talán egyszer sem gondolt a múltra, mára, arra, hogy a történelem során, ahogy őseit, úgy őt is újból és újból csapdába csalják, foglyul ejtik a mindenkori hatalmasságok, csak élvezte a darabot. A szép és tehetséges fiatalok látványát, a pompás dalokat, kiváló színészeket, énekeseket, akiket a rendezői pályafutását majd' két évtizede éppen Velencén kezdő Pintér Tibor – a darab főszereplője és rendezője – igen biztos kézzel mozgat.

Hagyjuk is a politikát, már ha lehet, hiszen az egész darab, a dal- és összekötőszövegek, ahogy maga a rock is tömény politika. De talán így, Edda-dalokba foglalva, sírva-vigadva még ez is elfogadható.

Már rég vége volt az előadásnak, amikor a közönség felállva, ki-ki vérmérséklete szerint tapsolva, vagy éppen csápolva, a népes színészcsapattal közösen többször is elénekelte: kör közepén állok, körbevesznek jó barátok, körbevesznek jó barátok és rosszak.

Mert az élet már csak ilyen.

2014. augusztus 5.

Tanácsstalan társkeresők

„Hagyományos értékrendű családból keresek csinos, kedves, odaadó lányt 30 éves, jó megjelenésű, családszerető, diplomás fiannak”.

Ez a hirdetés jelent meg az egyik lapban, amelyet azután az egyik legnagyobb olvasottságú internetes újság is átvett, mint érdekességet. A hirdetés egyszerre tűnik mulatságosnak és mélységesen szomorúnak.

Beszélgetésekből, felmérésekből, tapasztalatból tudhatjuk, hogy egyre hosszabb ideig odázzák el az önálló életkezdést a fiatalok, élvezik a „mamahotelek” nyújtotta kellemes, meleg, biztonságos burkot, emellett pedig igen sokan küzdenek a párkeresés és találás nehézségeivel.

A harmincas éveinek közepe felé tartó többdiplomás, több nyelven beszélő, nagyon csinos, okos nő időről időre megkísérli megtalálni élete párját, de legalábbis azt, akit el tud fogadni, akivel bensőséges viszonyba tud kerülni, netán még szerelmes is lesz belé. Próbálkozásait a kisebb kalandok mellett is a teljes kudarc jellemzi. Hasonkorú barátnőivel rendszeresen megvitatják a hozzájuk korban illő szabad férfiak választékát és rendre megállapítják annak gyenge minőségét.

Nyilvánvalóan a magas képzettség nagyfokú elvárásokkal is párosul részükről, de az is lehet, akikkel találkoznak, tényleg nem ütik meg a szintet. Állításuk szerint a mai fiatal férfiak felszínesek, felelőtlenek, ápolatlanok, elhízottak, beképzettek és így tovább. Bár férfiként az általánosítás ellen tiltakozom, vélhetően ők már tényleg csak az ilyen, nem véletlenül szabadon maradt urakkal futnak össze.

Egy hasonló korban járó fiatal férfi szerint sem egyszerű ma társat találni. Mert bár több az ismerkedési lehetőség az internetnek köszönhetően, mint volt a korábbi generációknak, de amit a közösségi portálokon, társkereső oldalakon lát, azokról az első találkozásakor kiderülnek, hogy vagy hazugságok, vagy kegyes csalások, de mindenképpen távol állnak a hirdető hölgyek földi valóságától. A harmincas nők vagy sérülten, lelki sebekkel tele kerültek ki előző kapcsolatukból, házasságukból, vagy mint a fentebb említett ifjú hölgy is, igen magasra állítják a mércét a férfiakkal szemben.

Régen a családok a vagyon megtartása érdekében már gyerekkorban egymásnak szánták gyerekeiket, hogy aztán felnőttként szerelemmel, vagy nélküle, a szülők akaratából teljesebben be a frigy. Házasságközvetítők, házasságszerzők, segítőkész szomszédok, barátok tevékenykedtek e nemes cél érdekében, mert a megfelelő társ megtalálása sohasem volt könnyű feladat.

Talán még sohasem élt a nyugati világ olyan erkölcsi szabadságban, mint korunkban, de az egyéjszakás kalandokat, a másik nem felelőtlen habzsolását leszámítva, cseppet sem könnyű a fiatalok társkeresése.

Ezt látva fog tollat és fogalmaz apróhirdetést az aggódó szülő.

2014. augusztus 12.

Akarnak dolgozni

„Ha a kérdést úgy tesszük fel, minek köszönhető ez az eredmény, akkor annak, hogy a magyar emberek akarnak dolgozni”.

Így kommentálta a közszolgálati főrádióban szokásos heti reggeli műsorában a hazánk gazdaságának 3,9 százalékos GDP-növekedésről szóló örömteli adatot, a bennünket mindenkinél jobban ismerő egyszemélyi vezetőnk. Tökéletesen egyetértek hazánk nagytiszteletű irányítójával. Sőt, továbbmegyek, a GDP ilyen figyelemreméltó arányú növekedése egyenes következménye lehet a munkaalapú társadalom kialakításának, bármit is jelentsen ez.

Egyszerű mindennapokat megélő polgárként annyit azért remélek, hogy e szárnyalás jótékony hatását hamarosan megérik majd a környezetemben létüket tengető kisnyugdijasok, a sokgyerekes családok, a munkájukat éhbéért végzők is. Szerencsémre nincs okom panaszra, így hát nem is vagyok türelmetlen, tudom, hogy a sikerhez idő kell.

Türelmetlenek viszont a dolgozni akaró emberek, különösen, ha hónapok óta, rosszabb esetben már egy évnél is régebben keresik azt a munkát, amiből ha nem is tarthatják el magukat, családjukat, de legalább a valóban csökkenő, bár még mindig jelentős rezsiköltséget ki tudják fizetni. Ha már élelemre, gyógyszerre kevés is jut nekik azért világítani, fűteni tudjanak. Már ha van, hol lakniuk.

A magyarok tehát akarnak dolgozni, vagy még inkább dolgozni akarnak, ezért mindent meg is tesznek. Például fogják úti batyujukat, hamuban sült pogácsájukat és mennek munka után. Egy nyárelejei adat szerint közel 600 ezren külföldön dolgoznak, mintegy 300 ezren az Egyesült Királyságban, nagyjából 140 ezren Németországban, jóval több, mint 60 ezren Ausztriában munkálkodnak, míg újabb majd' 100 ezer dolgozni akaró magyar további huszonnégy országban keresi meg betevő falatjainak árát. S, nehogy valaki is hasra ütéssel vádoljon az adatok olvastán, gyorsan hozzáteszem, a nagy-britanniai – becsült – adatok a Nemzetgazdasági Minisztériumtól, a németországi az ottani statisztikai hivataltól, míg az ausztriai a helyi társadalombiztosítástól származnak. A többi adatot az Eurostat tette közzé.

Tudom persze, hogy nagyon sokan térnek haza csalódottan, mert azt tapasztalják, hogy odakint sem egyszerű az élet, ráadásul a kelet-európaiak mégiscsak nemszeretem jött-mentek, akik elveszik az ottaniak elől a munkát, vagyis nemkívánatosak sokak szemében. Ők, ha szerencsések, gyorsan találnak is itthon egy minimálbéres, legalább négy órára bejelentett munkát, vagy ha nem, hát közmunkások még mindig lehetnek. Természetesen valótlant állítanék, ha azt mondanám, itthon senki sem élhet meg a munkájából. Ez nem igaz, sokan boldogulunk itthon is, már ha szerencsénk van.

De igaz, ami igaz: a magyar emberek akarnak dolgozni.

2014. augusztus 19.

Tegezzem, vagy magázzalak?

– Szia, mit kérsz?

A velem szemben álló, talán a húszas éveinek legelején járó, szemrevalóan szép hölgy bamba tekintetemet látva, türelmesen még egyszer megkérdezte:

– Mit kérsz, mit adhatok?

Gyorsan hátrafordultam, hogy lássam, ki áll a hátam mögött, kihez szólt, de egyedül voltam. Az értelmes arcú, mosolygós ifjú leány nekem címezte kérdését. Összeszedtem magam, elvégre az a néhány évtized, ami korban közöttünk lehet, még nem ok a csodálkozásra. Gyorsan elmondtam, hogy mit ennék, és amíg a gyorsétterem alkalmazottja igen szakszerűen és cseppet sem szőrösszívűen készítette össze ebédemet, örömmel figyeltem mozgását, fiatalságát.

Azért a szép pillanatok alatt is éreztem némi zavartságot viselkedésemben, hiszen mi van, ha vissza kell kérdeznem? Tegezzem le az unokámnak is beillő korú munkavállalót, vagy maradjak vele csendőr pertuban, vagyis, hogy ő tegez engem, de én udvariasan visszamagázom? Szerencsémre közben megnőtt a sor mögöttem, sok beszédre nemigen jutott időnk.

Divatja van a tegezésnek, ami nem baj, bár a magyar társadalmi szokásokban azért messze nem őshonos ez a módi. A fiatalok emberemlékezet óta magázzák, önözik az idősebbeket és csak külön engedéllyel térnek át a tegezésre, de elismerem, lehet, hogy ez így túlságosan is feudális. A leginkább használt világnyelvben is csak nehezen különíthető el a magázás a tegezéstől, akkor is legfeljebb a mondandóból, vagy esetleg a mondat szerkezetéből tűnik ki, hogyan szólítják meg egymást a beszélgetőpartnerek.

De nem nálunk, ahol a csókolómmal köszönés még ma is szinte előírás a gyerekek, idősek kommunikációjában, és ha egy gyereket arra nevel szülője, hogy kicsiként is jó napot!-tal köszönjön a bácsiknak, néniknek, elnéző mosoly, vagy pikírt megjegyzés a jutalma.

Azt mondja a minap egy nyelvész az egyik kereskedelmi rádióban, hogy bár nem ért egyet a tegeződés ilyen mértékű térhódításával, mint amit manapság tapasztal, de ez is a nyelv változásához tartozik. Lehet, de ezzel nem csak, vagy leginkább nem a nyelv változik. Mifelénk a magázás egyfajta tiszteletadás is. Az engem letegező szinte gyereklány eladónak semmit nem kell tudnia rólam, azt sem, hogy kiérdemeltem-e eddigi életemmel a magázódással járó tiszteletet, vagy netán nem, de talán annyit igen, hogy mit illik, vagy mit nem mifelénk. Ahogy bizonyára a szülei is tudják.

Szia – köszöntem illendően távozásomkor. Ha már letegezett, vissza is kellett tegeznem, nehogy zavar támadjon kettőnk kapcsolatában.

2014. augusztus 26.

Sulis evolúció

– Igen, hétfőn kezd, de nem akarja, hogy beszéljek róla – panaszkolta augusztus legvégén a középiskolás-korú gyerekeit nevelő anya. – Sehogy sem akar beletörődni, hogy vége a vakációnak.

Pedig ha tetszik, ha nem, tényleg megkezdődött az újabb iskolaév annak ellenére, hogy még mindig vannak iskola- és tankönyvügyek, ahogy az elektronikus osztálynapló leállításáról szóló híradások is borzolják az érintett pedagógusok kedélyét. Nagy ügy, gondolhatják ez utóbbiról a tanulók, majd tanáraik előveszik megint a jó öreg naplókat és bekörmölik a jegyeket, adatokat.

Nyilvánvalóan ez sokkal kevésbé fáj a diákoknak, mint a számtalan tavaly bevezetett szigorító szabály, köztük a négyig tartó tanulás (ha ugyan még akad diák, aki nem szerzett felmentést alóla), vagy a mindennapos testnevelés, bár azért jobban tennék, ha ezt megszeretnék saját egészségük, egészséges jövőjük érdekében.

A tanulóifjúság egy egészen más iskolába jár ma, mint járt egy-két évvel korábban, hiszen jószerevével minden megváltozott és átalakult, vagy éppen most is alakulófélben van. Lett egyeniskola, egyentankönyv, egyenoktatás, amelybe vélhetően idővel beletörődnek a tanárok, a pozíciójukban végtelenül meggyengített igazgatók, mert az ember ugyebár mindig igyekszik túlélni, ehhez pedig alkalmazkodni kell, de hát végül is ez az evolúció lényege. Meg amúgy is nem az okosok, a hősök, hanem a hatalomnak megfelelni, hozzá igazodni, alkalmazkodni képesek lehetnek minden értelmében hosszú életűek.

A tanárok meggyőződésből, vagy a túlélés szándékával, önként, netán kénytelen-kelletlen elfogadják az új iskolai modellt – segíthet ebben a szeptember 1-jétől érkezett béremelés – a kötelező oktatási normákat, a meggyőződésük ellenére is oktatandó új eszméket. A diákok pedig mit is tehetnének mást, igyekeznek a mindenkori elvárásoknak megfelelni és megtanulják azt is, ami ellen talán szüleik erősen tiltakoztak volna tanulóként.

Új iskolaév, új remények. Az igazgatók talán abban bizakodhatnak, hogy idén nem kell egy WC-ben kiégett izzó cseréjéért a fenntartó intézménnyel hetekig levelezniük, nem kell pereskedniük járandóságaikért, mert a nagyra nőtt és nagyhatalmú intézményfenntartó állami vízfej végre jól végzi majd munkáját, és ennek okán a tanításhoz is lesz megfelelő felszereltségük az iskoláknak, de legalábbis krétájuk, hogy ne a szülőktől kelljen kérni azt is.

Mindazoknak pedig, akiknek máris elégük van az egészségből, vigasz lehet, hogy kevesebb, mint két hónap és kezdődik az őszi szünet.

2014. szeptember 2.

Kereset

Napi majdnem 20 millió, percenként mintegy 13 500 forint. Ennyit keres a híradások szerint Ramadel Falcao. Ő az a kolumbiai játékos, akit a nagy hírű Manchester United vett kölcsön egy évre és fizeti neki ezt a magyar aggyal aligha felfogható fizetést a munkájáért, vagyis a labda rúgásáért.

Hogy viszonyítani tudjunk, ezzel az összeggel még csak köszönő viszonyban sem lehet a hazai csillagok járandósága. Kevesebb bevételhez jut az egyik legjobban kereső és igen nagyhatalmú háttérember, akinek mindeddig nagyon jól ment az üzlet, mert egykori kollégiumi szobatársa, szívbéli jó barátja, pénzügyi tanácsadója (volt?) hazánk egyszemélyi vezetőjének. De ha mindez a kereseteken múlna, a világhírű kolumbiai után még a meccsen használt zokniját sem cipelhetné az a hazai polgármester, aki a leggazdagabb magyarok közé verkedte fel magát pár év alatt és ehhez csak a már említett, igen tisztelt vezető barátsága, szolgálata kellett. Láthatjuk, van tudás, amelyet megfizetnek.

Jelentős hátrányban vannak a fizetések terén a labdarúgás hazai mesterei is (holott a hét végén láhattuk, nagyon megérik a pénzüket), akik még csak a második legtöbbet kereső angol futballista bérezését sem közelítik keresetükkel, pedig Wayne Rooney jövedelme éppen csak alulról csapkodja a heti 120 millió forintot. És akkor még szót sem ejtettem az olyan sztárokról, mint az argentin Messi, a portugál C. Ronaldo, vagy a világ focisínházának további vagyont érő és kereső tagjai. De, higgye el mindenki, egyetlen millióknak örömet szerző labdarúgótól, teniszezőtől, kerékpárostól, atlétától, úszótól sem sajnálom a vagyonát, jövedelmét. Ők ugyanis tudnak valamit, amit a másik hétmilliárd kevésbé.

Tudom, a sportpályafutás rövid, pár év alatt kell a sztároknak biztosítaniuk a jövőjüket. Csak valahogy az arányokkal nem vagyok megbékülve, mert idehaza az üres nézőterek előtt játszó labdarúgók zöme is messze többet keres, mint az az orvos, aki emberek ezreit gyógyítja, vagy éppen menti meg és közben a végeláthatatlan ügyeletekkel, napi alig elviselhető stresszel, az előírtnál jelentősen hosszabb munkaidővel rámegy minderre az élete. De nyugodtan hasonlíthatom az említett kereseteket a jövő nemzedékét csekély megbecsülés mellett felnevelő pedagógusokéval, vagy a mindennapi létezésünket biztosító szakemberekével. Igaz, nekik nem tapsolnak tíz- és százezrek, csak élünk tudásukkal, szolgáltatásaikkal. Ezúttal szóba sem hozom a hazai politikai elit kiemelkedő javadalmazását, minek is tennem, ők aztán tényleg rászolgálnak elismerésünkre.

Falcao fizetése nyomán megállapíthatjuk: ha jól akarunk élni, legyünk kolumbiai labdarúgók Angliában, első osztályú focisták itthon, vagy szívbéli jó barátai nagyhatalmú embereknek, és akkor a jövőnk biztosított lesz.

Mert ha ez nem jön össze, jól megnézhetjük magunkat.

2014. szeptember 9.

Csapdában

Az asszony félve bontotta ki a hivatalos levelet, mert az soha nem jelent jót, ha az adóhatóság ajánlott levelet ír az embernek. Cikáztak agyában a kérdések, mit rontott el, mivel tartozik a NAV-nak, miközben remegő kézzel tépte fel a borítékot.

Először nem is értette azt, ami a felszólításban állt. Merthogy azt tartott a kezében. A hatóság az állami kezességvállalás kiváltása ügyében szólította fel, hogy kerek tizenöt napon belül fizessen vissza az államnak ötmillió forintnyi lakáshitelt. Na meg a kamatokat.

Az egészségügyben dolgozó asszony, és az ugyancsak nem túl izmos havibéréért tevékenykedő férje, aki mint adóstárs úgyszintén megkapta az adóhatóság szívhez szóló levelét, pár évvel korábban igénybe vette az állam által biztosított, első otthon teremtését elősegítő hitelt, hogy kislányukkal végre emberhez méltóan élhessenek, lakáshoz juthassanak. Persze a kapott kölcsön semmire sem volt elegendő, hát felvettek még a hazai nagybanktól devizalapú hitelt is, összességében nyolcmillió forintot.

A szerződéskötéskor megállapított havi törlesztőrészletet, 45 ezer forintot biztonsággal merték vállalni, ezt még ki tudták gazdálkodni a rezsiköltség, a gyerek taníttatása, a család mindennapi megélhetési költségei mellett, de aztán elindult felfelé a törlesztőspirál. Sokaknak ismerős történet.

A házaspár osztott, szorzott, pluszmunkát vállalt, de így is csak havi 70 ezer forintnyi törlesztést tudott befizetni a pénzügyi intézet számlájára. Pedig a fizetendő részletek szép gyorsan elérték a havi 130 ezret. Ők fizették becsületesen, ahogy tudták, hetvenezrével az adósságot, de az ahelyett, hogy csökkent volna, csak nőttön-nőtt.

A család megrögzött viselkedését unta meg a bank, amely az államtól, mint kezestől elkérte az ötmilliót, az meg gyorsan ugyancsak visszakövetelte az összeget a házaspártól. Egy összegben ötmilliót (na meg a kamatokat) azoktól, akik hetvenezernél többet már sehogy sem tudtak havonta előteremteni. Emberséges történet, az már biztos.

A család választás előtt áll: vagy felajánlja az államnak a lakását, amely esetleg lakottan, tetemes adóssággal terhelten pár forintért megveszi, de ettől a családnak még mindig hatalmas adóssága marad a bank felé, vagy megvárja, míg megjelenik a végrehajtó és visz mindent, vélhetően a lakást is. Unalmas ismételni, de mondom: ettől a banki adósság még megmarad. A harmadik variáció az, hogy részletfizetést kérnek a hatóságtól, amely ha egy, vagy két évre meg is adja azt, annak kifizetési valószínűsége a banki törlesztés mellett nulla százalék.

Csapda ez, mégpedig kérlelhetetlen és kínzó, amelynek nincs megoldása. Hacsak a hajléktalanságot nem tekintjük annak.

2014. szeptember 16.

Döntések

Két nemzetformáló döntést hoztak a napokban a skótok. Az elsőt nyugodtan nevezhetjük földrengésszerűnek, a világ rendjét megváltoztatónak, ugyanis talán mindennél nagyobb horderejű: a női tagok előtt is megnyitotta kapuit a 260 éve működő legtekintélyesebb golfklub, a St. Andrews-i Royal and Ancient Golf Club.

A második a minap lezajlott függetlenségi népszavazás volt. Arról döntöttek ugyanis a skótok, hogy maradjanak-e az Egyesült Királyság, vagyis Nagy-Britannia része, vagy váljanak teljesen önállóvá. Nem mintha a királyságon belül nem lett volna igen nagy az önállóságuk, de mégis. Vagy ennek ellenére.

Igen sokak megkönnyebbülésére a skótok józanul, 55,3 százalékos többséggel az elszakadás ellen szavaztak. Nem vitatható, hogy a 44,7 százaléknyi elszakadáspárti szavazó véleménye is igen figyelemreméltó.

Bennünket, magyarokat, talán csak egzotikus hírként, vagy úgysem érdekelt a népszavazás, mert leszámítva azokat, akik magyarként Skóciában keresik boldogulásukat és kenyerüket, a legtöbbszörnek oly érdektelennek tűnt, mint egy hazai élvonalbeli labdarúgó-mérkőzés a tabella alsóházából.

Pedig messze nem volt mindegy a végeredmény. Ha Skóciában megszavazták volna a háromszáz éves együttélés felmondását, valószínűleg igen komoly mintát adtak volna az európai országban éppen elszakadásukat tervező területek polgárainak. Ez pedig akár polgárháborús helyzeteket idézhetne elő, amelyek csak bolhaugrásnyira vannak az igazi háborúskodástól. A sokasodó és mind apróbb országok pedig nagy önállóságukban és még nagyobb nemzettudatukban bomlasztanák a nagy egészet, amibe belebukhatna az unió is.

– Senki ne vegyen biztosra újabb ötven év békét Európában. Ha az euró megbukik, Európa bukik – nyilatkozta a németek kancellárasszonya az euró 2011-es válságakor és igencsak összezsugorított véleményével a magyar származású francia elnök gondolata, aki fél évvel bukása után New York-ban, egy konferencián beszélt arról, hogy szerinte az Európai Unió megszűnése háborúval fenyeget.

Ma még visszatart bennünket a közös tagság attól, hogy harcoljunk a szomszédjainkkal, még ha egyes körökben lenne is igény erre. És lehet, hogy a mindenféle ellentét és feszültség ellenére is tagországként békében együttműködő Skócia önállóként, más pénzt, más jogszabályokat alkalmazva, gazdasági ellenfélként gyorsan haragosa, sőt ellensége lenne a maradék királyságnak. Ha pedig egy háború elkerüléséhez csak a józan észre lehet számítani, mert nem marad más visszatartó erő, akkor igen nagy a baj.

Jó lenne észrevenni, hogy az Amerikai Egyesült Államok tagországai emberemlékezet óta nem vívtak egymás ellen háborút. Látnivaló, hogy a békéhez nem sok önálló kis állam, hanem egy nagy, közös akaratot alapuló szövetség kell.

És sok nő a golfklubokban.

2014. szeptember 23.

Felajzott világ

Izgalmi állapotban van a világ és most egyáltalán nem a közelgő magyarországi helyhatósági választásokra gondolok, mert annál oly nagyfokú érdektelenséget tapasztalni, amilyent az önkormányzati voksolások során talán még sohasem. Hagyjuk is a hazai történéseket, hiszen azok kimenetele a legtöbb településen, megyében, jó előre lefutottnak látszanak a kiváló választási rendszernek és a teszetosza, békétlen, s ki tudja miféle koncon, hatalmon marakodó demokratikusként jellemzett ellenzéknek köszönhetően.

Rendszeres hírfogyasztóként elkeseredve látom, hogy gyakorlatilag már folyik a harmadik világháború. Közvetlen szomszédunknál egy jól sikerült hazai vita polgárháborúhoz vezetett, amely a nagyhatalmi státuszát visszaépíteni akaró Oroszország közreműködésével terület-szerző háborúba torkollott. Mondhatnánk, Ukrajna hatalmas, távol történnek a hadi események, de gyorsan rá kell jönnünk, nyakig benne vagyunk ebben mi is. Ott is élnek magyarok, emellett a két háborúskodó féltől függ, hogy fűtünk-e majd a télen. Egyik adja a gázt, a másik átengedi a területén. Vagy igen, vagy nem.

Aztán itt van az Iszlám Állam elnevezésű gyilkos szervezet, amelyről annyit tudunk, hogy nyugati embertársaink tömegével állnak be a mérhetetlenül erőszakos, az emberi életet semmibe vevő fegyveres alakulatba, ahol aztán annyit ölhetnek, amennyire csak lelki békéjüknek igénye van. Ehhez jön a nagyhatalmak bombázó szövetsége, pedig Vietnám, Irak példája nyomán már megtanulhatták volna, hogy az semmire sem jó, legfeljebb az elavult és felhalmozott fegyverek megsemmisítésére, illetve az új fejlesztésűek kipróbálására éles helyzetekben. Nyilván ezek is fontos szempontok.

Az ukrán helyzetre hivatkozva a NATO a balti államokba telepít harci repülőket, amelyre válaszként az oroszok Fehéroroszországba helyeznek át vadászgépeket. És akkor még szót sem áldoztunk a „békés” Európa egyes országaiban mind izmosabb antiszemitizmusra, cigányellenességre, a török, arab, délkelet-ázsiai bevándorlók elleni akciókra, a második, harmadik generációs bevándorlóknak befogadó államuk elleni küzdelmére, a munkanélküliségre, kilátástalanságra. Ezek többek között olyan kétségbeesett, vagy éppen bosszúálló lépésekre sarkallhatják a tanácstalan embereket, hogy beálljanak terrorszervezetekbe, és akár saját országukat is támadják.

Polgárháború zajlik napjainkban, Szíriában, etnikai Dél-Szudánban, vallási és ki tudja még milyen Irakban, megszállás elleni Gázában, hogy sok kisebb helyi konfliktusról ne is beszéljünk. Mindegyiket a pénz és hatalom vágya, a politikai, nagyhatalmi ambíciók, és a tolerancia tökéletes hiánya mozgatja.

Túl sokan lettünk e parányi sártekén. A túlnépesedést, előbb vagy utóbb megoldja egy világméretű járvány, éhínség, természeti katasztrófa, esetleg egy tízmilliókat elpusztító nagy háború.

Vagy sok kicsi.

2014. szeptember 30.

Fajvédők kellenek

Két olyan információ került a lapokba a minap, amelyeken mélyen el kellene gondolkodnunk. Az egyik szerint nem kevesebb, mint 2 337 178 vagy ha így jobban felfogható: kétmillió-háromszázharminchétezer-százhetvennyolc állatfaj él a Földön. A magyar nemzeti hírügynökség által közzétett összeállítás ugyan 2004-es állapotot mutat, ettől az elmúlt évtizedben felfedezett, vagy éppen kihalt pár faj miatt a mostani adat alig térhet el. Döbbenetes szám, sohasem gondolunk bele, hogy amikor településünk aszfaltozott utcáit koptatjuk, kiskertünkben teszünk-veszünk, vagy éppen a lakószobánk magányában próbáljuk kipihenni fárasztó napunkat, hányféle életforma létezik a miénken kívül is közvetlen környezetünkben.

A másik hírből egy 1820-ig visszatekintő és napjainkig tartó vizsgálat összegzéseként megtudhattuk, hogy milyen jelentősen javult életminőségünk eleinkéhez képest. Kiderült, hogy nem csak hét centivel lettünk magasabbak, de például az 1880-ban várható 30 év alatti átlagéletkort is sikerült 70-re feltornáznunk százharminc év alatt.

A két hírnek és adatsornak első látásra nem sok köze van egymáshoz, de ha azt nézzük, hogy a majd két és félmillió állatfaj jelentős része, például a rákok 86 százaléka a veszélyeztetett fajok közé tartozik és a vérszesen növekvő emberi lélekszám elképesztő koloncot jelent a földi élet egyensúlyában, akkor kiderül, igenis ott az ember minden kipusztult, vagy veszélyeztetett faj mögött.

A hétmilliárd embernek ennie kell, ezért az éhes népek a hernyótól a főemlősökig, a rákoktól a cápáig valóban mindent levadásznak, kifognak, amiből csak humán eledel lehet. Nem csak csillapíthatatlan étvágyunk, az emiatt növekvő mezőgazdasági, állattartási tevékenységünk, de lakhatási igényünk is pusztítja az élővilágot, a fajok tömegének élőterét. Naponta sok labdarúgó-pályányival csökken az őserdők területe, fajok százainak, ezreinek lakóhelye. Ezek az élőlények vagy alkalmazkodnak az ember közelségéhez, ez a ritkább, vagy csendesen kimúlnak, mert nincs hol élniük, nincs mit enniük.

Jó hír, hogy míg olvasni és írni a világ népességének kevesebb, mint 20 százaléka tudott 1820-ban, az arány 2000-re csaknem 80 százalékra ugrott. Örömteli az is, hogy az elmúlt 60 évben sok országban rengeteget csökkentek a nemek közti különbségek. Szóval jobban élünk, mint valaha, jobb lett a sorsunk, tovább maradunk e sártekén és ezalatt sok-sok húst vagyunk képesek elfogyasztani.

Ideje lenne mindannyiunknak fajvédőkké válni.

2014. október 7.

Ennyiért?

– Igen találtam munkát, de nem vállaltam el – válaszolta érdeklődésemre fiatal ismerősöm. – Két lehetőséget ajánlott a cégvezető, vagy teljes munkaidősként jelent be, ha ragaszkodom ehhez és akkor ki is fizeti a minimálbért, vagy hivatalosan négyórásként dolgozom fele pénzért és majd zsebre ad kiegészítést, attól függően, hogy mennyire megy a cégnek.

A szakmunkás fiatalember kiszámolta, ha minimálbérért elmegy dolgozni, adóznia, utaznia kell, többre kerül az étkezése, kopik a ruhája is, vagyis alig marad valami a béréből. Annyit meg akkor is megkeres, ha csak alkalmi munkákat vállal településén, havonta pár embernek rendbe teszi a kertjét, megjavít nekik ezt-azt és nem adózik egy fillért sem. – Rendesen meg kellene végre fizetni a munkát, mert mi melósok vagy elmegyünk innen, vagy sumákolunk – mondta, és ezzel nehéz volt vitatkozni.

Minap egy lakossági fórumon az egyik felszólaló azzal vádolta a polgármestert, hogy nemigen tettek semmit sem a településen a munkanélküliség ellen és nem teremtettek új munkahelyeket, ezért a munkavállalók kétharmadának el kell utaznia máshova dolgozni.

Az persze más kérdés, hogy ez nem is feladata egy önkormányzatnak, ahogy lehetőségei is végesek ebben, de a tényekhez tartozik, hogy az említett település területén egy új létesítményben étterem és boltok sora nem tud megnyílni, mert a tulajdonosok nem találnak képzett munkaerőt.

Javulnak a foglalkoztatási adatok, ebben oroslánrészt vállal a közfoglalkoztatás, ami pótcselekvésnek kiváló, de tisztességes megélhetésnek aligha. Ha mindezt kivonjuk a nagy statisztikai egészéből, gyorsan kiderül, hogy csak a sok külföldre távozott miatt nem kirívóan nagy a hazai munkanélküliség. Ugyanakkor felemás a helyzet, mert egy-egy gazdasági szektor igen kemény munkaerőgondokkal küzd, miután a hazai fizetésekért nem hajlandók munkába állni a magyar munkakeresők.

Nyilvánvalóan az emberek számolnak, ahogy az említett fiatal szakember is tette és arra jutnak, hogy ha beállnak a hazai taposómalomba, ha elherdálják életüket, akkor sem jutnak egyről a kettőre. Nehéz okosat mondani, mert a közmunka az otthon ülésnél és a segély várásánál valóban jobb, bár az érte kapott összeg nagyon kevésre elegendő, ahogy az alig megfizetett munka is csak a tengődést az egyik napról a másikra élést segíti elő.

Amíg nem lesz változás, egymás mellett marad a munkanélküliség és a munkáshiány. Bármennyire ellentmond is e kettő egymásnak, sajnos ez a mai magyar valóság.

2014. október 14.

A bizottság

Ha én egy kedves egyszemélyi országvezető lennék, akkor bár igen jól esne a belőlem élő, tőlem függő sűgőim, hírhozóim számtalan örömhíre, sikerjelentése, azért most határozott mozdulattal felállítanék egy bizottságot. Olyan emberekből, akik több évtizedes közigazgatási, településvezetői gyakorlattal rendelkeznek, de pont az én pártom iszonyúan nagy nyomása miatt elveszítették munkájukat.

Lezajlott a helyhatósági választás, aludtunk rá párat. Nemigen érdemes szólni az érdeklenségről, az otthonmaradókról, kiábrándultakról, akiknek joguk lett volna elfáradni a szavazóhelyiségbe és pár perc alatt leadni voksukat, de ők ezzel nem éltek. S ha mégis szóvá teszem, hát csak ezért történik, mert tüntető meg nem jelenésükkel sok helyütt befolyásolták a szavazás kimenetelét.

Egy demokratikusnak tűnő társadalmi rendszerben a többség akarata kell, hogy érvényesüljön, még akkor is, ha – mint esetünkben – a többség ezúttal a legtöbb hazai településen a kisebbséget jelenti a már említett távolmaradók miatt. Tehát, akik szavaztak, azok szava döntött.

Így történhetett meg, hogy több településen veszített a többnyire független, vagy ellenzéki jelölt az ~~állampárt~~ a kormányzópárt pénzzel igen jól kistafírozott jelöltjével szemben. Ez is belefér a demokráciába, a nép ilyen módon született döntését is el kell fogadni. Az ugyanakkor igen nagy pazarlás, ha azok az emberek, akik évtizedeken keresztül a közigazgatás napi taposómalmában szereztek településvezetői gyakorlatot arra kényszerülnek, hogy mostantól újrakezdőként, netán pályakezdőként valamilyen más munkába kezdjenek, vagy amennyiben koruk miatt erre már aligha akad esélyük, hát otthon kapirgáljanak a kertjükben, vezessék a háztartást, a család ügyes bajos dolgait intézzék, mert ők már úgyis ráérnek. Hatalmas tudásbeli értéket képviselnek ők, amelyet vétek veszni hagyni.

Szóval, ha én egyszemélyi vezető lennék, ezekből az emberekből felállítanék egy titkos bizottságot, titkosat, mert lehetnének közöttük olyanok is, akik ki nem állhatnak engem, ez pedig rosszul mutatna az önéletrajzomban. Kikérném a tanácsukat arról, hogy mi kell egy kicsi, közepes, vagy nagy településnek ahhoz, hogy jól működjön, élhető környezetté váljon. Javaslataikat aztán jól megrágnám, és ha tetszenének, valamilyen párttársammal, mint egyéni képviselői indítványt, törvénnyé tetetném. A végén még azok is megszeretnének, akik ezt eddig valamilyen érthetetlen oknál fogva nem tették.

Bár az sem rossz, ha a leváltott településvezetők tudása nem kerül napvilágra. Még a végén valaki kikotyogná, hogy jobban tudják, mit kellene tenni, mint én, és oda lenne a renomém.

Ezért hát inkább kapirgáljanak a kiskertjükben és nosztalgiaárgassanak a régi szép időkön. Abból baj nem lehet.

2014. október 21.

Mert megérdemeljük?

Az életben mindenért fizetni kell.

Senki sem hihette, hogy a rezsicsökkentés, a gáz, villany, kéményseprés, tűzifa árának csökkentése csak egy kedves ember elhatározásától függ. Nem, ehhez az adományhoz pénz kell, vagyis a nekünk ajándékozott anyagiakat valahonnan vissza kell szerezni. De kell pénz a modern, méregdrága, bár kongó nézőterű stadionok építéséhez, presztízsberuházásokhoz, felesleges kiadások tömegéhez is. Pénz pedig lehet csinálni különadókkal, az egyről három ezrelékre feltornázott tranzakciós illetékkel, telefonadóval, világcsúcs áfával és sok-sok más, kisebb-nagyobb adóval, amelyeket az átlagember már számon sem tud tartani, de amelyeket a végén mindig ő fizet meg.

Vagy egy remek, kikerülhetetlen és végtelenül sok pénzzel kecsegtető internetadóval. Igaz, hogy ilyenre nincs példa a világban, hiszen a netes szolgáltatás már önmaga is megadóztatott mindenfelé, de a magyar vezetők ennél azért többet tudnak. Kitalálni olyan nem megszorításokat, amelyekből dől a lé az államkincstárba, onnan meg a megfelelő helyekre, zsebekbe. S ne gondoljuk azt sem, hogy ha – ahogy állítják – 700 forintban limitálják ennek a dézsmának a ránk háruló felső határát, a többit nem mi fogjuk megfizetni, hanem a szolgáltató. Ugyan már!

Az emberek, családok többsége egyre többször lép a világhálóra, netboltokban vásárol, internetbankban intézi pénzügyeit, ezen a felületen olvas újságokat, néz tévéműsorokat, hallgat munka közben rádiót, zenét, vagy tölt le filmeket estére. A világháló közösségi oldalain zajlik a társadalmi élet, pályáztatás, adóbevallás, a diákoknak az iskolai ügyintézése, tanároknak a szülőkkel folytatott kommunikációja, amelyért, ha a parlamenti kétharmad ennek megszavazására kap parancsot, januártól brutális adót kell majd fizetnünk.

Nem lesz egyszerű, mert e netes népség éppen az interneten, pontosabban a Facebookon szerveződött pillanatok alatt több mint kétszázezres tiltakozó táborrá. Ez már olyan kritikus tömeg, amelyet nem szabad egy kézlegyintéssel, nem lehet néhány ügyes kommunikációs trükkel elintézni. A tervezett adó igen sok embernek vág a zsebébe, sőt a lelkébe.

Politikai elemzők állítják, ez megint csak a szokásos szondázása annak, hogy mit bír még el a nép, és ha túl nagy a gőz, hát egy egyéni képviselői indítvánnyal azonnal csökkentik a terhet, vagy semmissé teszik az adójavaslatot. Mások szerint ezzel akarja a kormányzat eltakarni az Amerikából kitiltott korrump kormányközeliek ügyét, a sokasodó, demokráciát hiányoló külföldi bírálatokat. Amúgy az informatikában jártasak szerint ezzel, a világon egyedülálló lépéssel a kormányzat visszaküldene bennünket a 20. század közepéig.

Mert megérdemeljük?

2014. október 28.

Írástudó titkosszolgák

Megdöbbenő cikket olvastam a minap a kormányközeli napilapban. Az írásban egy bizonyos Udo Ulfkotte nevű újságíróról esik szó, aki tizenhét évig volt a mértékadó Frankfurter Allgemeine Zeitung külpolitikai szerkesztője. A német hírlapíró Gekaufte Journalisten (Megvásárolt újságírók) címen jelentetett meg egy vaskos kötetet, amelyben azt állítja, hogy komoly befolyással bírnak a titkosszolgálatok és bizonyos pénzügyi csoportok a függetlennek tűnő médiára.

A szerzőnek bizonyára komoly tapasztalatai vannak, hiszen elismeri, hogy beszerezett volt és sokszor a neve alatt megjelent cikkeket nem ő, hanem az őt igencsak nagyvonalúan pénzelő titkosszolgálat munkatársai írták. S bár a magyar lap munkatársa szerint a könyv Németországban bestseller lett, sehol sem találni róla recenziót – könyvismertetést – vagy bármiféle hivatalos említést.

Mint olvasható, a jeles egykori újságíró amellett, hogy nem tartja magát Magyarországszakértőnek, úgy gondolja, hogy a hazánk elleni bírálatok is megrendelésre születnek a külföldi irányadó lapokban és nem azért, mert tényleg gyalázatos a kormányzat produktuma. Nem vagyok jártas az összeesküvések világában, de talán nem feltétlenül annyi irányul ellenünk, mint amennyiről hazánkban suttoznak.

Kicsit ront az állított tények elfogulatlan elfogadásában, hogy a szélsőségre is hajlamos hazai lap cikke szerint – ki mások is lehetnének? – a megrendelők az amerikai, izraeli titkosszolgálatok mellett Soros György, a Bilderberg-csoport, vagy David Rockefeller.

Nem vitatkozom a szerzővel, ahogy a hazai napilap újságírójával sem, mert nem tudok. Világlapoknál nem volt szerencsém dolgozni és olyan újságírói, vezetői pályafutást tudhatok magam mögött, amelyben politikus, tulajdonosi nyomással is csak ritkán találkoztam annak érdekében, hogy valami megjelenjen a nevem alatt, vagy még inkább, hogy ne. De biztos vagyok abban, hiszen a világon bármi, bármikor, bárkivel előfordulhat, hogy van alapja és igazsága Ulfkotte írásának.

Amit végtelenül szomorúnak érzek. Mert mit is gondoljon ettől kezdve a kedves olvasó, rádióhallgató, tévénéző, hihet-e még a híreket, információkat a médiából beszerző polgár valakinek is, írástudónak, politikusnak, szakértőnek, akik a történéseket elmagyarázzák? Nehéz ügy.

Ulfkotte maga ismeri el, hogy nem járt rosszul beszerzésével, jól keresett, jól élt. Vélhetően rajta kívül is sok beszerezett zszurnaliszta van még, ahogy takarító, lakatos, orvos, mérnök, vagy katonatiszt is. A világ már csak ilyen.

A hazai újságírók zöme lehet, hogy ideológiailag elkötelezett egyik vagy másik politikai oldal felé, vagy éppen állását féltve ír, beszél úgy, mintha oda tartozna, de többségük nem gazdag és nem él kiváló anyagi körülmények között.

Ez igazolása lehet annak, hogy nem fizeti őket egyetlen titkos társaság sem.

2014. november 4.

Észosztók

Igen szórakoztató országban élünk, nem vitás. Itt aztán tényleg soha nem lehet unatkozni, nem fenyeget senkit sem a megszokás, az egyhangúság veszélye. Hol az igen meg- és átgondolatlan internetadó tervével serkentik agyműködésünket, hol éppen azzal, hogy megszokott életvitelünket tervezik fenekestül felforgatni. És akkor még szót sem pazaroltunk a legtisztább állami intézmény vezetőjére, több munkatársára vetülő korrupciós gyanúról, a kormánytagok ezzel kapcsolatos összevissza hazudozásairól. Mindez a show része.

Most egy újabb gumicsonton rágódhatunk mi, közemberek, mégpedig azon, hogy jövő év március közepe után vásárolhatunk-e a szuper és hipermarketekben, ahogy azt megszoktuk és megszerettük, vagy kötelezően előírják nekünk, hogy töltsük pihenéssel, kikapcsolódással, és főleg tempomba járással a vásárlás kényszere alól felszabadított időnket.

Jó az, ha gondoskodnak az emberekről. Most egy, csak a parlamentben létező párt egyik felettébb komoly embere állt elő a javaslattal: a 400 négyzetméter feletti boltokat legyen kötelező zárva tartani vasárnaponként. Mindezt a legnagyobb jóindulattól vezérelve javasolta, hogy az agyonhajszolt eladók együtt lehessenek a családjukkal. Szép gondolat.

Kicsit csúfít a felvetés szépségén a feltoluló kérdés, vajon azok az emberek, akik így tömegesen veszítik el magasabb vasárnapi bérüket, vagy állásukat, kérnek-e ebből a kérértlen képviseletből, az a 873 ezer család, amelyik vasárnap intézi bevásárlását ténylegesen felhatalmazta-e e nemes pártembereket arra, hogy tömegek szokásaiba, életébe szóljanak bele? Egy nagyúr kegyeiből az országgyűlésbe került emberek ugyan miért érezték mindennek szükségét? Miért rossz e pompás férfiaknak, ha a gondolkodó polgár maga dönt arról, akar-e vagy sem vasárnap vásárolni? (Bár belátom, csúnya világ lenne, ha az emberek tényleg elkezdenének önállóan gondolkodni.)

Igen jelentős kérdések, ahogy például az is, hogy mi lesz azokkal a kisebb üzletekkel, éttermekkel, amelyek a plázákban, nagyáruházakban működnek? Ők, úgy tűnik, továbbra is nyitva tarthatnak vasárnap, miközben majd a kutya sem megy be hozzájuk, mert vállalkozásuk a hipermarketeket látogató tömegekre épült. Kérdés az is, vajon mi lesz az elbocsátott alkalmazottak tömegével és, hogy miért nem kell védeni a vasárnap is nyitva tartható családi boltok, kisebb élelmiszerláncok áruházainak dolgozóit, az orvosokat, rendőröket, busz- és vonatvezetőket, a rengeteg többi alkalmazottat?

Ezernyi kérdés, amelyre nyilván adnak majd ilyen-olyan válaszokat, hiszen akiknek Isten hivatalt adott, azoknak ész is adott hozzá. Persze a legfőbb kérdésre, hogy miért is kell egy nép életét újra és újra felbolygatni, végtelenül egyszerű a válasz.

Mert megtehetik.

2014. november 11.

Kánkán

Aki azt állítja, hogy megint – ahogy már annyiszor az emberiség történetében – vesztébe rohan a világ, nyakunkon a hidegháború, sőt akár kirobbanthat a harmadik világháború is, nagyon sötét szemüvegen keresztül nézi mindennapjainkat. Az élet ugyanis a politikán túl még mindig igen szép és remekül működik.

A minap látott napvilágot a hír, miszerint a párizsi Moulin Rouge rendkívül csinos és ügyes kánkántáncosnői új Guinness-rekordot állítottak fel, mégpedig azzal, hogy fél perc alatt 29 lábkörzést végeztek Offenbach muzsikájára. Van-e egészséges érzelmű férfiember, aki e hír hallatán ne csettintene örömmel? Aligha.

A francia varietészínház 44 tagú tánckarának november elejei kiváló és látványos teljesítménye azt sugallja, hogy ne adjuk fel, mert igenis van remény, van élet a hatalomvágyó diktátorok, a kisstílű akarnokok, a megélhetési nehézségek világán túl is.

De nem csak a férfiak örülhetnek, a hölgyeknek is érkeztek remek hírek, hiszen a mulató két férfitáncosa is kiválót alkotott. Az együttes görög szólistája fél perc alatt harminc alkalommal emelte a feje mögé a lábát, míg egy másik francia táncos ugyanennyi idő alatt 36 alkalommal fordult meg spárgával a saját tengelye körül. Igen kiváló eredményei ezek az emberiségnek.

Sajnos az ilyen szívmengető hírek elenyésznek az olyan napi történések mellett, hogy már ötezernél is több áldozata van az Ebola nevű járványnak, amelyet gyógyítani még mindig nem tudunk, csak reménykedni, hogy magától kifulladás, vagy, hogy a közvetlen szomszédunk független országának földjén újból hódító birodalom tankjai és fegyverei dübörögnek. Nem mehetünk el szó nélkül amellett sem, hogy Kelet-Európában megint szaporodnak az autoriter vezetők, ahogy az őket önös érdekből hatalmon tartók száma sem kevés, és gyorsul a várt és remélt nyugati életszínvonalról történő folyamatos leszakadás. Ez utóbbi talán nem is akkora baj, hiszen mint halljuk, a Nyugat erősen hanyatlik.

Az említett táncos hír Párizsból származik, de a múlt század első évtizedeiben a maihoz hasonlóan nyílt és szabadelvű, közismert kifejezéssel kozmopolita Berlinben is remek élet zajlott, mulatók sorával, vidám, elégedett emberekkel és biztosan sok igazán látványos kánkánal, mígnem jött egy helyi örült és lángba borította a világot. Ahogy a táncos rekord mutatja, ma is vannak pompás örömök, de sajnos elmebeteg hatalomvágyók is. Járják nekünk a kánkánt, miközben egyeseknek ez a csillogó látvány sem elég, ők hatalmat, uralmat, területeket és pénzt akarnak. Kerül, amibe kerül, bár a számlát többnyire nem ők fizetik meg. Mi pedig, a bámuló többség, nem tanulunk semmiből sem.

De legalább a kartáncosnőknek szép a lábuk.

2014. november 18.

Határban

Mezőőrökkel beszélgettem a minap az egyik kisváros határában. A ködös időben talán, ha másfélszáz méterig láhattunk el, távolabb bárki, bármit tehetett, miközben közöttünk arról folyt a szó, hogy sok a terménylopás a földeken, meg a betakarítás utáni böngészés, amikor az elhullott terményt szedegetik össze az odalátogató gyűjtögetők. A hideg beálltával aztán indul a falopások szezonja.

Nyilvánvalóan nem a jobb módúak töltik e tevékenységgel szabadidejüket, nem azok, akik a boltban is meg tudják venni mindazt, amire szükségük van, hanem a társadalom periferiájára szorultak, akiknek egy összekapirgált zsáknyi kukorica, vagy más, a földekről beszerezhető termény az evést jelentheti. Ez bár szabálysértés, közel sem akkora gond, mint a szemetelés.

Az amúgy szépen rendben tartott, gondosan kezelt határban, az országút és a földekhez vezető földút találkozásánál, a termőföldön, az árkokban mindenütt szemét virított. Pár tíz méteres körzetben kopott traktorgumik, pillepalackok, ki tudja mivel degeszre tömött szemetes zsákok, építési törmelék csúfította a tájat és a kedvünket.

A mezőőrök szerint annak gyorsan híre megy a környéken, hogy lopni nem nagyon érdemes, mert ha elkapják a tolvajt, az sokba kerül, de az illegális szemétkerakókkal keveset tudnak kezdeni. Jön valahonnan éjjel egy autó, egy percre megáll, a sofőr kihajigálja a szemetet az út szélére, és elégedetten továbbhajt. Ha valakinek nem tetszik – gondolhatja – majd elviszi a szemételepre, ez már nem az ő dolga. A saját kertje, lakása, környezete tiszta, nincs hulladék, sőt, a határban meg kit zavar, nem igaz?

Pedig nagyon is sokakat zavar, vagy kellene, hogy zavarjon. Az illegális szemét eltakarítása mindig egy közösség pénzébe, munkájába kerül, emellett környezetszennyező is a kidobott, olykor mérgező, vagy nehezen lebomló hulladék.

A mezőőrök ma még semmit sem tudnak tennie ellene, hacsak a szemetelő valamilyen áruló nyomot nem hagy maga után, amelyen eljuthatnak hozzá, de ez igen ritka. A magyar ember szemetelésben is igen találékony. Persze a technika oly gyorsan fejlődik, hogy meg lehet, hamarosan erre is akad majd megoldás.

Lehetne például műholdról, vagy a határ légterében észrevétlenül kószáló drónról megfigyelni, lefényképezni a szemetelőt, csak ezek egyelőre igen drága technológiák és megfigyelésre inkább a titkosszolgálatok, hadseregek használják, mintsem a mezőőrök, vagy közterület-felügyelők, de például az éjjel is látó vadkamerák már elérhető áron kaphatók. Mert amíg egy szobából is megfigyelhetők lesznek a kevésbé forgalmas helyek, addig is cselekedni kell.

Valamit, ami nagyon fáj a szemetelőknek.

2014. november 25.

Tanulni az ötodosztálytól

Lehet, hogy sokak számára csalódást okozok, de szeretem a focit. Stadionország tisztességes állampolgáraként időről időre kutyakötelességemnek érzem, hogy egy-egy hazai első osztályú labdarúgó-mérkőzést megtekintsek. Ahhoz persze már nagyon lerongyolódott az idegrendszerem, hogy ezt két félidőn keresztül tegyem, de öt, olykor akár tíz percig is képes vagyok a tévé előtt erre az embert próbáló tevékenységre.

Aminek többnyire egy kezdődő idegbaj tünetei vetnek véget, hogy aztán negyed-, vagy félórányi pihentető csatornaszörfőzés után újfent nekirugaszkodjak a meccs nézésének. Ilyenkor erősen reménykedem, hogy valami változott, csoda történt és példának okáért akár már háromszor is képesek lesznek a menők saját csapattársuknak passzolni a számukra oly engedetlen játékszert. Nincs mit szépíteni a törtéteken, ez a legtöbbször nem sikerül, én meg a kiújulni készülő idegbajom elől gyorsan valamilyen megnyugtató természetfilmre váltok. Csak azt csodálom, hogy a statisztika szerint még mindig van az országban több mint harmincezer ember – írásom előtti három fordulóban meccsenként 2240 fő – akik a szurkolói kártyák, beléptetőrendszerek, vénaszkenner és a pocsek focista teljesítmények ellenére időnként kimennek az adóink milliárdjaiból megépült, szép, új, ám az ürességtől kongó stadionokba, és ezért még fizetnek is.

Mindez arról jutott eszembe, hogy a minap, miután a több tucatnyi tévécsatornám többsége számomra teljességgel érdektelen, unalmas, vagy éppen sokadszorra ismételt műsort adott, megint csak az egyik sportcsatornánál kötöttem ki, ahol az első pillanatban magával ragadott a látvány. Két angol csapat vívott hatalmas iramú, látványos és igen magas színvonalú mérkőzést. Mint kiderült, hogy a The Football Association Challenge Cup, röviden FA Kupa 134. szezonjának egyik összecsapását, az ötodosztályú Aldershot és az egy osztállyal feljebb, vagyis a negyedik vonalban vitézkedő Portsmouth meccsét sikerült elkapnom.

A Hampshire megyei, 36 000 lakosú Aldershot kisváros igen szépen karbantartott, bár mindenféle makoveczi látványosságot nélkülöző, 7 200 fős, ebből 5 000 állóhellyel rendelkező stadionnal büszkélkedhet. A mérkőzés során sokszor mutatott nézősereg sörrel, ropogtatnivalóval a kézben láthatóan egy vidám, szórakoztató közösségi programon vett részt.

Az angol Fa Kupa meccsét nézve újra csak azt éreztem, amit érzünk, tudunk, oly sokan: egyetlen stadionépítető nagyúr sem intézkedhet arról, hogy legyen jó a magyar foci, erre ugyanis képtelen. Sok tehetséges, módszeresen kiválasztott, nagy tudású edzőktől tanuló gyerek kell ehhez, sokévnnyi alázat labdarúgó-palántáktól, nevelőktől, szülőktől, aztán ha igen sokan lesznek, akik sokat tudnak mutatni e pompás játék szépségeiből és ezért sokukra leszünk kíváncsiak, akkor kellene a stadionok.

Félek, hogy a most épített csodák addigra romokká válnak.

2014. december 2.

Ünnepek előtt

A hétvégén már itt járt a Mikulás, a jó gyerekeknek tele is lett az ablakba kitett cipőjük mindenféle ajándékkal, a felnőtteknek meg a hócipőjük a körülöttünk zajló furcsaságoktól. De ha ennek okán jószerevel egymásba is érnek a mind hangosabb tiltakozó tüntetések, azért a december mégiscsak az ünnepek, a meghittség hónapja.

Nem mindenkinek, mert akiket tömegével bocsátanak el a közigazgatásból, vagy a magán-szférából, vélhetően igen szomorúan karácsonyoznak majd és ezen a családi meghittség, az együttlét sem sokat enyhít. Példának okáért valószínűleg nehezen élük meg a bolti eladók is mindazt, ami most az üzletek vasárnapi nyitva tartása körül zajlik, mert az optimisták szerint „csak” tízezer, a pesszimistább kalkulációk alapján akár harmincezer dolgozó veszítheti el állását. És akkor még szót sem ejtettünk arról a jóval több, mint nyolcszáz ezer családról, akik vasárnapra időzítették vásárlásaikat, tőlük ugyanis mindössze megszokott lehetőségeiket kobozza el a mind bőszebben ránk telepedő hatalom.

A családok az idegeket próbára tevő mindennapi kéretlen újdonságok ellenére is már készülődnek a karácsony megünneplésére, amely a magyarok többsége számára a látványosan vallásossá lett rezsim minden igyekezete ellenére is sokkal inkább családi, mintsem vallási ünnep. Olyan napok, amikor nincs más kötelezettség, mint szeretni szeretteinket – ez nem is oly könnyű a mindennapokban – és jókat enni, inni, együtt lenni azokkal, akikkel az év más napjain leginkább csak futtában találkozunk, még ha együtt is élünk velük.

Jókat enni, inni nagyon is élvezetes, leginkább akkor, ha van pénze, lehetősége a családnak megvenni a hozzávalókat a ma még működő szupermarketekben, mert mint látjuk ezek kicsinálása is napi programjává vált a mindent átformálni akaró hatalmasságoknak. Persze akiknek nemhogy karácsonyi vacsorára, ünnepi ebédre nem jut, de a mindennapi háromszori étkezés is megoldhatatlan, azoknak a karácsony is keserédes ünneppé válhat.

Akárhogy is nézzük, a mind zabolátlan hatalom által nap mint nap nekünk feltálat, a megszokott életünket folyamatosan felforgató döntések igencsak megfeküdhetik a gyomrunkat így karácsony előtt. Pedig kell a jó gyomor, mert az ünnepek táján még azt a bejglit is illik megenni, amelyet az készített, akit amúgy a dolgozó hétköznapiakon még látni sem bírunk.

Aztán jön a szilveszter a maga kötelező vidámságával, meg a boldog új év újabb és újabb változásokkal, míg csak elegünk nem lesz belőle. De most Mikulás után, karácsony és szilveszter előtt legyünk békésebbek, örüljünk annak, ami előttünk áll, az ünnepeknek és élvezzük azok minden örömét.

Utána meg úgyis tesszük, amit tennünk kell.

2014. december 9.

Nemzeti pisilés

Újságíróként, tévés szerkesztőként érintett vagyok, ezért igen megörültem a hírnek, miszerint a gyerekek és politikusok mellett a zurnalisztákat is drogtesztnek vetné alá a kormányzati ötletgépezet. Neveessenek ki, nekem tetszik az ügy, már előre vigyorgok a képen, amint a vizeldében egymás mellett áll az erősen megöregedett kormánypárti fiatal demokrata és a tisztességben megőszült újdondász, miközben vizeletmintát igyekeznek produkálni.

Mert ugyebár úgy hatvan táján már egyre több férfiembernek okoz gondot nemhogy a mintaadás, de egy jobbfajta prosztatanagyobbodás okán egyáltalán – tisztesség ne essék szólván – maga a vizelés. Vitathatatlanul pompás és szórakoztató pillanatoknak lehetnek tanúi mindazok, akik e nemes procedúrán vesznek majd részt az idióta ötletelés nyomán.

Aztán az is mókás esemény lesz, amikor egy kormánypárti szenátor asszony és egy ellenzéki lap szerkesztőnöje az egymás melletti intim fülkében, egy-egy árgus szemekkel vizslató asszisztens jelenlétében produkálja testnedvét, majd tölti üvegcsébe. Mindezt annak okán, hogy eleget tegyenek a vizsgálatnak, amelyből kiderülhet, hogy képviselő tiszta tudattal asszisztált a közel sem ezt mutató jogszabályok alkotásában, amelyről szerkesztő asszony ugyancsak cselekvőképessége teljes birtokában szedte le cikkében a keresztvizet.

Az ötlet előterjesztőjéről kár is szót ejteni, eddigi munkássága nyomán nyugodtan feltételezhetnénk róla többféle tudatmódosító szer használatát is, ha saját agyából pattannának ki a gondolatok. De mint megtudhattuk, ő ezúttal is csak a magafajta beszélőgépeknek megfelelően a névtelen, arctalan kormányzati agytröszt által kitalált és beléprogramozott szöveget adta elő.

Lehet visszatetsző, de, ahogy mondtam, én örülök a vizsgálatnak. Jó ugyanis, ha az embernek papírja van arról, hogy nem módosult a tudata, mert ettől kezdve lehet elfogult, elvakult, begyepesedett, rasszista, vagy szimplán hülye, mert ugyebár ezektől még nyugodtan végezheti munkáját, akár politikus, akár zurnaliszta.

Már látom is tiszta tudatú lelki szemeim előtt, ahogy komplett pártok, újság- és rádiós szerkesztőségek, televíziós stábok vonulnak tömött sorokban a vizelde, jaj, mit mondok, a drogteszt vizsgálóhelyisége felé, miközben csak úgy sziporkáznak a jobbnál jobb szövegek, tréfás megjegyzések. Mert aki szeren él, az aznapra úgyis beteget jelent, vagyis az egész nagyszerű kivonulás eléri majd az osztálykirándulások emelkedett színvonalát. Igazán jó lesz!

Ahhoz persze már gyenge a képzeletem, hogy elképzeljem, mit kell majd tenniük a helyi lapokat barátságból, elhivatottságból ingyen íróknak, szerkesztőknek, az álnéven megszólaló újságíró bloggereknek, a munkáslevelezők késői utódjainak, a kommentelőknek, a helyi képviselőknek, képviselő-testületek külsős bizottsági tagjainak, szóval az újságírás és politika perifériáján dolgozóknak.

Ők hova vizeljenek?

2014. december 16.

Pénzben mért szeretet

Nem tudom, ki, hogy van az ajándékozással, de nekem hatalmas fejtörést okoz, hogy mit is adjak szeretteimnek karácsonyra. Így aztán húzom, halasztom a bevásárlást, hogy csak az utolsó pillanatban döntsek.

Általában nem vagyok ennyire bizonytalan, büszke vagyok rá, hogy pillanatok alatt látom át a dolgokat és percek alatt hozom meg döntéseimet, amelyeket ennek ellenére is csak a legkritikábban kell megbánnom. De a karácsonyi ajándék az más.

Gyermekkori emlékeim közé tartoznak azok a karácsonyok, amelyeket nagyon vártam, és nem csak az unokaöcséméknél megtartott nagy, közös családi összejövetelek miatt, ahol unokahúgunkkal együtt mi gyerekek élveztük a közös játékokat, a finom falatokat, a felnőttek egymás szavába vágó zsibongását, hanem az ajándékok miatt is. De a csalódásokra is emlékszem, amikor kinyitottam a szép csomagokat. Édesanyám, aki már hónapokkal korábban megkezdte a spórolást és a bevásárlást, erre az alkalomra tartogatta a hasznos tárgyak ajándékozását, ami nyilvánvalóan nem a mérhetetlen jómódunk jele volt. Meg is fogadtam úgy tízéves korom táján, hogy ha felnőtt leszek, soha nem ajándékozok a gyerekeknek zoknikat, alsónadrágokat, pizzamát és más hasonlóan elengedhetetlen holmit.

Tudom, hogy százezrével vannak ma is magyar családok, akiknél az én gyerekkori familiámhoz hasonlóan a karácsonyi ajándékozás a hasznos, vagy szükséges tárgyak, eszközök beszerzését jelenti. És ők még a jobb helyzetben lévők, hiszen sokaknak nem az ajándék, de az étel előteremtése a napi gondjuk. Szerencsémre jó ideje nem feltétlenül karácsonyi ajándékként kell megvennem az évközből szükségessé váló hasznos tárgyakat, ezért ott a kérdés, vajon mivel, miféle meglepetéssel szerezhetnék örömet?

A minap egy pszichológus mondta, hogy az ajándékozási örület közepette könnyen háttérbe szorulhat az ünnep eredeti szándéka, a családi összetartozás, az egymásra figyelés, az egymás iránti megbecsülés erősítése. Korunkban mindinkább pénzben, az adott ajándékok értékében mérjük a szeretetet, pedig azt megvásárolni, az odafigyelést, törődést drága ajándékokkal helyettesíteni nemigen lehet.

Egy felmérés szerint a magyarok átlagban 33 ezer forintot terveztek be karácsonyi ajándékokra, de ez, mint említettem átlag, vagyis lehetnek az ajándékok között milliós autók, száz-
ezres mobiltelefonok, tabletek, ilyen-olyan nélkülözhetetlen, vagy éppen felesleges kütyük.

A karácsony a vallási tartalmán túl családi ünnep, amikor szeretetünket is ki akarjuk fejezni. Lehet, hogy ehhez egy érdekes könyv, egy finom desszert, vagy éppen a magunk által készített, örömet okozó apró tárgy lenne a megfelelő ajándék.

De ezt a legnehezebb eltalálni.

2014. december 23.

Világok legjobbika

Karácsonykor, a december 1-jén lehullott jeges eső után huszonöt nappal jutottam el a Normafához, a főváros egyik nevezetes kirándulóhelyére, ahova családommal mentünk fel egy könnyű ebéd előtti sétára. A hegyen meglepően sokan voltak, a parkolóban jószérével alig akadt üres hely, a sétányon is kerülgették egymást a mosolygó emberek és a jól nevelt kutyák. Béke és nyugalom honolt.

De csak a lelkekben, mert a látványra nehéz szavakat találni. Olvastam persze én is, ahogy milliók ebben az országban, hogy mit tett erdeinkkel a jeges eső, jégvihar, a fehér halál. Bár kenyerem az írott szó, az ott látott megrázó állapotot visszaadni nem tudom, ahogy egyetlen fénykép sem képes erre. Talajra borult, gyökerestől kifordult óriás platánok, derékba tört hatalmas fenyők, bükkök, tölgyek, kidőlt, megroppant villanyoszlopok, leszakadt vezetékek, ezer tonna számra mindet beborító faágtömeg, pusztulás, amerre a szem ellát.

Éppen tíz évvel ezelőtt halt meg pár óra alatt 230 ezer ember a délkelet-ázsiai cunami áldozataként. S bár a mi katasztrófánk még csak köszönő viszonyban sem lehet ezzel, ahogy egy pusztító földrengéssel, földcsuszamlással, vulkánkitöréssel sem, most mégis belekóstolhattunk abba, hogy mi történik, ha a természet megrázza magát. Alázatra figyelmeztet és a tényre, hogy mi, emberek csak megtűrt lényei, ha szeszélyes kedve úgy hozza, törékeny játékszerei vagyunk a nagy egésznek.

Amikor elköszönünk az igencsak izgága 2014-es esztendőről, talán nem árt e figyelmeztetést eszünkbe vésni. Törekenységünket nem csak a természet, de önmagunk is próbára tehetjük, hacsak nem vagyunk elővigyázatosak, és teszik mások, ha nem vagyunk észnél. Létünk e sártekén igen rövid, de ez is rosszá válhat, ha fékezhetetlen természeti, vagy gonosz emberi erők ezen munkálkodnak.

Az új esztendő hajnalán is sokfelé dúlnak háborúk, olyanok, amelyeket eszement düh, csoportérdekek, a pénz és hatalom, a tömegeken uralkodás vágya vezérel. Mindennek nem kellene így lennie, ha nem lennének megoszthatóak, ha nem fogadnánk üdvrivalgással azt a vezetőt, aki másoknak kárát akarja, ha nem istenítenénk arra érdemtelen személyeket, s ha nem gyűlölnénk másokat, mert másnak gondoljuk őket, mint magunk vagyunk.

A nagy francia író, Francois-Marie Arouet Voltaire, a Candide, vagy az optimizmus című történetének főhőse azt kutatja, vajon tényleg igaz-e az állítás, hogy ez a világ a lehetséges világok legjobbika? Nos, ezt mi nem tudhatjuk, hiszen igen sok értelmes lények lakta világ lehet még a hatalmas Univerzumban, de azt igen, hogy nekünk csak ez az egy jutott.

Tegyük hát, amit tehetünk, hogy a világunk az új esztendőben valóban a lehetséges világok legjobbika legyen!

2014. december 30.

Cseppben a tenger

– Mi volt a tüntetésen?

– Sokan voltunk.

– És mit akartok elérni?

– Hogy tűnjön el ez a korrupt, pökhendi, arrogáns kormány.

– Miről beszélsz, jobban élünk, mint valaha! Csökken az államadósság, a rezsiköltség, alig van infláció, és mindenkinek jut munka.

– Közmunka. De soroljam? Egyetlen ember kezében összpontosított hatalom, magánnyugdíj-pénzek ellopása, trafik mutyi, jogállam lebontása, közegyetértés nélkül beiktatott új alap-törvény, jogbizonytalanság, egyéni érdekek alapján hozott törvények, választás előtt kedvükre változtatott szabályok, szétvert oktatás, lerohadt egészségügy, és így tovább. Igen hosszú a lista.

– Szerintem meg jó irányba mennek a dolgok és fele sem igaz annak, amit mondasz. De azt kijelentem, ha visszajönnek a balosok, meg a liberálisok, akkor meg mi megyünk az utcára...

Cseppben a tenger. A párbeszédnek fültanúja voltam és vélhetően elhangzik naponta hasonló ezerszer is munkahelyen, baráti társaságban, sörözőben. Mert, ahogy két barát sem képes egyetérteni az ország dolgaiban, oly módon végletekig megosztott a magyar társadalom is. S, ha csak kétféle lenne a magyarok felfogása, talán még békét s lehetne kötni, például ír módon, akik egyszer csak rájöttek, hogy nem lehet minden kormányváltásnál fenekestől felforgatni az országot, a polgárok életét, ezért megegyeztek egy nemzeti minimumban. Olyan ügyekben, amelyekben minden kormánynak egy irányba kell húznia az ország szekerét. Utána jöhet a pártpolitika. De Magyarország társadalma sok apróbb, nagyobb részre szakadt – szakított – és az egyes részek között csak igen keskeny, vagy egyáltalán nincs is átjáró.

Mert, hogy is lehetne kibékíteni a magát konzervatív jobboldalinak tartó, az egyszemélyi országvezetőt szentként tisztelő nagy létszámú embercsoportot a baloldalinak, liberálisnak, pártelkötelezettség nélkülinek számítókkal, a nemzeti radikálisokat a cigányokkal, zsidókkal, eltérő nemi beállítottságúakkal, másként gondolkodókkal, az uniópártiakat az európai szövetség ellenzőivel, a keletre kacintgató kormányzatot, kormánypártot és érdekeltségi körüket, a nyugati létformára vágyó tömegekkel, az egyeduralmat elfogadókat a köztársaságpártiakkal? Megoldhatatlan tűnő feladat. Ráadásul a hatalmát megőrizni akaró rezsimnek minden országban, ahol teheti, alapvető érdeke, hogy megossza a társadalmat, kedvére irányíthassa és uralkodhasson a megosztottak fölött.

Így történhet meg, hogy szakmai egyeztetések nélkül tolhatnak le százával a torkunkon életünket megváltoztató, korlátozó törvényeket, forgathatják fel vasárnapi szokásainkat, vetethetnek velünk autópálya-matricát pár száz méteres utakra. Megoszthatóak és megosztottak vagyunk, ezért megtehetik, ami csak eszükbe jut.

Még.

2015. január 6.

Isten nevében

Rekkenően meleg volt azon az augusztusi vasárnapon, úgy tizenhárom évvel ezelőtt, amikor egy súlyos műtét után lábadoztam az azóta már felszámolt, kiváló Szabolcs utcai kórház sebészetén. A kibírhatatlan hőséget a majd' száz méter hosszú folyosó nyitott ablaka alatt üldögélve próbáltam elviselni, amikor egy távoli szobában felhangzott a kérdés: ön katolikus?

A rádió vasárnap reggeli műsorából közismert atya járta végig a számtalan kórházi szobát, hogy támaszt adjon a rászorulóknak. Meglehetősen kevés sikerrel járt, mert pár perc sem telt el és máris felém közeledett. Gyorsan közöltem, hogy nem vagyok istenhívó, vagyis velem sem jut majd sokra.

Az atya ennek ellenére megállt és egy hosszabb beszélgetés kezdődött közöttünk hitről, betegségről, mindennapokról. A kezdeti kenetteljes hang gyorsan barátivá változott, hiszen a valláson túl szinte mindenben egyetértettünk. Kérdésére, hogy hiszek-e egyáltalán valamiben, gyorsan megnyugtattam, már hogyan hinnék az emberségben, a szeretetben, barátságban, családban, a tudományban és még ezernyi dologban. Mennie kellett, hát barátsággal elbúcsúztunk. Én tiszteletben tartottam az ő hitét, ő elfogadta, hogy én nem hiszek abban, amiben ő.

Beszélgetésünk sokszor jut eszembe, ahogy most is, a párizsi satirikus újság szerkesztőségében, a hit nevében elkövetett gyalázatos tömeggyilkosság nyomán. Hallgatom, olvasom a véleményeket, a reakciókat, egyrészt, hogy nem engedhetünk a szólásszabadságból, másrészt, hogy vallással, így a muszlimok hitével sem szabad viccelődni. Sok olvasata és igazsága van ennek a borzalmas történetnek. Nehéz okosnak lenni.

A szabadság feltétlen híve vagyok, amelybe beletartozik a szólás, gondolkodás és vallás szabadsága is. Tőlem hihet mindenki abban, amiben akar, aki, vagy ami lelki támaszt nyújt számára. Annyit várok cserébe, mások fogadják el, hogy én mást gondolok minderről. Írásaimban, magánbeszélgetéseimben is tiszteletben tartom mindenki vallásos hitét.

A hittel tehát sohasem viccelődöm. Nem teszem, ahogy értelemszerűen nem tréfálkozom egy haldokló betegségével, emberek tragédiájával és még jó néhány számomra tabunak számító témával. Mert midig van egy határ, amit nem helyes átlépni. Mindez persze cseppet sem menti az azóta leölt gyilkosok gyalázatos tettét, ahogy a szinte biztosan készülődő követők jövődöbeli kegyetlen cselekedeteit sem.

A vicc, a satíra, karikatúra életünk színesítője. Biztosan sokan rosszallanak, ha tilosak lennének a szent Péteres viccek, a zsidó viccek és a többi hasonló tréfálkozás. Isten nevében már nagyon sok millió embert öltek meg embertársaik a Földön és ehhez még viccelődni sem kellett vele.

Ha eltűrjük, hogy bármelyik isten nevében karikatúrákért is öljenek, biztosan hamar vége lesz a világnak.

2015. január 13.

A kötet

– Segíthetek? – kérdeztem a kerítés mellett várakozó ismeretlen férfitől, amikor csengetésére kinéztem az ajtón.

– Hoztam magának valamit – mondta és egy könyvet adott a kezembe, amikor kinyitottam a kertkaput. Meglepetésemre szerzőként a nevemet láttam meg a címlapon, a könyv címe pedig egyik, az online újságomban megjelent jegyzetemnek a címe. Mint a korombeli úr – H. T. Csaba – elmondásából kiderült, annyira egyetértett írásaimmal, hogy utólagos engedelmekkel kinyomtatta és két példányban kötetbe foglalta azokat. Egyet megtartott magának, amelyet időnként kölcsönad ismerőseinek, a másikat nekem szánta. Szép előszót is írt hozzá, amelyben tisztázza, hogy ezek nem az ő írásai, hanem az én cikkeim. Meghatott az eset.

Sokszor gondolkodom azon, vajon van-e még hatása az írott szónak, vagy pedig a politikai agymosás, a valóságshow-k tömegizlést, közgondolkodást formáló sekélyessége visz mindent? Jó ideje úgy tapasztalom, hogy az írástudók, az elemzők, az egykor véleményformáló újságírók szavai igen kevés emberhez jutnak el és még kisebb a hatásuk. Nagy a zaj manapság, elnyomja az írott szó „hangját”.

Nyugodtan feltehetjük magunknak a kérdést, hogy a naponta megjelenő lapok publicistáinak gondolatai, a netre felkerülő ezernyi, nemegyszer indulat vezérelte blog, a kommentek tízezrei, a közösségi portálok tömérdek posztjai – mind-mind olvasmány – befolyásolják-e a közhangulatot? Vajon mennyire tanítanak gondolkodni, mily módon vezetnek azokat, akiknek szükségük lenne a segítségre a világ megértéséhez, a körülöttünk történő események feldolgozásához? Meglehet, ezek csak szelepek indulataink gőzének kieresztésére.

Tapasztalatom szerint a véleményt tükröző vezércikk, jegyzet, kommentár, glossza legalább annyira tiszavirág életű, mint egy egyperces hír valamelyik tévéhíradóban. Percek múltával már alig akad valaki, aki emlékezne a lényegére.

Oly gyors lett az életünk, olyannyira bonyolult és zaklatott, hogy napjainkban már alig akad idő és lelkierő az elemző írásokra, a gondolkodtató sorokra, a vélemények ütköztetésére, a kulturált vitára. A társadalom többsége mindig leképezi a hatalom stílusát, szolgai módon átveszi annak véleményét, gondolkodását, elveit. Mert élni kell és a nyugodt élethez hozzátartozik az azonosulás, ahogy – mondhatjuk, hogy szégyen, vagy csak egyszerűen életöszön – a megalkuvás is. Akkor meg minek másfajta véleményeket olvasni? Csak a gond van velük.

Aztán megtörténik a csoda, egy hideg téli napon szól a csengő és a kapuban ott áll maga, a biztatás. Arra, hogy érdemes írni, gondolkodni, véleményt alkotni, mert akadnak, akik elolvassák a mondatokat, remélhetőleg továbbgondolják, és ha nem értenek egyet, hát vitatkoznak vele.

Mégis van remény!

2015. január 20.

Kérdés a kérdés

– Kolléga úr, kérdezzen valamit!

A megszólításom ugyan elbűvölt, de fogalmam sem volt, mit is akar tőlem a neves előadó, amikor az időközben egyetemmé nemesedett egykori patinás főiskola harmadik évfolyamának filozófiaóráján elém állt és halkán megszólított. Gyorsan rájöttem szándékára, amikor megkérdezte, van-e valami, amit nem értünk a filozófiából? Azért esett rám a választása, mert az előző óra után a folyósón feltettem neki egy kérdést. Ettől kezdve minden óránk a már idézett kérdésével kezdődött, amelynek alapján aztán hosszabb értekezést tartott mindannyiunk épülésére.

E sok évtizedes emléket idézte fel tudatomban a hír, miszerint február elején elindul az internetről szóló nemzeti konzultáció honlapja. Az előzmények mindenki előtt ismertek: tavaly év vége felé hatalmas felháborodást váltott ki és a világsajtóba is bekerült százezres tüntetést okozott az internetadó bevezetésének terve, amelyet a kormányzat a maga demokratikus módján mindenféle hatástanulmány és egyeztetés nélkül akart lenyomni népe torkán.

Az erejét rendre fitogtató egyszemélyi vezetőnkéről gyorsan kiderült, ő is az erő szavából ért, ezért az idegborzoló adó tervéről nagy hirtelen letett, de ugyanazzal a lendülettel meghirdette az internetre vonatkozó nemzeti konzultációt, amellyel a Twitteren rendszeresen írogató, trágár, sértő megszólalásairól elhíresült egykori sportminiszterét bízta meg.

Nincs is ezzel semmi gond, kellenek a nemzeti konzultációk, még ha azt esemény utáni tablettaként kell is lenyelnünk. A neves politikus, mármint a nemzeti konzultációval megbízott tisztas férfiú láthatóan komolyan veszi a dolgát. Gyorsan ki is hirdette ország-világ számára, hogy az internetes felületen lesz módja a szakmai szervezeteknek és a magyar állampolgárnak javaslatot tenniük a felteendő kérdésekre.

Ezen erősen elgondolkodtam. Na, nem a felteendő kérdéseken, az is van, például, hogy miért drágább nálunk az internetes szolgáltatás, mint sok más fejlett országban, vagy miért nem olyan olcsó és terjed gyorsabban a mobilinternet, mint az említett államokban, de ezeket az illetékes szolgáltatók, ha nem is közmegelegedésre, de rendre megválaszolják. A kérdések kérdésének ötletén kellett elmélkednem.

Lehet persze, hogy ez egy új kormányzati technika, korszerű, izgalmas és az ügynevezett bázisdemokrácia megvalósulása, vagyis minden eldöntendő kérdésben megkérdezik a népet. Bocsánat, nemzetet. Bár ez még annál is demokratikusabbnak tűnik, hiszen itt már a felteendő kérdéstről is megkérdeznék bennünket.

Mielőtt nagyon meghatódnánk, nem árt, ha óvatosan javasolunk kérdéseket. Meglehet ugyanis, hogy egy kósza kérdéssel olyan ötletet adunk derék kormányunknak, amelyet a nemzeti konzultáció eredményeként a kétharmados többségével mindannyiunk érdekében gyorsan törvénybe is foglaltat.

Egyéni képviselői indítványra, egyetlen nap alatt.

2015. január 27.

Velence-tóváros 2.0

Talán 1989-ben merült fel annak az ötlete, hogy a Velencei-tó partján lévő települések váljanak egyé, Velence-tóváros néven. Arra már nem emlékszem, hogy a név valóban így íródott volna, vagy másként, de a tényre igen, az 1990-es nagy változás elsöpörte a tervnek még a gondolatát is.

Úgy vélem, hogy sokak szemében cseppet sem leszek népszerű ennek az ötletnek a felmelegítésével, hiszen az elmúlt negyed évszázadban olyannyira elkülönültek a települések, hogy nehéz egységként gondolni a térségre. Pedig például Székesfehérváron közel ötször, de Budapest legkisebb kerületében, a VII. kerületben is jóval több, mint kétszer annyian élnek, mint a Velencei-tó melletti Gárdonyban – Agárd, Dinnyés, Gárdony – Kápolnásnyéken (Pettenddel), Nadapon, Pákozdon, Sukorón és Velencén, ahol összesen jó, ha 25 ezer állandó lakos éli életét. Vagyis ha így nézzük, máris nehezen érthető, hogy minek ennyi lakosnak hat önkormányzat, ugyanennyi szándékkal, gazdálkodással, más és más elgondolással, boldogulási akarattal.

Aki ismeri a velencei-tavi településeket, tudja, hogy Gárdony teljesen összenőtt Velencével, az pedig Kápolnásnyékkal. A nyaraló egy-egy utcában nem tudja, hogy még Gárdonyban, vagy már Velencén, vagy éppen Kápolnásnyéken jár-e. Vélhetően, nem is nagyon érdekli, számára alig van különbség. Oda megy, ahol megtalálja a megfelelő szolgáltatásokat, eléri jövedele célját. De ezt teszik a helyiek is, amikor például Velencéről, Gárdonyba mennek vásárolni.

Mindez annak okán jutott eszembe, hogy az elmúlt hetekben előbb a megyei hírlapban olvashattam az Agádról a kormányba került államtitkár véleményét az egységes gondolkodás szükségességéről, nem sokkal később pedig egy kommentet a Facebookon, miszerint Velence már döntött és összeáll Gárdonnyal. Ez utóbbit ugyan semmi sem bizonyítja, de jól mutatja, hogy a téma foglalkoztatja a polgárokat is.

Nyilvánvalóan sokkal inkább ellenérzéssel, mintsem megértéssel. Mert ma, amikor az egybenőtt, egy közigazgatású Agárd és Gárdony lakosai sem gondolkodnak egységesen, ha a városuk fejlesztéséről van szó, aligha várható, hogy a túlfűtött lokálpatriotizmus máshol utat engedne a józan észnek. Pedig elgondolkodtató, hogy azok a források, amelyek e térség rendelkezésére állnak, mennyivel többet érnének, ha velük egységesen lehetne gazdálkodni. Ilyenkor jön persze a felvetés, hogy akkor ez, vagy az a településrész majd többet kap, a másik meg mostohaként leszakad. Na, igen, ezért kellenének felelősen gondolkodó helyi politikusok és nem felsőbb akaratnak engedelmeskedő pártkatonák az önkormányzatokba.

Első lépésként egyesülnie kellene a tó déli oldala két kisvárosának, Gárdonynak és Velencének, továbbá Kápolnásnyéknek. Bár cseppet sem tartanám hibának, ha sok évtized után tényleg létrejönne Velence-tóváros, velencei-tavi településrészekkel, kerületekkel.

Barátaim, kérem, ne harapják le a fejem!

2015. február 3.

Nyelvlecke

Egyévnyi, pontosan 365 napi folyamatos tanulás után rá kellett döbennem, hogy ha mostanában fejezném be valamelyik egyetemet, nagy valószínűség szerint diploma nélkül maradnék.

Január végén volt egy éve, hogy felfedeztem egy új, ingyenes online nyelvoktató alkalmazást, amelyet kíváncsiságból kipróbáltam. Nos, a Duolingo elnevezésű oktatóprogram olyannyira elvarázsolt, hogy azóta egyetlen nap kihagyása nélkül, alkalmanként legkevesebb fél órában tanulok angolul. Semmiféle célom sincs vele, egyszerűen csak szórakoztat.

Azt viszont sajnálattal vettem tudomásul, hogy tizenhét szint teljesítése, mintegy 1200 szó tanulása, azok kétharmadának tudása, több ezer mondat fordítása után is csak az angol nyelv ismeretének legszélén mozgok. S bár időnként örömmel állapítom meg, hogy a tévében sokat már megérték az angol nyelvű feliratokból és talán nem maradnék éhen Angliában sem, mert meg tudnám értetni magam, elképesztően messze lehetek még egy középfokú nyelvvizsgától. Nyilván ebben közrejátszik a magam mögött hagyott sok évtized is, ilyen tájt már nehezebben fogad be új ismereteket az agy, de minden ellenvélemény ellenére egyre inkább tapasztalom, amit korábban is gondoltam, egy idegen nyelv elsajátításához a szorgalom mellé nagyon komoly nyelvérzék is kell.

Mindezt azért tartom fontosnak leírni, mert környezetemben szép számmal tudok olyan fiatalról, akinek a diplomája évek óta felsőoktatási intézménye tanulmányi osztályán porosodik és a szülői áldozatvállalás, a sokévnnyi tanulás után sem lesz belőle diplomás ember. Ez pedig hatalmas pazarlás.

Nemrégiben indult el a diplomamentő program, amely újabb tanulási lehetőséget kínál a diplomájukra váróknak, de kérdés, hogy akinek diákként nem sikerült elsajátítani egy idegen nyelvet, annak harminc közelében, esetleg már házasként, szülőként, dolgozóként mennyire fog ez sikerülni? Helytelen ezeknek az emberek visszatartani a diplomájukat, hiszen olyan munkakörbe úgysem tudnának elhelyezkedni, amelyhez nyelvtudás kell.

Talán azon is változtatni kellene, hogy ne a bizonyítvány döntsön, hanem a használatképes tudás. Mert azt tapasztalom a magam tanulása során, hogy amit én a Duolingo szerint nyelvtanilag helytelenül fordítok le, azt a Google fordító programja pontosan annak ért, aminek én fordítottam. Vagyis valamennyire használható a tudásom. Vajon hány magyar ember menne át egy magyar nyelvtanvizsgán? Igen kevesen, talán csak a nyelvészek, pedig sokan beszéljük napi szinten e szép nyelvet.

Világszerte négy milliárdnál is többen beszélnek egy új világnyelvet, az egyszerűsített angolt, a Globish-t. Most egy év után nagyjából annak kívánalmainál tartok, annyit szorgalommal és nyelvérzék nélkül is el lehet sajátítani. Talán ez lehetne a megoldás a diplomára várók számára is.

2015. február 10.

Rémálom

– Háború lesz! – nézett rám jelentőségteljesen ismerősöm, és ha esetleg nem jól értettem volna szavait, még egyszer nyomatékkal megismételte: háború lesz! Európának az elmúlt hetven évben e kivételesen szerencsés, majdnem békésnek is nevezhető szegletében, ott, ahol nem is egy generáció nőhetett fel komolyabb háborús fenyegetettség nélkül, a jóslatnak még a gondolata is elborzasztó.

Kortársaimmal egyetemben olyan szerencsés lehetek, hogy pár évvel a gyalázatos második világpusztítás után egy viszonylagosan békés világba születve nőhettem fel, élhettem, boldogulhattam. S bár 1956 őszén nyolcévesen belekóstoltam abba, hogy milyen is az, amikor tank csöve pásztázza emeleti lakásunk ablakait és szüleimmel a padlón fekvéssel rettegünk, milyen, amikor ágyúlövés szakítja le a fél házunkat. Máig hatóan megtapasztalhattam azt is, hogy miféle nyomasztó érzés, amikor hajnalban a sziréna hangjára felkapva a legszükségesebbeket, rohanni kell a kétszintes öreg budapesti bérház picéjébe és milyen ott élni napokon át, hallgatni a házat rengető döbbenéseket, becsapódásokat, géppisztolysorozatok, rémhíreket és élni félelemmel teli napjainkat gyertya, vagy petróleumlámpa pislákolása mellett. Nem kevésbé rettenetes emlékezni a játszótéren fekvő temetetlen holtakra.

De a béke évtizedei bizakodóvá teszik az embert, hívővé az emberiség józan értelmében és abban, hogy háborúskodás már csak a világ végsőikig elmaradott, tudatlan részein lehetnek. Aztán a délszláv háború nem is oly régen a határunkhoz hozta a háborút, ahogy napjainkban az ukrainai gyilkos békétlenség is. S bár láthatóan a nagyhatalmak igyekeznek megoldást találni a háború kiterjedésével fenyegető belviszályra, mindössze egy elkapkodott rossz döntés, felesleges erőfitogtatás, vagy provokáció kell ahhoz, hogy a következő pillanatban már újból lángokban álljon Európa.

Amikor e sorokat írom, már ágyúzás festi alá a nagy nehezen megszületett negyvennyolc órás ukrainai tüzszünetet, ami sok vérgőzös örültnék egyáltalán nem tetszik. Pedig nemrégiben villamoson, trolin munkába, iskolába igyekvőket lőttek halomra, több település és város lett térdig érő rom a pusztítás következtében úgy, hogy a megnyugtató megoldásra, a háború befejezésére még csak halvány remény sincs.

Éppen mostanában volt 70. évfordulója sok száz más település mellett a magyar főváros rommá lövésének és a drezdai bombázásoknak. A korabeli, kísértetiesen hasonló képeken csak a torzóként magasodó csupasz falak emlékeztetnek az egykori virágzó városokra, ahol civilek szerették volna békében leélni életüket. De ezt a nagyravágyó világhódítók és csatlósaiik sohasem hagyják. Megszólalnak hát a fegyverek, amelyekkel még soha semmit sem oldottak meg.

Mert minden értelmetlen pusztítás és halál újabb gyűlöletet szül.

2015. február 17.

Agresszív faj

– Az agressziót ki kell gyomlálni az emberi fajból, mert féltő, hogy valamennyiünket elpusztít
– nyilatkozta a minap a világ jelenleg élő egyik, ha nem a legnagyobb tudósa, Stephen Hawking elméleti fizikus.

Ha valaki nem tudná kiről is van szó, annyit mindenképpen érdemes tudni róla, hogy gyógyíthatatlan betegsége miatt teljesen mozgásképtelen és kommunikálni is csak egy speciális, számára kifejlesztett eszközzel képes. Mindez cseppet sem gátolja abban, hogy elméje úgy szárnyaljon galaxisokon és fényévmilliókon keresztül, mint a szabadságától megrészegült ménes a végtelen sztyeppéken. Nagyon is elgondolkodtató tehát mindaz, amit sötét jövőnkéről mondott.

Nem vagyok egy nagy facebookozó, többnyire naponta egyszer látogatom meg a közösségi oldalt, akkor is csak pár percre, hogy ajánljam parányi újságomat olvasóimnak. De ha már ott vagyok, általában gyorsan végigfutom a posztokat, kommenteket kíváncsian arra, vajon mi foglalkoztatja ismerőseim népes táborát. Elkéseredve tapasztalom, hogy hatalmas agresszivitás uralkodott el jó néhány, általam korábban sokra értékelt ember gondolataiban.

Azt, hogy időről időre a legsötétebb mélységet elérő cigányozás, zsidózás részese lehetek, ha nem tiltom le időben az ilyen posztokat és ismerősöket, szinte természetesnek vehetem, hiszen a politikusok haszontalanabbjai, ahogy több médium újságírói sem fogják vissza magukat e téren. Mindez mára szalonképes közbeszéddé vált. Aztán ott van a tapintható, már majdnem ütni kész gyűlölet a kormányzók hajthatatlan támogatóinak és ellenzőinek mondataiban. Ezeket olvasva sokszor érzi úgy az ember, hogy elég egy szikra, egy ideges hőzöngő és máris kitörhet a polgárháború. És ez csak a békés Magyarország, máshol már lőnek, robbantanak, lefejeznek, élve elégetnek. Észérvként.

Az, hogy mi magyarok nem fogunk fegyvert egymás ellen, a hallgatag többség józan esze és békevágya mellett leginkább annak köszönhető – megint csak a Facebookon olvasható bejegyzésekre hivatkozom – hogy oly sok az ellentét, oly nagyszámú kisebb-nagyobb csoport gyűlöli a másikat, hogy itt nincs két szembenálló tömeg. Sok van. Éppen idevág legkedvesebb kormányzati szlogenem: „Magyarország összefog”.

Remélem, egyszer tényleg képesek leszünk összefogni és megegyezni a nemzeti minimumban, egy olyan betartandó szabályrendszerben, amely majd a jövő-menő kormányoktól, percpolitikusoktól, önjelölt országmegváltóktól függetlenül kőbe vési az életünket keretbe foglaló, leginkább meghatározó dolgainkat és ezzel is csökkenti agresszivitásunkat.

Addig viszont van még munka bőséggel, például el kell dönteni, hogy ki a magyar, és akit a másik magyar nem tart annak, ember-e egyáltalán? Aztán azt is el kell döntenünk, hogy kinek van igaza. Akármiben. Bármiben. Mindenben.

Csoda, hogy ökölbe szorul a kezünk?

2015. február 24.

Vásárnap

A vásárnap Szent István király óta a „vásár napja”, ezen a napon tartották ugyanis a heti vásárokat. Mindezt lexikonokból tudhatja az ember, ha a vásárnap és vásárlás szavak kapcsolatát keresi.

Természetesen a keresztény-konzervatív, illiberálissá nemesedett egykori kemény ateista, liberális egyszemélyi vezetőnk által az egész nemzetre ráerőltetett vásárnap vásárlási tilalomról fogok most elmélkedni. Előrebocsátom, hosszas fejszámolás után kiderült, hogy egy év alatt egy nadrágot vettem vásárnap és további hét, vagy nyolc alkalommal mentem élelmiszert vásárolni a hét hetedik napján. Vagyis cseppet sem zavarna a vásárnap zárva tartás, ha az a piac törvényei alapján történe, miután a népeknek eszükbe sem jut ezeken a pihenő és templomba járás napokon vásárolni.

De ez nem így van, mivel nem így működnek dolgok. Jön egy jólfizetett, az átlag magyarnál sokkal okosabb tanácsadó, aki szól népünk tisztelt egyszemélyi vezetőjének, hogy az emberek kezdenek eltunyulni, jó lenne már megint izgalmi állapotba hozni őket úgy, hogy abból a politika sparheltjénél kellemesen melegedők is profitáljanak egy keveset. Mi lenne – teszi fel ilyenkor a nagyon eszes tanácsadó – ha betiltanánk a vásárnap (vásárnap) vásárlást? Ezzel két legyet is ütünk egy csapásra. Kicsinálnánk a német, osztrák, francia, meg minden más jöttment multit, emellett agyilag elfoglalnánk az embereket, akik addig sem velünk foglalkoznának – így a nagyon okos tanácsadó. Bár gyanítom, ehhez a tiltáshoz még tanácsadó sem kellett egyszemélyi vezetőnknek. Van neki magának is elég esze.

Az ötlet nyomán az önálló gondolkodásra bizonyítottan alkalmatlan megélhetési szavazógép ellenvetés nélkül nyomta a gombot a parlamentben, a nép meg március közepétől szív majd, mint a mérges gázzal elárasztott lyukban a pocok. Sokak mellett a Velencei-tóhoz, Balatonhoz kirándulók százezrei maradnak ellátatlanok, vagy majd eszik a lángost, hot dogot méregdrágán. A vásárnap kertészkedni szándékozók is hoppon maradnak, ahogy vásárnap újságot sem lesz érdemes keresni, szép csendben kimúlnak majd, mert nem lesz hol megvásárolni azokat március idusától. A vásárnap ebéd, süteménnyel is baj lehet, ha a háziasszony elfelejt időben hozzávalót vásárolni. A nagyon kevés kisbolt aligha elégíti ki az igényeket. Vicses helyzetek sokaságát élhetjük majd meg, igen jól fogunk mulatni vásárnaponként két káromkodás között.

E folyamatnak szép jövője van. Évtizedekkel ezelőtt az NDK-ba utaztam, de előtte az odakint dolgozók figyelmeztettek, hogy szombaton nehogy beállítsak hivatlanul egy némethez, mert a családokban akkor van a szeretkezés napja. Érdeklődve várom, hogy mikor pattan ki valamelyik okos ember agyából ennek hazai szabályozása is.

Tessék mondani, csak házastárssal lesz majd szabad?

2015. március 3.

Két és fél orvos

– Maga mikorra kapott időpontot?

– Tizenkettőre.

– Már egy van, és még nem hívták?

– Nem, de mint számít ez az óra várakozás ahhoz képest, hogy december közepén kértem időpontot és március elejére kaptam?

Ha valaki is azt gondolná, hogy kitalált párbeszédet írtam le, súlyosan téved. Mindaz napjainkban hangzott el egy fehérvári rendelőben, ahol a vizsgálatra érkezett betegek sorsukba beletörődve várakoztak sorukra.

Elméletileg már nem lenne garantálható a betegbiztonság, a gyakorlatban is csak azért működik, mert az orvosok és szakdolgozók a hátukon viszik az ellátást. Ha mégis meggyógyulnak a betegek, akkor az már csak az egészségügyiek személyes odaadásán múlik. Ez derült ki abból a kutatásból, amelyet orvosok és betegek között végzett egy piackutató cég a Magyar Rezidens Szövetség megbízásából.

A háromszáz orvos és ötszáz beteg online megkérdezésével tartott vizsgálat során kiderült, nincs megfelelő számú személyzet a biztonságos betegellátásra, bár a betegek többsége még ezt nem érzékeli. Míg a betegek majd' kétharmada úgy vélte, hogy megfelelően bánnak vele, ha orvosi kezelésre szorulnak, az orvosok szerint már sem a kellő időt, sem a megfelelő ellátást nem tudják biztosítani a pácienseknek.

A fiatal orvosokat – már aki még itthon maradt – tömörítő szövetség elnöke szerint ezer lakosra nyolc nővér lenne az elvárt minimum, de nálunk csak 5,5 jut. Ezer osztrák emberre 4,8, csehre 3,6, magyarra viszont csak 2,4 orvos jut. S, hogy nem hal meg ellátatlanul a legtöbb beteg, ma még annak köszönhető, hogy a rendelőkben, kórházakban tevékenykedő elhivatott orvosok, ápolók sokkal hosszabb munkaidőben, lényegesen több munkával gyógyítják betegeiket, mint a boldogabb országokban dolgozó kollégáik. Tegyük még hozzá: és messze kevesebb pénzért.

Kormánypárti ismerősöm orvosként mindezt úgy összegezte, tudomásul kell vennie mindenkinek, hogy nincs elég pénz az orvosokra, nővérekre, a kórházak, szakrendelők fejlesztésére, működtetésére. Ez is egy magyarázat. Ugyanakkor azt látjuk, olvassuk, hogy uniós forrásokból állampártközeli vállalkozók – oligarchák? – gazdagodnak fénysebességgel, számolatlan milliárdokért méregdrága és felesleges stadionok bújnak ki gombamód a régiiek helyén, közakarát ellenére épül hamarosan új atomerőmű és rendkívül alacsony nézettségű állami televíziók szaporodnak osztódással.

Nagy valószínűséggel, ha a szertesztét osztogatott, illetlen zsebekbe, számlákra folytatott, bűnös módon elpancsolt százmilliárdokat nem egyéni, vagy kiscsoportos érdekek mentén használná fel hazánk legfőbb döntéshozója, jobban fizetett orvosok, korszerűbben felszerelt kórházak, szakrendelők szolgálnák a magyar embereket.

Mert ha kevés a pénz, a bőrünkre menő pocskolás megbocsáthatatlan bűn.

2015. március 10.

Bróker, bróker mondd meg nékem...

– Magának mennyi pénze ragadt a papírokban? – kérdezte halkán a választékosan öltözött idősebb asszony a vonaton a látásból ismert nyugdíjas férfit.

– Az összes, amennyit csak befektettem – súgta vissza az úr és a hölgy döbrent kérdésére, hogy ha így van, árulja már el mennyi az anyyi, még hozzátette:

– Örülök, ha egyik nyugdíjtól a másikig kijövök, nemhogy még értékpapírt vegyek. Látja, én szerencsés vagyok, mert egy fillérem sem veszett oda.

A helyzet ebben az esetben hordoz magában némi iróniát, de az alaptörténet, miszerint a hazai értékpapíri piac három jelentősebb résztvevője százmilliárdos hiányokat, csalássorozatot, álkönyveléseket maga mögött hagyva, egyik pillanatról a másikra bedőlt, már közel sem vicces.

A brókerbotrányhoz közel tízmillió magyar emberrel egyetemben egyáltalán nem tudok hozzászólni, fogalmam sincs, hogy valójában mi történt, csak kérdezni tudok, azt is laikus módon. Vajon hogyan fordulhatott elő, hogy a korábbi igen szigorú pénzügyi felügyeleti szervezet, a PSZÁF, majd beolvasztása után a Nemzeti Bank kiváló szakemberei nem vették észre azt, ami ezeknél a cégeknél zajlott? Ismerős cégvezetőktől tudom, hogy a pénzügyi felügyelet igen kemény tud lenni a vállalkozásokkal, munkatársai hallatlanul szigorúak és – helyesen – az utolsó betűig betartatják a jogszabályokat. De akkor mégis hogyan és miért csak most borult fel a sok éve telő bili, és miért a véletlenek fején landolt a tartalma?

Mint tudjuk, a legnagyobb hazai brókercéghez kötődő bankok is bedőltek, maguk alá temetve a betétesek pénzét. Nekik szerencséjük van, mert az állam százezer eurós összeghatárig kártalanítja majd őket, de szépen vannak olyan vesztesei is az ügynek, akik öregkorukra, vagy családjuknak félretett, kuporgatott millióikat veszítették el, vélhetően véglegesen.

A minap hallottam egy rádióbeszélgetést, amelyben a megkérdezett neves közgazdász azt mondta, hogy a magyar emberek döntő többsége nem ért a pénzügyekhez és ezt büszkén vállalja is, miközben talán ehhez kellene leginkább értenie, ha nem szeretne nagyot veszíteni. De vajon honnan is lennének a magyaroknak pénzügyi ismereteik, hiszen a sok hasznos tanulmány mellé már nem fér be a tantárgyak sorába a pénzzel bánás tudományának oktatása. Pedig ezt már kisgyerekkorban kellene kezdeni.

Egy közelmúltbeli felmérés szerint mindössze a magyarok 13 százalékának van megtakarítása, s bár vélhetően erősen torz ez a szám, mert sokan eltitkolták félretett vagyunkájukat a kérdezők elől, így is nagyon kevesen vannak, akik a napi megélhetési gondjaikon túl még foglalkozhatnak pénzügyekkel.

Mostantól ők is retteghetnek, mert bármikor szegények lehetnek.

2015. március 17.

Drága vicc

Nincs mit szépíteni a helyzeten, közröhej tárgyává vált a mérhetetlenül nagy költségvetésből gazdálkodó állami televízió átalakítása során létrehozott M1 hírtévé. A csatorna bakiparádéja igencsak megmozgatta az internet humoristáinak, mémgyártóinak fantáziáját, hiszen március 15-e, vagyis az új hírtévé indulása óta nem telik el nap úgy, hogy néhány tréfa ne látna napvilágot a tévések szerencsétlenkedéséről.

Most lépünk elegánsan túl azon, hogy a csatorna maga mindössze egy egyszemélyi vezető és az ő hosszú ideig legkedvesebb barátja, oligarchája közötti háború eszközeként bosszúból, a már létező és sokak által kedvelt, bár erősen irányult hírszolgáltató televízió tönkretételére jött létre. A hírcsatorna gondolata önmagában nem rossz, egy pártatlan nemzeti hírtévé igenis szükséges vállalkozás lenne. Arról viszont, hogy a ma közszolgálatnak hazudott kormány és párttévé a maga mérhetetlen elfogultságával, számtalan hírhamisításával, hírelhallgatásával hogyan tesz eleget a hírszolgáltatás szabályainak, bárki bármikor meggyőződhet.

Most tehát nem is erről szólok, sokkal inkább az elkapkodott és rosszul irányított csatorna-indítás szenvedő veszteseiről. Nem a nézőkről, ők ugyanis eleinte kíváncsiak voltak, aztán bosszankodtak, majd hasukat fogva röhögtek, végül otthagyták a csatornát. Ezt jól mutatják a valóságos nézettségi adatok.

A korábban sorban kirúgott szakemberek helyett felvett gyakornokokat, a vagyonért beszerzett, de csak az induló adás előtti napokban megérkezett igen bonyolult technikát önhibájukon kívül megismerni és így használni nem tudó műszakiakat, az ellenséggé vált médiumoktól nagy hírtelen átcsábított, de ilyen hatalmas feladatra nem alkalmas dolgozókat védem. Ők azok, akik arcukat, nevüket adják a képernyőn látható, kínröhejt kiváltó selejtes termékhez. Pedig nem ők a hibásak.

Miután huszonnégy éven át vezettem helyi, térségi televíziókat, ebből kettőt minden tekintetben nulláról építettem fel, amiben a munkatársak kiválasztásától, a műsorszerkezet kialakításán át a napi működtetésig minden benne volt, jogot formálhatok arra, hogy véleményt nyilvánítsak.

Az élőben jelentkező hírszolgáltatás macerás tevékenység. Az újonnan összeválogatott stábnak heteken át kellett volna gyakorlasként napi műsort készíteni, megismerve a szükséges informatikai háttérrel, programokat, gépeket, a riportereknek gyakorolni a kamera előtti beszédet, az alany egyeztetését az állítmánnyal. Élesben csinálni mindent, de a háttérben. Aztán ha összeáll az egész, ha a kisujjban van minden, már mehet is a nézők szeme előtt.

De nem így történt, ezért tehetséges, jobb sorsra érdemes embereket tettek nevetségessé, idegileg tönkre, vették el kedvüket az amúgy is stresszes tévés munkától. Most egy ország röhög rajtuk, pedig ők vétkesek.

Az akarnok, gőgös főnökök, a tehetségtelen vezetők a röhejesek. De az ő képük biztosan nem ég a szégyentől.

2015. március 24.

Van az a pénz

A magyarországi vállalkozások 2010-hez képest 2013 júniusáig erőteljes korrupciónövekedést érzekeltek. A friss adatok alapján úgy látszik, hogy a helyzet a korábbihoz képest csak rosszabbodott. Mindez a GKI Gazdaságkutató Zrt. ez irányú kutatásának összegzéséből derül ki. Az idén márciusában megkérdezett 898 vállalkozás 34 százalékának tapasztalata szerint az állami intézményeknél, 30 százalékuk szerint az önkormányzatoknál nőtt a korrupció szintje. Vagyis pár év alatt az állami-önkormányzati intézmények jelentősen korruptabbak lettek.

Még a rendszerváltás előtt lelkes, ifjú sportvezetőként egy ezzel foglalkozó cégnél reklámra ajánlottam fel klubom sporteszközeit és naivan érdeklődtem, hogy mennyi pénzt lehet így szerezni. Attól függ, világosított fel szigorúan négy szemközt a tárgyalópartnerem, hogy mennyit fizetek. Amikor értetlenkedtem, mert azt hittem, ők fizetnek nekünk a reklámhelyek használatáért, jóindulatúan felvilágosított, hogy a dolgok nem így működnek. Minden attól függ, mennyit juttatok vissza neki.

Másfél évtizeddel később az első Széchenyi-terv egyik kiírására akartam akkori intézményem pályázatát benyújtani. Felhívtam hát a megadott minisztériumi ügyintézőt, aki nagyon készségesen eligazított minden fontos lépésről, majd a végén még hozzátette, hogy ne nagyon bizakodjunk, mert csak akkor lehet esélyünk, ha megtesszük a megfelelő lépéseket.

Ezúttal is gyanútlanul érdeklődtem, hogy ez mit jelent, mire a kedves szakember készségesen felvilágosított, hogy a visszajuttatás mértéke a lényeges, arról kell előre megegyeznünk. S, hogy kétségem ne legyen, fenntartás nélkül mondta a telefonba a 20 százalékot. Később állítólag sok esetben ez felkúszott 50 százalékig is. Miután egyetlen esetben sem tudtuk kipengetni a korrupciós pénzt, természetesen elbuktuk a támogatásokat.

Most bizonyára sok olvasó kérdezi, hogy miért nem jelentettem fel azonnal a korrupció ügyintézőket? Egyrészt azért, mert nem készült egyik beszélgetésről sem hangfelvétel, vagyis nem tudtam volna bizonyítani, másrészt mert a világ ennél jóval bonyolultabb. Senkinek ne legyen kétsége, a néhány, saját zsebre dolgozó hivatalnok mellett egy jól felépített rendszerrel van dolgunk, amelynek számai rendre magasra nyúlnak.

A korrupció ráadásul bensőséges műfaj, nem jellemző, hogy sokak szeme láttára dugdossa a pénzt a vesztegető a megvesztegetett zsebébe. Ismer a hazai történelem sok érdekes esetet, amikor telefonos dobozokban, felbérelt taxisok által leszállított csomagokban érkezett, vagy adóparadicsombeli számlákon landolt a pénz. Az elmúlt évtizedek hírei között szép számmal találunk ilyeneket, de a nagy pénzvándorlásokra sohasem derül fény. Ellenérdekelt ebben a megrendeléshez, engedélyekhez, piaci lehetőséghez jutó vállalkozás éppúgy, mint az őket ellenszolgáltatás fejében ehhez segítő befolyásos ember.

Gyógyíthatatlanul korrupct országban élünk.

2015. március 31.

Kapanyél

Kétségtelen, hogy mérnökökre vagy ácsokra szükség van, de ha az egész ország erre áll rá, azzal gyakorlatilag a XXI. század lúzerei leszünk. E markáns mondatot Mérő László matematikus, publicista, pszichológus, egyetemi tanár mondta egy interjúban a kormány oktatási terveiről.

– Ez a kormány régóta hülyeségeket csinál a felsőoktatás területén, de az előzőek se voltak sokkal jobbak. A mostani alapelve az, hogy ne álmódzókat, hanem szakembereket képezünk. Átvitt értelemben mindenki kezébe kapanyelet akarnak adni. Kapanyél alatt minden alkalmazható tudást értek, tehát ebbe a kategóriába sorolom a tanári és orvosi diplomát is. A végső cél a munkanélküliség felszámolása, ennek rendelnek most alá mindent – állította a szakember.

Ahogy azt is, hogy a világ lakosságának fele ma meg tudja termelni mindezt, ami a Földön élő összes embernek elegendő. Vagyis, ha így van, akkor ma három és félmilliárd ember munkájára egész egyszerűen nincs szükség. Így viszont nagyon is elavult gondolkodásnak tűnik a munkaalapú társadalomra törekvés. Abban a világban, ahol pillanatonként korszerűsödő technológia, számítógépek vezérelte robotok, automatizált gépsorok helyettesítik a kétkezi munkást, talán át kellene értékelnünk és kritikával fogadni mindazt, amit az egyszemélyi országvezető a jövő magyarjának feladatáról elképzel.

Arra, hogy a modern világban eleve nem juthat mindenkinek munka, a tanár szerint a kormány válasza: adjunk az ő kezükbe is kapanyelet. Pedig a világ valóban nem ebbe az irányba halad. Ahhoz ugyanis, hogy élhető világban éljünk, kellenek magasan képzett pedagógusok, gondolkodók, feltalálók, művészek, papok. Kellenek színházak színészekkel, kiállítótermek festőkkel, szobrászokkal, és igen, kellenek sportpályák is fizetett sportolókkal.

Ugyancsak át kellene értékelnünk a keményen dolgozó kisemberek fogalmát is, mert túl azon, hogy e kijelentés bárdolatlan, sértő az alattvalónak tartott polgárookra – mitől is kisember a kisember? – hátrányosan különbözteti meg a kétkezieket a fejükkal, tudásukkal, művészetükkel alkotóktól.

Nyilvánvalóan elgondolkodtató, hogy van-e egyáltalán modernkori módja a munkanélküliség felszámolásának, meg lehet-e teremteni az egykor volt teljes foglalkoztatottság korszerű utódját? Nos aligha, ráadásul végképp nem a hazai közmunkával, bár abban akár több is lehetne, mint ami most van. Mert adhatna kitörési, a munka valós világába visszatérési lehetőséget, értelmes feladatokat és biztos megélhetést is, amelyeket ma nem nyújt, és akkor valóban előbbre érnénk vele, mint a segélyekkel.

Sokan emlékszünk még rá, a szocializmus teljes foglalkoztatottsága idején sem volt mindenkinek munkája, csak munkahelye. De az a rendszer – talán éppen ezért is – megbukott.

Másodszor lépünk ugyanabba a folyóba?

2015. április 7.

Anyalét

„Milyennek is kell lenni 65 évesen? Meg kell felelni mindenféle klisének, de én ezt nagyon megerőltetőnek érzem. Szerintem mindenkinek önállóan kell döntenie az életéről és nem szabad hagynia, hogy mások telebeszéljék a fejét.”

E nagyon is elgondolkodtató okfejtést nem egy szabadelvű párt szimpatizánsa, vagy az üzletek vasárnapi zárva tartása ellen tiltakozó és jogaiban korlátozott magyar polgár mondta, hanem az a korábban már tizenhárom gyereket szült 65 éves német tanárnő, aki most négyes ikreket vár.

Az anyaságnál aligha lehet felemelőbb és nemesebb vállalás, de ezt talán nem is érdemes tovább taglalni, hiszen amióta világ a világ, ez mindig is így volt. Mégis ma azt tapasztaljuk, hogy egynél több gyerek születése a fejlett világban nem divat, a derék 65 éves német pedagógus tette az igazán ritka kivételek közé esik, és nem csak a kora miatt.

A napokban tették közzé a washingtoni Pew kutatóintézet 2050-re és 2100-ra, vagyis az akkor állapotokra vonatkozó előrejelzését, amely elsősorban a világvallások terjedéséről szól, de komoly számítások alapján a Föld várható népesedésére is jelez adatokat. A 245 oldalas előrejelzés hat év alatt, 234 ország és terület demográfiai és migrációs irányzatainak és az egyes vallásokat követő tömegek elemzésének alapján készült.

Most hagyjuk azokat a becsléseket, hogy valamennyi jelentős vallás terjedni fog az elkövetkező három és fél évtizedben, közülük is a kereszténység és mindenekelőtt az iszlám növekszik majd a legnagyobb ütemben. Sokkal fontosabb adat, hogy a már most túlnépesedett Föld lakossága 2050-re a jelenlegi hét milliárd kétszáz millióról eléri a kilencmilliárdot és főleg azért, mert a mohamedán vallást gyakorlóknál minden nőnek átlagosan három gyereke születik.

Az előrejelzések szerint Európa az egyetlen kontinens, amelynek népessége csökkeni fog. Bizonyára az sem meglepő, hogy Magyarország polgárainak a száma a Pew szerint a 2010-es 9,98 millióról 2050-re 8,54 millióra fogy majd.

A kutatók – ahogy írták is – nem vehették figyelembe az esetleges háborúk, járványok, természeti katasztrófák és gazdasági válságok következményeit. Pedig a túlnépesedő, a természeti kincseit felélő, mindent felfaló, pusztító emberiségnek igenis szembe kell néznie a területekért, vízért, energiáért vívott háborúkkal, az iszonyatos emberáldozatokkal, ahogy az éhínséggel, a túlszűfolt városokban könnyedén terjedő és talán ma még nem is ismert kórokozók előidézte járványokkal is.

De azzal is, hogy ma vagy egy vallás tanításai, elvárásai szerint szülnek a nők, vagy akkor, ha meg vannak győződve arról, hogy gyermeküknek egy gazdaságilag fejlett, békés társadalom biztosít majd megélhetést, jó életet.

Sorskérdések ezek, mégpedig igencsak komolyak.

2015. április 14.

A hatalom ára

Hétszáz ember a tengerbe vesztetett, miután egy menekülteket szállító hajó vasárnap hajnalban elsüllyedt a Földközi-tengeren Líbia és Olaszország között – közölte az ENSZ menekültügyi szervezete.

Ennyi a hír, amelyhez hasonlóval szinte naponta találkozunk. Olvashattuk, hogy hányan vesztették életüket, otthonukat a szomszédunkban dúló, egyetlen ember hatalmi vágyainak kielégítéséről szóló háborúban, azt, hogy közel másfélszáz embert mészároltak le eszement terroristák egy kenyai egyetemen, mert kereszténynek vallották magukat. Máskor meg arról szóltak a hírek, hogy emberszerű lények ketrecbe zártak embereket és élve elégették őket. És akkor még szót sem ejtettünk a halálos áldozatok tömegét maguk után hagyó menetrendszerű iraki merényletekről, az életet éhezés és életveszély nélkül már elképzelni sem tudó emberek millióiról, a vért és szenvedést okozó polgárháborúk sokaságáról.

Forrong a világ és többnyire azért, mert hatalomvágyó senkiháziak gerjesztenek ellenségeskedést uralmuk megtartását remélve tőle, újabb senkiházi hatalomvágyók pedig az uralmon lévők helyére igyekeznek. Az, hogy közben ezrek, vagy tízezrek halnak értelmetlen halált, városok válnak térdig érő rommá, egész országok zuhannak vissza állapotukban több száz évet, a hatalomra ácsingózókat nem érdekli.

Nagyon szerencsés országban élünk, mert gondjaink azokéval szemben, akik reggel felébredve nem tudhatják, hogy megéri-e az estét, igencsak kicsinyesek. Pedig a békés Magyarországon is dúl háború, szerencsére még csak szavakkal és a hatalommal visszaéléssel. Mert igaz örömeinkre egy-két gyanús halálesetet leszámítva nem hallunk politikai gyilkosságokról, tömegek bebörtönzéséről, átnevelő munkatáborokról, rendőrségi verőlegényekről – vagy ha igen, azok többnyire egy-egy személyhez köthető túlkapások – de az önös érdekekből meghozott törvényektől ezrek élete fordulhat bármikor rosszra, bárki válhat szemvillanás alatt támogatandó barátból tönkretéendő ellenséggé. Az egymással szembeállított tömegek, a diktátumoknak behódolók, a bizonytalan időkben is boldogulni akarók – már csak ilyen az ember – ha kell, megtagadnak barátot, családtagot, elárulnak kollégát, feletttest. Mert élni, túlélni kell.

Természetesen ez is háború, ez is kegyetlen, miközben a legfontosabbat, az életüket az érintetteknek – talán még – nem kell félteniük. Bár azoknak, akik a hatalommal szemben mennek, vesztet egzisztenciájuk, gyermekeik jövője, a jobb életbe vetett hitük.

A háborúk áldozatokkal járnak, és mi még a parányi kelet-közép-európai országunkban boldogok lehetünk, mert évtizedek óta senkivel sem kell fegyveres csatát vívnunk, hazánkban nem ontja harcokban magyar a magyarnak vérének és közel hatvan éve nem kell azon törnünk a fejünket, hogy egy éjjelen titokban nekivágjunk a határnak új, békésebb hazát keresve.

Akarnunk kell, hogy ez így is maradjon.

2015. április 21.

A 104. legboldogabb ország

Kicsit zavarban vagyok, mert nem tudom, hogy most sírnom kellene, vagy ünnepelnem. Kiderült ugyanis, hogy hazám a 104. legboldogabb nemzet a világ 158 országa közül. Persze tudom, hogy több mint 200 ország van a világon, és ha a többit is mérték volna, talán hátrább végzünk, de ez is elgondolkodtató adat. Talán mégiscsak a sírást kellene választanom.

A minap látott napvilágot a Világ Boldogság Jelentés (World Happiness Report 2015) amelynek célja, hogy rangsorolja a világ legboldogabb országait. A felmérők olyan szempontokat vettek figyelembe a jelentés elkészítésekor, mint a gazdasági teljesítmény, a szociális támogatás mértéke, az egészséges élet, a várható élettartam, a szabadság. Ezek mellett több olyan más szempont is szerepelt, amelyek meghatározzák mindennapi közérzetünket.

Azon nem kell meglepődnünk, hogy nemzetként jelenleg a svájciak a legboldogabb a Földön, legyűrve e téren a korábbi legboldogabbakat, a most harmadik dánokat. Úgy tűnik, valamiért az északi népek érzik legjobban magukat a bőrükben, a legboldogabb tízből öt ebbe a térségbe tartozik.

De vajon miért valljuk magunkat boldogtalannak, már ha a 104. hely a listán ezt tükrözi? Magyarország, ha nem is érezzük így, igenis a fejlett országok közé tartozik és még az intézményi rendszer sokszori és nem feltétlenül üdvözlendő átalakítása, személyre, pártra igazítása után is viszonylag jól működő állam. Békében élünk, az üzletek tele vannak áruval, a növekvő számú hazai szegény is a világ számos országában még mindig a tehetősebbek közé tartozna, mert fedél van a feje felett, nem hal éhen és (köz)munkához is juthat.

Nehéz megítélni boldogtalanságunk okát. Vélhetően a tudatosan létrehozott, fenntartott, folyamatosan megerősített megosztottságunknak, a gerjesztett gyűlölködésnek, a mesterségesen keltett feszültségeknek, az életünket rendre indokolatlan bolygató, abba beleszóló változtatásoknak köszönhetően érezzük magunkat boldogtalannak.

Meglehet, ha közvetlenül szegezték volna nekünk a kérdést, valóban boldogtalanok vagyunk-e, más adatot kapnak a kutatók, mint az a felmérés során történt. Ugyanakkor tény, ha két magyar ember összetalálkozik az utcán, az üdvözlések után pillanatokkal már a panaszoké a főszerep. Rossz az egészség, alacsony a fizetés, veszélyben van a munkahely, és ráadásul itt van még a minden pillanatunkat rákszerűen pusztító politika. Ha így nézzük, tényleg van nekünk bajunk elég.

De ha azt vesszük, hogy olyan országok polgárai, mint a Szomáliai régió, Albánia, Bosznia és Hercegovina, Lesotho, Szváziföld, vagy Libanon a boldogságlistán előttünk végeztek, akkor már tényleg nehéz megérteni boldogtalanságunkat.

Ki kellene végre beszélnünk bajainkat.

2015. április 28.

Szépséges statisztika

Csak abban a statisztikában hiszek, amit én magam hamisítok. Ez a tévesen Sir Winston Churchillnek, az egykori brit miniszterelnöknek tulajdonított idézet jutott eszembe a minap, amikor a távirati irodánk világgá repítette statisztikai hivatalunk kutatási eredményeit. A hír szerint a felnőtt magyar lakosság 89 százaléka elégedett az egészségi állapotával, vagy legalábbis kielégítőnek tartja azt, csaknem kétharmadunk jónak vagy nagyon jónak tekinti, míg az egészségügyi ellátásokkal a túlnyomó többségünk elégedett.

Azonnal megkívántam azt a tudatmódosító szert, amelyből a kutatás összegzését megfogalmazó szakember fogyaszthatott. Aki ugyanis manapság munkahelyen, kocsmában, közlekedési eszközökön, utcai találkozások alkalmával szóba elegyedik embertársaival, hamarosan megismerheti az illető nyavalyáit, fájdalmait és gyógyulása érdekében tett legutóbbi izgalmas kalandjait a hazai gyógyító rendszer intézményeiben.

De a Központi Statisztikai Hivatal remek felütéssel kezdődő kutatási eredményeit tovább böngészve helyreáll a rend. Az ember gyorsan rájön, hogy az adatok alapján mégsem olyan kiváló a helyzet, mint az a felmérés összegzéséből kiderül. Megtudhatjuk ugyanis, hogy Magyarországon jelentős azoknak az aránya, akik valamilyen betegséggel küzdenek, krónikus betegségről a magyarok 55 százaléka számolt be. És hiányos a lakosság hatvan százalékanak fogazata, míg az emberek kétharmadának van kezeletlen szuvas foga, látási nehézségekkel a népesség fele küzd, míg polgártársaink egyötödének mozgásproblémája van. Olyannyira, hogy a 65 évesek és annál idősebbek körében gyakran már az önellátással kapcsolatos tevékenységek is gondot okoznak. Ne feledjük, ma a hivatalos nyugdíjkorhatár hatvanöt év!

A népesség 90-95 százalékanak a felmérést megelőző 12 hónapon belül legalább egyszer szüksége volt egészségügyi ellátásra és ezekkel a túlnyomó többség elégedett, a vizsgált ellátási típusok mindegyikét a közepesnél jobbra értékelték, legtöbben a háziorvosukkal voltak elégedettek. Furcsa, hogy az utcán általában mást mondanak az emberek.

Mert ilyenkor meghallhatjuk az idős szomszédasszony esetét, aki több mint negyedévet várt, hogy szakorvos elé kerülhessen, vagy a munkás évei vége felé járó családfő panaszát, akit három hónapig várakoztattak, míg végre hasi panaszai miatt eszközös vizsgálatára sor kerülhetett. S ha nem saját tapasztalatunkból, akkor rokonaink, barátaink, kollégáink elmondásából tudjuk, hogy mily sok esetben kell elviselni komoly tortúrát annak, aki meg akar gyógyulni az alulfinanszírozott rendszerben foglalkoztatott agyonhajsolt és mélyen alulfizetett orvosok, nővérek segítségével.

Higgyék el, véletlenül sem gondoltam a hír kozmetikázására, sokkal inkább a megfelelési kényszer kifejezés jutott az eszembe.

A keményen dolgozó kisemberek megint jobban teljesítettek?

2015. május 5.

Idegenek

Magyarországon jelenleg 46 százalék körül van az idegenellenesek és a mérlegelők száma, vagyis a lakosság jelentős része akkor akar idegent látni maga körül, amikor púpot a háta közepén.

Megdöböntő adat látott napvilágot a minap. Míg 2003 és 2014 között a hozzánk érkezett menedékkérők száma többnyire elenyésző volt, ez 2013-ban hirtelen 18 590-re, 2014-ben pedig az unión belül az ötödik legmagasabbra, 41 921-re nőtt. Igaz, jelentéktelen a száma azoknak, akik nálunk is maradnának.

Nem állíthatom, hogy mindig kritika nélkül fogadom a mindenkori kormányok intézkedéseit, ahogy a mostani menekültekkel kapcsolatos kormányzati beszéddel sem értek egyet, különösen azért, mert alantas érzelmeket és ösztönöket korbácsol fel valós megoldási javaslatok helyett, de ha hinni lehet a számadatoknak, a helyzet valóban kezd kritikussá válni.

Fogalmam sincs, mit tennék, hogyan gondolkodnék, ha ebben a pillanatban nem egy békés állam polgára lennék, hanem valamelyik polgárháború dúlta országban igyekeznék életben maradni, vagy egy gazdaságilag végsőkig elmaradott térségben megélni. Azt sem tudom, képes lennék-e ellenállni az embercsempészek csábító szavainak, amely szerint megfelelő pénz ellenében egy békés, gazdag országba visznek, hogy boldogabban élhessek a jólétben.

Nehéz a menekülők fejével gondolkodni úgy, hogy szerencsénkre évtizedek óta mifelénk senkinek sem kell átélni ezt az élményt. Fel is horgadhat bennünk emberségünk egyszemélyi vezetőnk illegális bevándorlókkal szemben indított verbális háborúja hallatán, miközben tény, hogy a helyzet valóban tarthatatlan. De nem csak nálunk, hanem az unió több tagállamában is.

Európa most egy kritikus helyzet előtt áll, amelyet biztosan csak közös elhatározásokkal, döntésekkel, közös pénzügyi kerettel lehet valamelyest kezelni, és nem egyénileg, érzelmi alapon, szavazatokat remélve tőle.

Szép és működő ország polgárai vagyunk, de bármikor egy háború közepén találhatjuk magunkat, elég csak a szomszédos Ukrajnára gondolni. Nem árt tehát eltűnődni arról, hogy vajon mi mit éreznénk, ha életünket, gyerekeink életét féltve, rettegve menekülnénk egy biztonságos ország határai felé, ahol viszont csak gyűlölettel és elzárkózással találkozánk. S vajon mit érzett volna hasonló esetben az 1800-as évek végén, a 20. század elején hazáját kényszerből elhagyó magyarok tömege, vagy az a sok tízezer magyar ember, aki 1956 őszén vágott neki az osztrák határnak, hogy aztán az NSZK-ban, Amerikában, Ausztráliában találjon új hazát, mert egy diktatúramentes országban, emberhez méltóan akart élni?

Valóban ijesztő a hazánkba, vagy Európába, a szövetségünk tagállamaiba igyekvők áradata. Nem vagyok szakember, nem értek hozzá, így megoldást biztosan nem tudok javasolni.

Csak azt érzem, hogy most is embernek kellene maradni.

2015. május 12.

Mindennapi korrupcióink

Jelentem nagyon magas a korrupciós hajlandóságom. Sokkal inkább az ellenkezőjét gondoltam eddig, de kiderült, rosszul ismerem magam.

A K-Monitor napokban megjelent tesztjének célja, hogy felhívja kitöltőinek figyelmet arra, a korrupció nem milliós vagy milliárdos csúszópénzek elfogadásával kezdődik, hanem a hétköznapi szociális magatartásunkban gyökerezik. Miután vélhetően a tesztet rajtam kívül sok ezren kitöltötték az interneten, feltételezem sokan jártak úgy, mint én.

A korrupciót eddig mindig úgy értelmeztem, ahogy például a Wikipedia szócikke is meghatározza: olyan törvénybe vagy közerkölcsbe ütköző cselekedet, amelynek során valaki pénzért vagy más juttatásért cserébe jogosulatlan előnyhöz juttat másokat. Nos, a teszt azért messze nem erről szól.

Mert miért is éreznénk korrupciónak azt, ha a munkaidőnk vége előtt két órával elmegyünk meghibásodott kocsijával az országúton rekedt barátunkért, vagy kérésére ajánlólevelet adunk egy volt munkatársunknak, pedig nem vagyunk teljesen meggyőződve alkalmasságról, esetleg, hogy szólunk néhány szót megfelelő helyen álláskereső unokatestvérünk érdekében, segítünk a vizsgán évfolyamtársunknak a vizsgateszt kitöltésében? Ugyanis ilyen kérdések is szerepeltek a korrupciós tesztben. Ezek sokkal inkább tartoznak az általános emberi segítőkészség, vagy a jó viszony érdekében visszautasítatlan kérések kategóriájába, mint a korrupcióéba. De voltak olyan kérdések is, hogy elfogadom-e, ha a szerelő, aki megjavította lakásomban a fűtést, felajánlja, nem ad számlát, mert így kevesebbet kell fizetnem? Naná, ki nem? Vagy ha túrázás közben meglátom, hogy egy teherautóról építési törmeléket öntenek egy közeli tóba, bejelentem-e a hatóságnak? Aligha. Mert ugyebár lelkiismeretem szerint ezt meg kellene tennem, a hatóságok eljárásait ismerve meg inkább elfordulok és magamban dühöngök embertársaim gyalázatos tevékenységén.

A nagy korrupciós tesztben jószerevével kifejezetten korrupciós eset nem is fordul elő. A kérdőív alkotói magyarázatukban elmondják, szerintük a korrumpálhatóság nem csak a politikai vagy gazdasági botrányok főszereplőinek a kiváltsága és jó, ha tisztában vagyunk sebezhetőségünkkel, hogy képesek legyünk elkerülni a rossz döntéseket.

Megtörténhet, hogy a nagyban játszó politikusok, gazdasági ügyeskedők, ha kitöltik a tesztet, kevésbé látszanak majd korrupcióra hajlamosnak, mint a segítőkész, vagy a hatalomtól tartó keményen dolgozó kisember. Mert milyen is lenne az a világ, ahol nem tennék eleget rokonunk, barátunk, vagy az arra rászoruló parányi jóindulattal teljesíthető kérésének? Élhetetlen. Ezért a következő teszthez javasolnék pár kérdést: ad-e borraivalót a pincérnek, szerelőnek, csúszópénzt az ügyintézőnek, hálapénzt az orvosnak?

Mindennapi korrupciónk ugyanis itt kezdődnek.

2015. május 19.

Kenyéren és vízen

Mostanában több sportoló is bekerült a hírekbe. Előbb két kiváló kajakos kábítószer-használat miatt állt pellengérré, nem sokkal később a jelenlegi legeredményesebb úszónkat vádolta meg bizonyítékok nélkül egy amerikai szaklap doppingváddal.

Előrebocsátom, hogy nagyon elfogult vagyok a sportolókkal, életem jelentős részében voltam versenyző, vezetőedző, sportvezető, vagyis egyet-mást láttam, tapasztaltam e szépséges világban. Annál is inkább elfogult vagyok, mert tudom, hogy a cseppet sem könnyű edzéseimet milyen alázattal, sokszor a fizikai fájdalmaikat is leküzdve hajtották végre sportolóim, hogy a legnagyobb hazai megmérettetésen az ő nyakukba kerüljön a bajnoki arany. Tették ezt úgy, hogy bár korosztályukban hazai élversenyzők voltak, munkájukért legfeljebb érmet és dicséretet kaptak.

Edzőként mindig tiltottam a doppingot és még azt a kísérleti regeneráló szert is leellenőriztettem orvos és patikus ismerőseimmel, amelyet a sportolók kórháza adott munkám segítésére. Azóta viszont nagyot változott a világ. Ma már lehetetlennek tartom, hogy valaki egyszerű sportszeretetből, kenyéren, szalonnán és vízen érjen el világraszóló sikereket. Mert születhet olyan egészen kivételes képességű ember valahol, a hétmilliárdnál is nagyobb népeességéből, akinek esze, akarata, állóképessége, gyorsasága, ereje, edzhetősége, sérülésmentessége segítség nélkül is mindenkié felett áll, de ez azért inkább csak a sci-fik világában lehetséges.

A közülünk való tehetséges sportolóknak ugyanis kell támogatás. Mert, hogyan is lehetne másként háromhetes kerékpáros körversenyeken napi akár kétszáz kilométeres távokat majd ötven kilométeres átlaggal végigtekerni, megmászni bringával olyan hegyeket, amelyeket átlagember bakancsban is csak hatalmas erőfeszítéssel és sok-sok pihenővel képes? Vagy, hogy lehetne a mind magasabbra tett léceket átugrani, világcsúcsokat futni, úszni akkor, amikor már az előző eredmény is az emberi teljesítőképesség csúcsának tűnt?

Az élsport nem az az egykori kedves vetélkedő, amelyet gentlemanek és játékos kedvű ifjú leánykák műveltek szabadidejükben. Az élsport – és nem a sport egésze – show, üzlet, tömegek cirkuszi látványossága. Az ezerfejű cézár, a közönség csúcsokat, új és újabb izgalmakat követel, ahogy egykor Rómában. Ehhez pedig segítség, ha úgy tetszik, teljesítményfokozó szerek kellene.

A kábítószer-használattal ugyanakkor nem tudok mit kezdeni. Bizonyára van értelmes magyarázata annak, ha sokat kockáztatva ehhez fordul egy sportoló. Tudom ugyanis, hogy mi lelki és testi fájdalommal jár, ha valaki végig akar menni a sikerig vezető úton. Vajon azok, akik most oly könnyedén ítélik meg, mennyit bírnának a fiatalok helyében?

Óvatosan bánnék a sportolók feletti ítélezéssel.

2015. május 26.

Fitten, fiatalosan

– Ezek a mai fiatalok!

A mondatot lehet elismerően, felháborodva, elítélően, vagy irigykedve mondani. Ezúttal aggódva írom le: ezek a mai fiatalok...

Nos, a mi jövőnk, vagyis ezek a mai fiatalok sok tekintetben is hatalmas feladat előtt állnak. Meg kell felelniük az igencsak szétvert, átszabott oktatási rendszer követelményeinek, fel kell készülniük egy meglehetősen durva, kíméletlen, ellenséges világ akadályaira, pofonjaira, vagyis az önálló életre. Ehhez viszont nem csak ülőképesség kell a tanórákon, de megfelelő fizikai állapot, vagyis fittség is.

E téren ugyanakkor komoly a baj. A napokban napvilágot látott adatok szerint a nemzeti egységes tanulói fitsségi teszt (NETFIT) állóképességi vizsgálatának eredményei szerint 18 éves korukra a fiúknak csupán a 37 százaléka, a lányoknak pedig csak a 21 százaléka képes megőrizni fittségét. Ez a tény pedig annál is inkább riasztó, mert a felmérés szerint 10 éves korban még a fiúknak a 77 százaléka, a lányoknak pedig a 72 százaléka számít korosztályának megfelelően fittnek.

Nyilvánvalóan ezt látta meg a kormányzat is, amikor elrendelte a mindennapos testnevelést. Egykori edzőként, óraadó testnevelő tanárként is tudom, hogy mily könnyű örökre megutáltatni a sportot a kötelező testnevelési órák ugyancsak kötelező tananyagával, a rossz körülményekkel. De el lehet venni a fiatalok kedvét a mozgástól úgy is, ha az iskolában ülve töltött hat-nyolc óra után házi feladatok tömegét kell még megoldani, oldalakat értelmezni, megtanulni. És akkor a különóráról még szót sem ejtettünk, pedig az egyetemi felvételhez elengedhetetlen a jó bizonyítvány, a nyelvtudás, vagyis a szülőnek, gyerekének is választani kell, hogy diplomát akar, vagy a korosztálynak megfelelő életmódot játékkal, sporttal, kirándulásokkal, kikapcsolódással.

Elgondolkodtató, hogy vajon mi lesz azokkal az ifjakkal felnőtt korukban, akik 18 éves korukra alig rendelkeznek fitsséggel, hogyan fognak teljesíteni a munkahely, család, különmunka taposómalmában, örök mókuskerekében? S vajon az amúgy is alulfinanszírozott, gyenge lábakon álló egészségügy hogyan fogja őket gyógyítani? Mert rossz fizikai állapotuk miatt bizonyára sok bajjal küzdenek majd.

Nehéz persze ezekre a kérdésekre válaszolni, hiszen megtörténhet, hogy mire ezek a fiatalok középkorúak, idősek lesznek, már egy esztét megfáradt békés, boldog világ, fejlett jóléti társadalmában élnek majd, ahol a kevés munkával megszerzett kiváló jövedelmük mellett biztatás nélkül maguk is kívánják majd az egészséges életmódot a sok mozgást, a fittséget.

Addig viszont marad a féltés: ezek a szegény fiatalok...

2015. június 2.

Egy hajóban

– Nem látsz, te barom! – lökte odébb kedvesen a nekiütköző idősebb urat a gyalogátkelőn a harmincas évei elején járó fiatalember. Láthatóan, az igen elfoglalt ifjú ember nagyon sietett és zavarta, hogy mindenféle figyelmetlen jöttment csak úgy akadályozta őt az utcán. Talán nagy igyekezete miatt nem vette észre a félrelökött kezében a fehér botot. Az idősebb úr ugyanis vak volt.

A magyar emberek néha elképesztő segítőkészségről képesek tanúbizonyságot tenni, máskor meg kíméletlenek a mássággal, fogyatékosággal élőkkel szemben. Ma, amikor állami szintre emelkedett, kormányprogrammá vált a gyűlölet, nagyon gyorsan válhatnak ellenséggé a közülünk való, de valamiért más emberek. Egyelőre még „csak” az idegenek, meg az elvárttól eltérő szexuális identitású emberek lettek egyszemélyi vezetőnk és szolgálóink célpontjaivá, de a gyűlöletnek nehéz határt szabni. Sorra kerülhetnek majd hivatalosan is a cigányok, zsidók, a lesbikusok, melegek, biszexuálisok és transzneműek, az idegen nevéek, nyomorékok, vakok, süketek, szemüvegesek, kövérek, kopaszok. Mindegy is, a lényeg, hogy lehessen valakit jogszerűen gyűlölni, mert addig sem utálják a népek az urakat és az általuk létrehozott rendszert.

Ebben a mind undorítóbb helyzetben igencsak felemelő és példamutató volt az az esemény, amelyet Sukorón, a VVSI Északi evezős és kajak-kenu pályáján tartottak. Ezen a rendezvényen ugyanis több száz fogyatékkal élő és ép ember szállt vízre sárkányhajókban, hogy együtt tegyék meg a kijelölt versenytávot. Ehhez pedig az ép mozgású, jó látású, hallású, erős embereknek türelemmel kellett lenniük a testi hibákkal élőkkel szemben, sőt segíteni, óvni is kellett őket.

Ma bármikor könnyedén löknek arrébb életerős ifjak menni alig tudó, bottal közlekedő, vagy kerekesszékekben ülő embereket, mert még a látványukat sem bírják. De a fizikai atrocitás mellett a mérhetetlen közömbösség is fájó lehet. Pedig csak egy rossz pillanat kérdése és bárkiből lehet mozgássérült, vagy vak. Ráadásul a fogyatékkal élők zöme éppen olyan hasznos tagja a magyar társadalomnak, mint azok, akik könnyedén dobnak a vállukra egy súlyos cementes zsákot és sétálnak vele akár ötven métert is. Az emberség nem testi erő, sokkal inkább neveltetés, jó érzés és a környezet elvárásának kérdése. Persze ott, ahol hivatalos, sőt elvárt a gyűlölködés, nehéz embernek maradni.

Biztos, hogy a Velencei-tavon egy, csak fogyatékos legénységből álló sárkányhajót könnyedén legyőzött volna az épek csapata, de erre nemigen lehettek volna büszkéek. Együtt, egy hajóban evezve ezúttal is jutottak valamire.

Ez pedig örök tanulság.

2015. június 9.

Vidám kis történet

Most éppen csomagolnak és pár nap múlva már fuvarozza is ismerősük a háromtagú családot Németország egyik közepes nagyvárosába. Azt mondják, miután család sem köti őket ide, többé nem jönnek haza, mert ez az ország kivetette magából őket.

Mindennapi a történetük, olyan, amilyent manapság tízezerrel élnek meg magyar családok. Fiatal házasként hárommilliós hitelt vettek fel az egyik legnagyobb banktól és kaptak még első otthon létrehozását elősegítő ötmilliós kölcsönt az államtól is. A hitel természetesen devizában volt, hiszen az tűnt a legkevésbé drágának, elég volt kettőjük bére a törlesztéshez.

A folytatás közismert, a válság és a forint romlása miatt az egykor még kedvező kölcsön törlesztése napról napra nőtt, a végén elérte azt az összeget, amihez már kevés volt a jövedelmük. Próbáltak megegyezni a bankkal, sikertelenül, de a végső csapást a magyar állam mérte rájuk, amikor azonnali hatállyal és egy összegben követelte vissza a már teljesen fizetés-képtelen családtól az ötmilliós kölcsönt.

Szalagáltak fűhöz-fához, kérvényeztek, reménykedtek, de hasztalanul. A bank, ahogy az állam is hajthatatlan maradt. És megmaradt az időközben minden befizetett összeg ellenére már több mint 13 millióra nőtt adósság is. Döntöttek, kilencmillióért, mélyen áron alul eladták a lakásukat, ötmillióval kielégítették a magyar állam követelését, pármilliót befizettek a banknak és így már csak hatmilliót kell majd letörleszteniük havi harmincezerével huszonöt éven át a hitelintézetnek.

Most átmenetileg a segítőkész ismerősnél húzzák meg magukat. Az indulásig. A fiatalasszony, a hazai egészségügy egyik nagy szaktudást igénylő speciális területén tevékenykedő, magasan képzett ápolónő, már felmondott a munkahelyén, ahogy az informatikus férj is, a kislány pedig siratja itthon maradó barátnőit.

Úgy tűnik, Németországban nem tekintik őket gazdasági bevándorlónak, sem mások munkájára pályázóknak. A magas képesítéssel rendelkező asszony néhány hónapig takarítani fog, amíg a németek pénzén meg nem tanul jól németül, de már most tudja, hogy utána egy idősek otthonában lesz munkája, ahol kincset ér majd a szaktudása. A férjét már várják is ott, igaz nem a szakmájában, hanem gondnokként. A kislány még sírdogál esténként, de a vakáció végére már biztosan lesznek német barátnői.

Mondhatnák, vidám kis történet ez, boldog véggel, hiszen a család végre révbe érhet és a kinti fizetéssel már a negyedévszázadig tartó törlesztés sem tűnik kibírhatatlannak.

Valahogy mégsem felhőtlen az öröm.

2015. június 16.

Okkal, ok nélkül

A magyarok többet várnának az élettől. Ezt nem én állítom, hanem az a minapi újságcikk, amely az Eurostat életminőséget vizsgáló felmérésének eredményeit összegezte.

A vizsgálatban az Európai Unió 28 országa mellett még részt vett Izland, Norvégia, Svájc és Szerbia is. E jeles társaságban a magyar emberek az életminőségükkel szemben fennálló elégedetlenségük miatt az utolsók között végeztek.

A kutatók az általános elégedettség mellett nyolc részterületet is vizsgáltak, mint például az anyagi helyzet, lakhatás, állás, munka. A részletes eredmények az interneten könnyen megtalálhatók, ezúttal legyen elég annyi, hogy míg a szomszédos Románia lakosságának elégedettsége a tízes skálán egy tizedre marad csak el a németekétől és a szigetországbeli polgárokétól, addig hazánk népessége felettébb elégedetlen az életével. Nálunk rosszabbul csak Portugália, Szerbia és a sereghajtó Bulgária lakossága érzi magát a bőrében.

Az adatokat vizsgálva kiderül, hogy az anyagi helyzetünkkel vagyunk a legkevésbé megelégedve, míg leginkább a munkánkkal vagyunk kibékülve, de a harminckét országból huszonegyben még e téren is jobban érzik magukat az emberek.

Nehéz megítélni az általános elégedetlenség okát, hiszen, ha józanul nézzük, a magyar emberek zömének – leszámítva a mély-szegénységben élők százezreit – minden nap van mit ennie, a legtöbbünknek van fedél a fejünk felett, az alacsony bérek ellenére is a világ gazdagabbik feléhez tartozunk. Az orvosi ellátottságunk a lepusztuló félben lévő intézményrendszer ellenére is sok ország által irigyelhető állapotú, nagyjából rend van, ha túlburjánozva, túlpolitizálva és körülményesen, de működnek a közhivatalok, van közoktatás (most hagyjuk a minőségét), vagyis ha lerontva, sok döccenővel és intézményesült korrupció közepette is, de tulajdonképpen működik az ország.

Elég lenne arra a több mint hatvanmillió emberre gondolnunk, aki lakóhelyét, otthonát kényszerült napjainkban elhagyni és létét, gyermekeinek életét féltve menekülni országról, országra, hátha valahol nyugalmat, viszonylagos biztonságot talál a zsarnokok, állig felfegyverzett tömeggyilkosok, hatalomvágyó, véreskezű kiskirályok ellen. Mi legfeljebb a menekülőtől félünk.

Ennek ellenére elégedetlenek vagyunk. Valóban kereshetnénk többet, dolgozhatnánk kevesebbet, élvezhetnénk jobban az élet örömeit, de ehhez megfelelő reformok, nemzeti kiegyezés és nyugodt lélek kellene. De a magyar lélek nem nyugodt és ez az állapot sokaknak jön jól, például a mindenkori hatalmasoknak, akik ha e téren is megosztott a társadalom, könnyebben uralkodhatnak gondolataink, vágyaink, gyűlölködéseink felett.

De ne feledjük: az elégedetlenség hajtja előre a világot.

2015. június 23.

Nem szilárd

A menekültek áradata, napjaink népvándorlása, menekülés a rosszlétből a vélt jólét felé tartathatatlan helyzet elé állította Európát és kiemelten néhány államot, közöttük hazánkat. Ez ellen tényleg tenni kell, mégpedig nagyon komoly szakértelemmel, emberséggel és erős európai összefogással.

Bármennyire tarthatatlan is a végeláthatatlan menekültáradat nyomása, olyannyira jól jön mindez a romló népszerűségű egyszemélyi magyar vezetőnek és pártjának. Ez ugyanis elfed most mindent, államosító lefosztásokat, vagyonátjárszásokat, köznyelven: lopásokat, tömeges elszegényedést, külföldre távozó százezreket, alacsony munkabéreket, gagyivá tett közoktatást, lepusztított egészségügyet, a megszámlálhatatlan kisebb-nagyobb sérelmet. És feledteti a csonkuló demokrácia tényét is.

A közelmúltban látott napvilágot a demokráciáért és a szabadságjogokért küzdő Freedom House nevű szervezet jelentése, amely szerint hét év zuhanás után Magyarország a korábbi konszolidált vagy szilárd demokrácia kategóriájából visszaesett a nem szilárd demokráciák közé. A jelentés szerint öt területen is romlott Magyarországon a helyzet, ilyen visszaesést az utóbbi évben csak a baráti Oroszország tudott produkálni.

Ne tagadjuk, nagyon sok magyar ember vallja, hogy nem jó a liberális demokrácia – nem tévesztendő össze a liberalizmussal! – és egy jó király, vagy egy, a népe érdekeit képviselő jó diktátor többet tehet az országért, mint a vitákban szétforgácsolódnak népképviselő, a liberális demokrácia lassú döntéshozatali mechanizmusa. Mert ugyebár volt nekünk Mátyás személyében olyan jó és igazságos királyunk, akinek ma is örömmel emlegetjük a nevét, mert stabil országot csinált. Azt persze többnyire már csak a történészek tudják, hogy Mátyás a maga korában gyűlölt uralkodó volt, aki igencsak nyomorgatta népét és kellett félévezrednyi homályosuló emlékezet ahhoz, hogy széppé, igazságossá váljon tevékenysége.

A mai magyar helyzet, a nem szilárd demokrácia láthatóan igen sok polgártársunknak megfelel, legalábbis addig, amíg valamilyen téren nem sérül az érdeke. Az, hogy a választási szabályokat, a választókerületeket a maga javára írta, rajzolta át a hatalom, hogy rátelepedett a közmédiára, a magántulajdonú média piacán és a reklámpiacon pedig komoly befolyást szerzett, aligha érdekli a népet, ahogy a médiát sújtó reklámadó, vagy a civilszervezetek zaklatása és az ellentmondásos alkotmánybíróági ítéletek is csak keveseket érnek el. Vagy inkább mondjuk azt, ezek a többségnek nem azonnal fájnak.

Pedig ott, ahol visszamenőleges, vagy egy nap alatt végigvitt törvénykezéssel bármikor új szabályokat lehet felállítani, ahol bárkit, bármit, bármikor büntetlenül lehet lejáratni, ellehetetleníteni, tönkretenni, ezeknél nagyobb bajok is történhetnek.

A menekülők meg csak jönnek, jönnek.

2015. június 30.

Görög nem

Ha a pénzügyekben és nemzetközi nagypolitikában járatlan magyar polgár 2015. július 6-án, hétfőn reggel kinyitotta kedvenc napilapját, vagy nekiállt böngészni az internet híreit, igencsak vegyes véleményeket olvashatott a görögök Európai Unió ellenes szabadságharcáról. Pontosabban a népszavazásról, amely arról volt hivatott dönteni, hogy elfogadják-e a hitelező nemzetközi szervezetektől a végsőig eladósodott országukat megszorításokkal mentő pénzügyi csomagot, vagy elutasítva azt, saját kezükbe veszik hazájuk és önmaguk sorsát, vállalva az államcsődöt is. Nos, a görögök nagy többséggel ez utóbbit választották.

Hogy jól tették-e vagy sem, azt aligha lehet egy igennel, vagy nemmel elintézni. Ma még azt sem tudjuk, hogy ez a népszavazás az eurózóna, vagy éppen az unió felbomlásának kezdete-e, hiszen sokan már a szövetség végét is vizionálják nem kis örömmel, mintha a nemzetállami lét önmagában gyógyír lenne szegénység, helytelen gazdálkodás, végzetes eladósodás és idióta politizálás ellen.

Az Európai Uniót éppen azért hozták létre egykor, hogy a huszadik század igen tragikus eseményei nem fordulhassanak újra elő, ne legyenek területszerző gyilkos háborúk a földrészen és az államok működjenek együtt gazdaságban, kultúrában, az élet szinte minden területén. Tűnjenek el véglegesen a határok, ne legyen különbség ember és ember között, csak azért mert más nemzet gyermekeként látta meg a napvilágot. Az elvek szépek, a megvalósítás már közel sem ennyire, mert mindenhol tetten érhető a kis- és nagycsoportos, párt-, vagy éppen nemzetállami érdek.

A görögök most arról is döntöttek, hogy esetleg visszaállítsák a drachmát, az euró előtti pénznemüket, holott miközben az euró lényege éppen az, hogy ne kerüljön belőle végeláthatatlan mennyiség a piacra és ne veszíthessen értékéből a nemzetközi valuta, addig a nemzeti pénzből annyit nyomtathat a hatalmon lévő kormány, amennyit nem szégyell. A polgár meg csak azt veszi észre, hogy jövedelme, vagyona napról napra kevesebbet ér.

Mifelénk sokan, az államilag meghirdetett unióellenes szabadságharc okán is, nagyon szurkolnak a görögöknek, mert – vélik – ha ők boldogulnak majd az unió pénze és segítségével, akkor ez nekünk is menni fog.

Nem tudjuk, hogy hogy jól döntöttek-e a görög választók a népszavazáson féltve a magyar-nál jóval magasabb fizetésüket, nyugdíjukat, az adókedvezményeiket, megszokott életüket, mert egyelőre csak a bezárt bakokat látjuk és a teljes bizonytalanságot tapasztalhatjuk. A referendum végeredménye nyomán hatalmas örömnépeket rendeztek Görögországban, de két magyar pénzügyi szakportál újságcíme jelzi a valós helyzetet: „A halálugrást választották a görögök, Kollektív öngyilkosságra szánta el magát a görög nép...”

Lehet, hogy mégsem ez a követendő példa számunkra?

2015. július 7.

Dokihoz mentünk

Ha valami jól működött a szocializmusban, az a magyar emberek orvosi ellátása volt. Leg-alábbis a maihoz képest. Alanyi jogon, a hálapénzt leszámítva jószerével fillérekért gyógyulhatott mindenki, juthatott kórházi, szanatóriumi ápoláshoz és még a műtétekre sem kellett hónapokat, éveket várni.

Ettől persze még rossz volt az a rendszer és máig ható következménye, hogy ha kellett, ha nem, mentünk vizsgálatra, kértünk mindenre gyógyszert, hogy aztán otthon hegyekbe halmozzuk a soha be nem vett készítményeket. Mert ugyebár járt nekünk a kezelés, ellátás, az olcsó gyógyszer, vagyis jogunk volt annyiszor elmenni a doktorhoz, ahányszor csak kedvünk szottyant.

E szép szokásunk máig megmaradt. A minap az EU 25 tagállamában végzett kutatás eredményéből tudhatta meg a világ, hogy még mindig mi, magyarok megyünk legtöbbször orvoshoz. S bár a most megismert adatok három évvel ezelőtti állapotot tükröznek, szokásainkban aligha történt bármiféle változás is.

2012-ig éves átlagban a ciprusiak 2,4, míg a finnek 2,7 alkalommal mentek orvoshoz, de az országok zömében is csak fejenként átlagosan 3,8 - 8 orvosi vizit jutott. Mi meg majdnem havonta egyszer elballagtunk a dokikhoz (11,8 vizsgálat), és rajtuk kívül még a szlovákok (11,2), csehek (11,1), németek (9,7) ennyire orvoshoz járás népek.

Háziorvos ismerőseimtől tudom, hogy nem ritka az olyan rendelés, amelyen több mint százán jelennek meg, de egy-egy szabadságuk utáni rendelésen rekordokat dönthetnek a betegszámban. Aki pedig szakrendelésre kényszerül, ülőgumója sajgásán tapasztalhatja, hogy milyen sokat kell várnia, mire az agyonhajszolt, elfásult orvos-nővér páros szeme elé kerül bajával.

Ugyancsak orvos barátaimtól tudom azt is, hogy az agyonszidott 300 forintos vizitdíj rengeteget könnyített a helyzetükön, mert éppen azokat tartotta távol a rendelőktől, akik mint klubba, úgy járnak a háziorvos rendelőjébe. Ott aztán jókat lehet trécselni, pletykák cserélhetnek gazdát, és ha már úgyis kivárta sorát a „beteg”, hát megméretteti vérnyomását, feltesz néhány, többnyire felesleges kérdést orvosának.

Számtalan statisztika jelenik meg, amelyek bizonyítják, hogy beteg a magyar társadalom, és most nem a politikai értelmezésére gondolok e mondatnak. Szinte mindenki panaszkodik valamilyen nyavalyára, és ha nincs éppen aktuális baja, akkor sem érzi jól magát a bőrében, ami persze előbb-vagy utóbb betegséghez vezethet. Láthatjuk a felmérésből, hogy az országok többségében egy esztendőben a miénknél jóval kevesebb orvos-beteg találkozó történik. Vajon mitől egészségesebbek ott az emberek és mitől vagyunk mi ennyire betegek?

Na, majd a rendelőben megbeszéljük.

2015. július 14.

Időskor, rossz kilátásokkal

A nyugdíjrendszer – írta a minap az egyik gazdaság újság – rohamosan száguld a vége felé, ami gyakorlatilag már megállíthatatlan folyamat. Hamarosan nyugdíjas korú lesz a Ratkó korszak generációjának majd' 900 ezren tagja, az 1950 és 1956 között születettek, aztán 2040-től már nyugdíjba vonulnának az előbb említett korosztálynak a gyermekei is. És akkor még egy szót sem szóltunk az igényről, hogy a hölgyekhez hasonlóan a férfiak is nyugdíjba mehessenek 40 évi munkaviszony után.

Mindehhez jönnek az igencsak elgondolkodtató demográfiai előrejelzések, amelyek szerint 2040-re várhatóan 5,3 millió 16, és 65 év közötti polgár lesz Magyarországon, vagyis ennyi lehet a potenciális adófizető, míg a nyugdíjasok 2,3 millióan lesznek. Jelenleg 6,4 millió és 2 millió az arány. Mindehhez tegyük hozzá, hogy három év alatt nem kevesebb, mint száz-ezerrel csökkent hazánk népessége, és ha ez sem elég rémisztő, a nemrégiben napvilágot látott elemzés szerint 2060-ra a magyar népesség száma csaknem kétmillióval csökken, és a legalább 65 évesek aránya megközelíti majd az egyharmadot.

Az első nyugdíjbiztosítások hagyományosan tőkefedezeti biztosításokként jöttek létre a 19. század végén, vagyis a biztosítottak az életpályájuk alatt felhalmozott és befektetett tartalékok hozamából jutottak nyugdíjjáradékhoz. Hazánkban először 1928-ban rendelkezett törvény a nyugdíjbiztosításról, de azt a rendszert a viláégégés elemésztette. A szocializmusban aztán alanyi jogunkká vált a nyugellátás, került, amibe került. Mára viszont látható, ahogy a jóléti államok meglévő nyugdíjrendszerei, úgy a miénk is fenntarthatatlan, ráadásul az élekor jelentős növekedése is nehezíti a mind több időskorú ellátását.

Nyilvánvalóan valamiféle, az éhenhaláshoz sok, az élethez kevés nyugdíj a későbbiekben is lesz, ha egy-egy állam nem kívánja felvállalni az idősök tömeges éhhalálát. Sokat segítene az ügy megoldásán az öngondoskodás, ha az emberek akár fél évszázadig is biztos helyen tudhatnák azt a pénzüket, amelyet valamelyik pénzüintézetben a nyugdíjukra gyűjtögetnének, és tisztességes kamatokkal hizlaltathatnának. Erről sincs szó.

Persze öngondoskodásként vehetnek értékállóbb aranyat, platinát, drágaköveket mindazok, akiknek a napi betevő falat megvásárlása, a gyerek iskoláztatása, a közöltségek és a lakás-hitel esedékes részleteinek fizetése után még marad valami a zsebükben. Aztán az értékeket egy biztos helyre, a kert végében, a paradicsom alá, vagy városlakók egy eldugott kiserdőben, az éjszaka sötétjében eláshatják. És ha majd évtizedek múlva már nem lesz fizetés, nyugdíj, hát kiáshatják a vagyonkát és még valameddig életben maradhatnak a segítségével.

Ennél azért jobb ötletek kellenének a mai vezetőkötől.

2015. július 21.

Nyaralók jussa

Mintegy huszonötezer „földimmel” egyetemben a Velencei-tó térségében élek, nekünk ez nem a nyaralásunk színhelye, hanem otthonunk, lakóhelyünk. Hozzászoktunk ahhoz, hogy tíz csendes hónap után egyszer csak tömegek lepik el az utakat, boltokat, a partot. Kikapcsolódní, feltöltődni, szórakozni vágyók tízezrei növelik átmenetileg többszörösére a máskor oly nyugodt kisvárosok, községek lakosainak számát.

Így aztán persze nem is érzik sajátjuknak a tóparti településeket. Jönnek, igényeik vannak, elvárják a tiszta, gondozott közterületeket, a működő szolgáltatásokat, az önkormányzatok – főként őket szolgáló – beruházásait.

Nincs is ezzel gond, hiszen egy nyaralóterület, amely nem rendelkezik iparral, különösebb mezőgazdasággal leginkább a vendégektől, a turizmusból, a nyaralók kifizetéseiből szedheti össze bevételeit. Erre épülhetnek a vállalkozások, amelyek aztán adót fizetnek és akár így teljes is lehetne a kör. Mondhatnánk, mindenki jól jár.

A valóság persze sohasem ilyen egyszerű, hiszen a helyi adófizetők pénzén kialakított szolgáltatásokkal szemben ott van a „nekünk mindent szabad” szemlélet. Elég végigsétálni az ősfás agárdi sétányon, hogy szembesüljünk a szemetelőkkel, azokkal, akik az éjszaka leple alatt a közterületre hordják ki nem kevés hulladékukat, és amelyről messziről ordít, nem szenvednek pénzihiányban ismeretlen gazdáik. Csak szemétszállítási díjra nem jut nekik.

Szépen sokasodnak az egynapos nyaralók. Reggel érkeznek valahonnan vonattal, autóval, napközben fogyasztják a magukkal hozott, máshol beszerzett elemőzsiát, itt meg csak fürdenek, szórakoznak, szemetelnek, használják a szolgáltatásokat, köztéri eszközöket, majd a lenyugvó nappal együtt távoznak, ahogy jöttek. A Velencei-tó mindenkié és ezt ők így is gondolják.

Ha az ember nyaral, akkor bármi megengedett. Lehet egy szál fürdőruhában bemenni étterembe, boltba, megkérdezés nélkül tartósan parkolni a szemben lakó állandó lakos háza előtt, éjjél után a kertben lakodalmas nótákat énekelni ordítva, miközben a környező házakban emiatt álmatlanul forgolódnak a pihenni vágyók.

Nyilvánvalóan azért mennek nyaralni az emberek, hogy kikerüljenek a munkás hétköznapi taposómalmából, hogy öltönyös, kosztümös üzletemberekből, tisztviselőkből, megfáradt kétkézi munkásokból pár napra ismét felszabadult gyerekek lehessenek, és azt csinálják, amit csak akarnak. Igazuk is van, csak jó lenne nem feledniük, az ő hirtelen támadt szabadságuk határa pont ott húzódik, ahol a másik emberé kezdődik. Nem ildomos átlépni a határvonalat. Persze ha megnézzük, hogy mily sok szörnyőség történik minden pillanatban a forrongó földgolyón, gyorsan rájövünk, a mi fürdőhelyi bosszúságaink csak nagyon parányi tüskék.

De a világunk mégiscsak úgy lenne szép, ha ezek sem lennének.

2015. július 28.

Olimpiát nekünk, most!

Na, ezek a bostoniak jól elszúrták. Bejédtek és visszaléptek az olimpiai pályázástól. De jól is tették, mert bizony aligha lenne esélyük mellettünk.

Mert, ahogy közismert, mi – vagyis Budapest – bejelentettük, megpályázzuk a 2024-es nyári olimpia rendezésének jogát és ez így van jól. Igenis legyen olimpia a magyar fővárosban, kerül, amibe kerül.

Eddig az időközben visszakozott Boston mellett és Budapesten túl csak Hamburg, Róma és Párizs jelezte, hogy kell neki a 2024-es világbajnokságok rendezési joga. Mert van rá pénze és a köznép is vágyik egy ilyen jó kis bulira. Nemigen hiszem, hogy jól átgondolták volna, nem úgy, mint a mi nagyot álmodóink, mert ha döntésre kerül majd sor, nem sok jót jósolok nekik. Mi ugyanis egy emberként – vagy egy ember miatt? – akarjuk ezt az olimpiát, nem úgy, mint az ellenlábasaink.

Ráadásul felkészültek vagyunk. Nálunk naponta nőnek ki a földből, a közakaratból és közpénzből épülő stadionok, mindjárt kész lesz a 2017-es vizes világbajnokságra az új úszócentrum is, az ösfákat már ki is vágták és azt ugyebár az olimpiára már nem kell majd felépíteni, legfeljebb néhány százmillióért helyrehozni. Ami kell, az meg semmiség. Pillanatok alatt megépül majd az 5-ös és 6-os metró, lám, a 4-es is milyen gyorsan és olcsón készült el, aztán hamar visszabontják majd a most épülő stadionokat, hogy még nagyobbak nőjenek ki a helyükön, mert mint tudjuk talán csak a leendő új Nemzeti Stadion felel majd meg a követelményeknek. Lesz olimpiai falu, ahol később a bróker- és devizakárosultak lakhatnak majd, új evezős- és kajak-kenupálya, meg talán tenger is a vitorlás versenyekhez, de ezt még nem látom át tisztán.

Olvasom a sok káromgót, hogy nem jó ez, mert minden magyar állampolgárnak, a kisdedtől az aggastyánig belekerül majd az olimpia vagy kétszázézerbe, ami lássuk be, igen csekély összeg egy ilyen nagy értékű esemény testközelben történő élvezetéért, ha még marad valamennyi a családi kasszákból a drága jegyekre is. Ráadásul nehogy azt higgye valaki, hogy egy négytagú családnak a nyolcszázézeret, vagy a hetvenezerből életét tengető kisnyugdíjasnak a maga kétszázát csak úgy be kell perkálnia a közösbe, Dehogy is! Majd adók, elvonások, drágulások formájában szépen letörlesztjük, észre sem fogjuk venni, lám a görögöknek is milyen jól bejött. Cserébe elmondhatjuk, részesei lehettünk egy olimpiának, ráadásul a haszonból meg fejlesztik majd eleink az egészségügyet, közoktatást. Dagad az ember lelke.

Szóval, ide nekünk azt az olimpiát, de íziben!

2015. augusztus 4.

Cui prodest?

Ez a kérdés feszíti napjainkban a Velencei-tó környékén élőket, akik a turisztikai főidény kellős közepén, két hőségriadó között szembesülhettek a hírrel, miszerint az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ) bezáratja a velencei-tavi szabadstrandokat. Lett is erre szép nagy felháborodás.

Cui prodest – no és kinek áll ez érdekében? – kérdés az ókori filozófus, Seneca Medea című drámája óta vált közkinccsé, amelynek teljes mondata a Wikipedia szerint egyébként így hangzik: Cui prodest scelus, is fecit, azaz: Akinek jól jött ez a vétek, no éppen az követte el.

Ilyen messzire nem merészkednék, hiszen milyen közvetlen érdek is fűződhetne az állami hírtelevízióhoz és a Magyar Távirati Irodához az általuk közzétett, csak részben igaznak bizonyuló hír nyomán, vagy a népegészségügy intézményéhez a helyi lakosok, nyaralók ezreinek bősztítésével, az ingyenesen használható nyaralási, kikapcsolódási, szórakozási helyük megszüntetésével? Közvetlenül nyilván semmi sem, a dolgozók mindenütt tették a dolgukat, amire főnökük utasította őket.

A nép természetesen azonnal talált okokat. Százak vélik úgy, hogy az egyik közismert politikus szólt a megfelelő helyre, mert ő érdekelt abban, hogy fizetős strandokra járjanak a népek. Minden megtörténhet, de ennek azért kevés esélyét látom.

A másik közszájon forgó vélekedés szerint a gárdonyi önkormányzat elégelte meg a fővárosból és máshonnan érkező tömegek károkozást, költségeit. Sokak szerint azoknak szólt mindez, akik reggel megérkeznek az ingyenesen használható partszakaszokra, hozzák magukkal a máshol megvásárolt elemózsiát, aztán este mennek, ahogy jöttek, csak éppen addig használják a helyi közösség adóforintjaiból létrehozott szolgáltatásokat, és maguk után hagyják a szemetüket, az elhasználandó partot, közhasználatú nevén a szabadstrandot. Ezt a verziót is jelentős kritikával fogadom, leginkább azért, mert az illetékes önkormányzat az elmúlt években nagyon sok pénzt fordított e partszakaszokra, másrészt éppen azokat a helyi vállalkozásokat lehetetleníté el egy ilyen lépéssel, amelyek ott működnek.

A kérdés – ha időközben sokat módosult is az ügy – még mindig az, kinek volt érdeke, hogy egy ilyen kritikus időpontban idegesítsék a tömegeket? Miért nem lehet egy ilyen határozatot meghozni októberben, időt hagyva az érintetteknek a hiányok pótlására, a szükséges pénz, engedélyek megszerzésére? Miért pont most jött el az idő a jogszabályok betartatására?

Van még egy lehetőség, ez pedig a minél rosszabb, annál jobb elve. Hogy kiknek jobb, ha nekünk rossz? Nyilvánvalóan azoknak, akik más, súlyosabb ügyekről akarják így elterelni a közfigyelmet.

Ügyes.

2015. augusztus 11.

Fogyasztunk

A vasárnapi zárva tartásnak köszönhetően péntek délelőtt igen hosszúra nőtt sor végén ácsorogtam az egyik velencei-tavi szupermarket pénztáránál és a degeszre tömött bevásárlókocsikat nézegettem. Azon elmélkedtem, vajon vásárlótársaim hány hétre vásárolnak be, hiszen egy nyári hétvégén, még ha nagy is a család, annyi eledelt aligha lehet elfogyasztani, amennyit bezúfoltak a kocsikba.

Idén minden eddiginél hamarabb, már augusztus 13-án elérkezett a túlfogyasztás napja: 2015-ben alig több mint hét hónap alatt használta el a Föld lakossága azt az erőforrásmennyiséget, amelynek egy évre kellett volna elegendőnek lennie ahhoz, hogy a bolygónk a jelenlegi állapotában fennmaradhasson. Ez a nagyon is a bőrünkre menő hír a kibírhatatlan hőség, a menekültáradat, a mindennapi gyűlölködések, politikusi agyamentségek közepette teljességgel elsikkadt, legalábbis engem senki sem állított meg az utcán a kérdéssel: mit szólok hozzá? Nem úgy, mint egyik-másik hatalmat kapott percenterke vérlázító megnyilvánulásai esetén történik. Bár sajnos már azok is mind kevesebbeknél csapják ki a biztosítékot.

A Global Footprint Network 2003 óta évről évre összehasonlítja a természeti erőforrások megújulóképeségét az emberiség erőforrásigényével, vagyis ökológiai lábnyomával. A nemzetközi túlfogyasztás napja minden évben az a nap, amikor a két érték találkozik, vagyis amikortól már a bolygónk megújulóképeségén felül fogyasztunk. Az elmúlt több mint tíz évben a túlfogyasztás világnapja kora októberről augusztus elejére került.

Már mi magunk is érezhetünk a bajokból valamit, bár még bővében vagyunk a víznek, élelmiszernek, energiának és a boltok is tele vannak mindenféle árukkal, de láthatjuk a menekülteket, akik nem csak a háborúk, vérgőzös hadurak, hatalomvágyó diktátorok elől menekülnek, de az élelmiszer- és vízhiány, vagyis az életben maradás alapvető feltételeinek hiánya elől is.

Ahogy a szakemberek mondják – miközben pusztába kiáltott szó minden szavuk – bolygónk tartalékainak felélése és a természeti rendszerek kiszigerelése miatt kell megküzdenünk a talajerózióval, a fokozódó szárazsággal, ivóvízhiánnyal, vagy az állati, növényi fajok sokszínűségének csökkenésével. Ehhez, mint hab a tortán, még ott az éghajlatváltozás, amelyből enyhülő teleinkkel, száraz, hőségriadókkal teli nyarainkkal már mi is kapunk ízelítőt.

Az már régen kiderült, az emberiség nem egy túlzottan tanulékony faj, például abban, hogy a tehetősebbek is rájöjjenek, lehetőségeik birtokában is felesleges a pazarlás. De sokfelé a tudatlanságuk gátolja meg az embereket abban, hogy megértsék, ahol nincs élelem, ivóvíz, nem szabad tucatszámra éhező gyerekeket szülni. Egyetlen faj túlszaporodása sem vezetett még jóra.

Ahogy az ember, az egyetlen túlfogyasztó faj tevékenysége sem fog.

2015. augusztus 18.

Emberi cunami

– Rettegek, napok óta rosszul alszom, amióta meghallottam, hogy házunkhoz közel, Dinnyésen több ingatlant vett az állam, mert itt akarnak menekülttábor létrehozni. Mondja, mi lesz így a mi életünkkel, mi lesz a most pár hónapos kisfiammal?

A fiatal családapa ijedtsége érthető és tökéletesen jellemzi a mai közállapotokat, a felfokozott, államilag is keményen gerjesztett idegenellenességet. Mifelénk ugyan semmiféle ésszerűtlenséget sem lehet kizárni, de, amikor visszakérdeztem, hogy vajon a nyugatra tartó menekülőket miért is helyeznék el hazánk egyik ékköve, a turisztikai szempontból is nagyon fontos Velencei-tó mellett, mi lenne ennek az értelme, már a panaszkodó fiatalember sem tudott észérveket felhozni. Ő sem érti – mondta – csak ideges amióta dinnyési ismerőse meg-súgta mindezt neki.

Valóban félelmetes, ami a menekültáradat nagyságát, megállíthatatlanságát, a helyzet megoldhatatlanságát illeti. Egyrészt adott egy véres polgárháború és tömeggyilkos terrorszervezet uralma által sújtott hatalmas térség, másrészt egy tehetetlen, huszonnyolc felé húzó európai szövetség, amely bár eszmeiségében emberbarát, segítő- és befogadásra kész, a kialakult helyzetre képtelen megoldást találni. Az áradó tömeg eközben meg mind kezelhetetlenebb cunamivá, emberi szökőárrá válik.

– Menjenek vissza, ahonnan jöttek! – vetette oda nekem dühösen kormánypárti ismerősöm, aki nagyon is helyeselte a magyar nyelven, a magyaroknak szánt idegenellenes plakátözönt, amikor arról beszélgettünk, hogy mi lenne a helyes megoldás, mert a kerítés legfeljebb csak a drótygyártóknak jó.

Aki elolvastat egy-két tudósítást az augusztus 20-ai ünnepekről, vagy részt vett valamelyiken és meghallgatta a szónokokat, tudja, szinte mindenütt a menekültellenes gondolatok uralták az ünnepi beszédeket. Pedig a menekülők cseppet sem veszélyeztetik Magyarország államiságát, de még a kenyereket sem, hiszen jószerével egyikük sem akar magyar lenni, vagy akárcsak ideig-óráig is nálunk élni. Ők egy boldogabb, békésebb világba vágnak.

A megoldásról persze fogalmam sincs. Hajlamos vagyok elfogadni azt a már több politikus, pénzügyi ember által is felvetett ötletet, hogy az uniónak bérelnie kellene egy hatalmas észak-afrikai területet, vagy egy nagyobb lakatlan, esetleg alig lakott szigetet és oda vinni a menekülőket, ellátva őket mindennel, ami az élethez kell. Aztán, ha a menekülők országaiban rendeződnek a dolgok, bármikor szabadon indulhatnak haza. Tudom, meglehetősen utópisztikus elképzelés, de még mindig több a realitása, mint százezrek befogadásának, taníttatásának, munkával, megélhetéssel ellátásának és jobb, mint a tehetetlen tétlenség. Minden értelemben olcsóbb lenne, mint az, ami most történik, és amelynek se hosszát, se végét nem látjuk.

De azért augusztus 20-ának mégsem erről kellett volna szólnia.

2015. augusztus 25.

Észszerűen

Egy pillanatig sem állítom, hogy a most következő sorokban egyetlen helyesírási hiba sem lesz, ezt elkerülni ugyanis szinte képtelenség. Valószínűleg még a legképzettebb nyelvész, vagy tanár is vét hibákat időnként, hiszen anyanyelvünk nyelvtana igencsak bonyolult.

Mindezt egyfajta mentegetőzésként bocsátottam előre leendő hibáimért, mert a helyesírásról fogok írni, mégpedig a megújult szabályok okán. A Magyar Tudományos Akadémia ugyanis tizenkét kemény, munkás év után elénk tárta a helyesírási szabályzat tizenkettedik kiadását, amely már elérhető, tanulható.

A szabályzat előző kiadása 1984-ben jelent meg, s miután sok minden változott időközben, az akadémia tagjai ezért érezték 2003-ban elérkezettnek az időt a frissítésre. A céljuk bevallottan az volt, hogy egyszerűbb szabályokat alkossanak, miközben a lehető legkevesebb változást hajtják végre.

Némi felszínes nézegetése után is látható, hogy az új szabályok meglehetősen felemásra, olykor érthetetlenre sikeredtek. Például – hogy csak az elmúlt hetek velencei-tavi szabadstrand botrányát hozzam elő – hiába használja, írja mindenki a szabad strand elnevezést helytelenül egybe, a tudósok a közakaratot nemigen vették figyelembe. Így aztán marad a helytelenség a mindennapok szóhasználatában. E példa csak egy volt azok közül, amelyek változására nem reagál az új szabályzat.

Ez egyébként azért furcsa, mert például a nyitvatartás vagy a számonkér szavaknál, amelyek eddig ugyebár helyesen külön voltak írandók miközben majd' mindenki egybeírta azokat, elismeri az elterjedt alakot az új szótár, ugyanakkor sok hasonló kifejezés kimaradt a változtatásból. Vannak jelentős könnyítések is a megújult szabályzatban, például a dátumoknál vagy a többszörösen összetett szavak egybeírásának lehetőségénél, de nekem, mint a magyar nyelv egyszerű használójának kevésnek tűnik a következetesség, vagy az észszerűség. Higgyék el, ez utóbbi szónál nem követtem el helyesírási hibát.

Van személyes kedvencem is. Ilyen a Mariannal szó, amelynek új írásmódja mostantól az „egyszerűbb” Mariann-nal mód lett. S ha már korábban leírtam az észszerű szó egyik alakját, amelynél a helyesírásban jártas olvasóim felszisszentek, csak szólok, hogy mostantól ezt is így kell írni. A régi szótár jövő év szeptemberéig még érvényben marad, így egy év türelmi idő áll rendelkezésünkre, hogy megtanuljunk ismét helyesen írni.

Leszögezhetjük: még nekünk is, akiknek anyanyelvünk e szép nyelv, nehéz megérteni, hogy mikor és miért mondunk, írunk valamit helyesen, vagy helytelenül. Éppen ezért ennél jóval több egyszerűsítés kellett volna, hiszen egy élő, gyorsan változó nyelv szabályainak lépést kellene tartania a mindennapok beszélt nyelvével.

Vagy mint életünk oly sok más területén, egyik oldalon lesznek a szabályok a másikon a való élet.

2015. szeptember 1.

Ötvenhét nap

517 óra. Ennyivel dolgozik kevesebbet évente egy átlagos német alkalmazott, mint magyar kollégája. Ez kilencórás munkanappal számolva ötvenhét nap. Ennek ellenére az átlag német sokkal jobban él, mint egy átlagos magyar ember.

Nagyon érdekes összeállítást láttam a minap arról, hogy az OECD, vagyis a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet 35 országában az egyes nemzetek polgárai hány munkaórát dolgoznak évente. A felmérésből kiderül, hogy a legtöbb időt a mexikóiak töltik munkával, vagy legalábbis sokat tartózkodnak a munkahelyükön, míg kiemelkedően a legkevesebbet a németek. Az őket követő norvégok 45, míg a hollandok további 13 órával fordítanak több időt munkára. Míg a németek 1363 órát dolgoznak, a magyar embereknek 1880 órányi munka jut. Az mindenképpen szomorú, hogy munkaórában a harmincöt ország munkavállalói közül csak hét ország dolgozói állnak rosszabbul, mint mi.

A statisztikát nézve rögtön látható, hogy nem sok órát kellene dolgozni, hanem a munkahelyen töltött időt hatékonyra tenni. Ez persze közel sem a dolgozó feladata, ő ugyanis azt teszi, amit munkáltatója megkövetel tőle. A hatékonyság pedig sok mindentől függ, például jó munkaszervezéstől, megfelelő gépektől, eszközöktől, korszerű technológiától, logisztikától. S, hogy ki ne felejtjük: a munkakedvet meghatározó bérezéstől.

Igen elgondolkodtató, hogy vajon az a szárnyaló német gazdaság, ahol a dolgozók több mint ötvenhét munkanappal dolgoznak kevesebbet, mitől hatékonyabb, mint a magyar, amelyben pedig a dolgozók közismerten jók. Ezt bizonyítja ugyanis, hogy a mind több megélhetési kivándorló hazánkfia nagyon is megállja helyét a nyugati gazdaságban, megfelel az ottani elvárásoknak. Sőt, a német, osztrák vállalkozások örömmel fogadják a magyarokat, akik sokkal hatékonyabbak, mint elődeik, a törökök, vagy a kurdok.

Nyilvánvalóan egy-egy üzem, iroda hatékonyságának feltételeit csak sok pénzzel lehet kialakítani, amelyhez viszont nyereség kell. A nyereségesség ugyanakkor az állami megrendelések, közterhek, adórendszer, kötelező járulékok összességének nagyságától is függ. Ha egy állam támogatja iparát, mezőgazdaságát, ha a vállalkozók, vállalkozások zsebében a kötelező kiadások és a dolgozók megfelelő honorálása után is marad pénz fejlesztésre, amelyet örömmel fogad és adórendszerével elismer az állam, akkor megindul a fejlődés, a mind hatékonyabb tevékenység. Ördögi kör ez, nehéz belekerülni, ugyanakkor a nem megfelelő feltételek következtében könnyű onnan kiszédülni.

Ne feledjük: a görögök 180 órával, a sereghajtó mexikóiak 357 órával dolgoznak többet, mint a magyarok és tudjuk, hol tartanak. Vagyis nem a munkahelyen töltött órák számának nagysága hozza a boldogulást.

Igaz, nekik nincs közmunkaprogramjuk.

2015. szeptember 8.

Káosz a köbön

Teljes zavar van menekültügyben, a fejemben. Egyrészt mélyen együtt érzek azokkal az emberekkel, akik földönfutók lettek a hatalomvágyó fegyveres csoportok öldöklő harcai miatt. Életük romokban hever, ahogy otthonuk, hazájuk is a bombázások után, és abban reménykednek, hogy valahol majd csak befogadják őket, ahol végre békében, jólétben élhetnek. Másrészt riadalmat kelt bennem a megállíthatatlan és fenyegető emberáradat, amely máris felborította hazám és Európa békéjét.

Nagyon kevés esélyét láttam eddig annak, hogy valamiben is egyetértek majd hazám teljhatalmú urával, és tessék, mostanában egyre többször adok neki igazat, sőt védem meg szépszájú bírálóival szemben. Igaz, nem vagyok szakember, mégis őt messze megelőzve megírtam, hogy meg kellene védeni az unió külső határait, mégpedig közösen, ahogy azt is felvettem, hogy Európán kívül kellene tartani a tömegeket és úgy segíteni rajtuk.

Most végre eljutott ideig a magyar vezető is, aki eddig menekültügyben igencsak bűnös módon saját hatalmának megerősítésére és az erre amúgy is hajlamos magyar emberek indulatainak gerjesztésére fecsért el hónapokat és rengeteg pénzt. Pedig félév alatt igazi államférfihoz méltó módon kidolgoztathatta volna a menekültáradat emberséges kezeléséhez szükséges intézkedéseket és élére állhatott volna egy egységes uniós megoldásnak. Már ha nem harcolna az unió ellen is.

Láthatóan nem csak az én fejemben van káosz. Igencsak megzavarodtak például azok a tisztaérzelmű nemzeti ifjak, akik összetűztek a menekülteket segítő civilekkel és mocskos zsidózták őket, a sokmilliós autókkal rohangáló polgár, aki kézigránáttal fenyegette a segítőket, vagy a komáromi tanár, aki cionista férgenek titulálta nemes egyszerűséggel a szerencsétlen embereket támogató közéleti szereplőket, egyúttal barátságosan a halálukat is kívánta.

Ezek az emberek – ideértve a kétgyerekes derék magyar asszonyt is, aki operatőri munkálkodása közben szakított időt arra, hogy belerúgjon egy kislányba, és elgáncsoljon egy kisgyerekével a karján menekülő apát – pontosan annak a gyűlöletkampánynak a termékei, amelyet a kiváló magyar vezető hatalma biztosítása érdekében vitt véghez.

Szóval komoly káosz uralkodik az agyakban, menekültügyben. A böszén zsidózók láthatóan nem értik, hogy a muszlimok a zsidóság gyilkos ellenségei, de a menekülteket keresztényi hittel segítők sem gondolnak arra, hogy a fanatikus iszlámhívők aligha fognak úgy beilleszkedni a nyugati társadalmakba, ahogy a száz évvel ezelőtt idemenekült zsidó-keresztény kultúrkörhöz tartó zsidó származású emberek tették. A befogadáspárti nyugati politikusok, a hazai baloldaliak, vagy liberálisok gondolkodásának tévedései is megérne egy misét.

Baj van, nagyon nagy baj és káosz a köbön. De nem csak az én fejemben.

2015. szeptember 15.

Fejcsere

Az ember sokszor azt sem tudja, hol áll a feje, máskor meg úgy érzi, hogy az agya helyén vatta van. De akad olyan eset is, amikor a tükörbe nézve elégedetlenkedik a látvánnyal és sóhajtva gondol arra, milyen jó lenne elcserélni a fejét egy jobbra.

Mindeddig ez a be nem teljesülhető vágyak közé tartozott, de most felcsillant a remény. A minap megjelent hír szerint ugyanis még 2017 év vége előtt megtörténhet az első fejátültetés Kínában, amennyiben az előkészületi kutatások és kísérletek sikeresek lesznek.

Természetesen erre az egyelőre emberkísérletnek tűnő fejcsérés műtetre csak egy halálos betegségben szenvedő, de kiváló fejjel, és egy éppen a műtét előtt elhunyt, amúgy ép testtel rendelkező ember között kerülhet sor. Egyelőre.

A kudarcra is fenyegető operációra önként jelentkező 30 éves orosz férfi, Valerij Szpiridonov programozó gyógyíthatatlan genetikai betegségben, akut gerincvelői izomsorvadásban szenved, és állapota egyre romlik. A hírek szerint a már teljesen lebénult testű Szpiridonov abban reménykedik, hogy fejét sikerül átültetni egy egészséges ember testére, és összekötni agyvelejét a donor gerincvelőjével. Eddig az idegborzoló, sci-finek tűnő hír.

Aki csak legyint erre, az ne feledje a vese, vagy májátültetéseket, az első szívatültetés történetét, ahogy azt se, hogy napjainkban szinte rutinműtétté váltak a szervátültetések. Amennyire elképzelhetetlen volt, hogy valaki az utcán sétálgatva társalogjon az ország másik felén lévő ismerősével, olyannyira megszokott ma már a mobiltelefon. Már az sem hoz izgalomba bennünket, ha turnusváltás zajlik a fejünk felett keringő úrállomáson, netán újabb örült pletykák indulnak világhódító útjukra az interneten. Pár évtizede ilyen legfeljebb szájról szájra történhetett, ma meg percek alatt az egész világ értesül a hülyeségekről. Szóval semmi sem lehetetlen, még a tömeges fejátültetés sem.

S, ha majd mindennapossá válik az ügylet, azonnal új fejet kérhet magának a sajátjával elégedetlen nő, vagy éppen cserélhet barátnőjével. Új, a későbbiekben már nyilvánvalóan 3D-ben nyomtatott fejet kaphatnak majd az eredetivel nehezen boldogulók, olyant, amelybe előzetesen betöltötték a tudnivalókat is. Lesz hozzá mindenféle okosság, több nyelv ismerete, olyan szem és haj, amilyent csak akar magának a megrendelő.

Persze ebből is a politikusok húzzák majd a legnagyobb hasznot. Nekik bizonyára egy nagyobb kollekciójuk lesz otthon cserélhető fejekből, így aztán mindegy, hogy nagy hirtelen milyen irányt vált hatalmas érdekében mindenkori szeretett vezetőjük, reggel csak felcsavarják a szép ígéretekkel, megfelelő hazugságokkal, szólamokkal feltöltött új fejüket és máris harcra készen tevékenykedhetnek a haza üdvére.

Szépen alakul ez a világ.

2015. szeptember 22.

Imádság

Templomépítő nemzet lehetünk, mondta a minap a magyar emberi erőforrásokért felelős lelkészből lett miniszter. Mondott ő már sok érdekeset, volt, hogy nagy nyilvánosság előtt énekelni kezdett, nyomában hamar meg is alakult a Mindennapos Éneklés Bizottsága. Nem, ez nem egy Örkény egyperces, ez a magyar valóság.

De maradjunk a jeles vezető szegedi kijelentésénél. Mondhatta volna persze, hogy stadion-építő, vagy kerítésépítő nemzet a magyar, de ezt nem tette, azt meg nem tehetette, hogy szegény-ségellenes, egészségügy-, vagy oktatásfejlesztő nemzetként jellemezze saját hazáját. Maradt hát a templomépítés.

A jelenlegi hatalom előszeretettel használja a keresztény jelzőt, meghatározva ezzel a magyar emberek identitását. Pedig elegendő megnézni a statisztikákat ahhoz, hogy kimondjuk: a magyar emberek jelentős része nem vallásos, vagy nem egészen úgy hisz Istenben, ahogy egyszemélyi vezetőnk látni, láttatni szeretné.

Az interneten található, legteljesebb összeállítást tartalmazó honlap tanúsága szerint 7075 templom van hazánkban. A szám megközelítőleg valós lehet, hiszen az ugyancsak a világhálón fellelhető adatok szerint legalább százharmincnégy egyháznak, felekezetnek, gyülekezetnek, közösségnek vannak templomai, imaházai, kápolnái, imádkozó helyei országszerte.

Tiszteletre méltó számok, és ha a több mint hétezer templomot beszorozzuk százötvennel – a legkisebb és legnagyobb istenházát is figyelembe véve átlagosan nagyjából ennyien járhatnak rendszeresen istentiszteletre – akkor több mint egymillió olyan magyar embert találunk, aki templomba járó hívő. A KSH adatai ennél is jobbak, szerintük a teljes lakosság 13 százaléka jár templomba havi rendszerességgel, vagyis 1,3 millió ember.

Ha épülnének új templomok, vélhetően megépülésükkel arányban sem lenne több templomba járó. Nemigen összehasonlítható, de azért mégiscsak ad egy képet a szokásokról a hazai stadionépítések várt haszna és a valóság. A nem éppen közkívánatra épített nagyszerű létesítmények többnyire konganak az ürességtől, a foci hívői inkább otthon maradnak, és a tévén nézik a spanyol, német, olasz, vagy angol bajnokságot. Vagyis: templomot és stadiont is ott kell építeni, ahol arra közigény van.

Statisztikai adatok szerint a vallásukat rendszeresen, legalább havi gyakorisággal gyakorlók, vagyis a templomba járók aránya 1998 és 2008 között kétharmadára csökkent Magyarországon. Ugyancsak a statisztikák szerint a teljes lakosság 42 százaléka egyáltalán nem, vagy csak a maga módján vallásos, míg sokan feltehetőleg a kormányzati irányzatnak megfelelően vallották magukat vallásosnak a népszámláláskor. Szóval csínján kellene bánni a nagy kijelentésekkel.

Hitbeli hovatarozásunktól függetlenül persze jól tesszük mindannyian, ha sokat imádkozunk. Hazánk haladásának irányát és a megőrülőfélben lévő világot látva elmondhatjuk: már csak az imádság segíthet.

2015. szeptember 29.

Népek kiszabott helye

„Az emberek döntöttek: az országot meg kell védeni”. E kijelentés nyomul szemünk elé léptenyomon a közutakon az óriásplakátokról. Helyzet, alig kezelhető népvándorlási helyzet van.

Komoly események nyomására az óriásplakát-szövegek megfogalmazóin túl is sokaknak kell megszólalniuk és véleményt alkotniuk. Így tett például a Csongrádi Református Egyházmegye is, amely a minap nagy nyilvánosságot kapott közleményt tett közzé. A szöveg szerkesztői többek között ezt írták: „Valljuk, hogy a teremtő Isten szabta meg a népek idejét és helyét, hogy hol lakjanak. Ebből következik, hogy egy ország és nép vezetői védik azt a területet és az ott lakókat, amit Isten nekik kirendelt...”

Igen tanulságos gondolatok. Csak egy kicsit bicsaklik meg a valósággal szemben, ahogy sok honfitársunk gondolkodása is. Érdemes tehát visszakanyarodnunk a történelem tényeihez, már ha az egyáltalán valamit is számít.

Szabó Dezső az ELTE BTK Germanisztikai Intézetének tudományos munkatársaként, a „Magyarország újratelepítése a török kiűzése után. A „harmadik honalapítás”, 1686-1800” című dolgozatában összegzi hazánk elnéptelenedését és újranépesítését. Íme, egy elgondolkodtató részlet a tudományos munkából: „Magyarország 18. századi betelepítésével alapjaiban változott meg a Kárpát-medence etnikai térképe. Míg a 15. század végén az ország 4-4.5 millió lakosának 80-85%-a volt magyar, addig a 18. századi 3.5 millióról 9.2 millióra nőtt népességnek a felét sem érte el a magyarság aránya.” A számadatok tanúsága szerint valójában a lakosság egyharmada, 3 122 000 fő volt magyar.

És akkor még szót sem ejtettünk a korábbi évszázadok bevándorlási, betelepítési hullámainról. Vagyis kijelenthetjük, hogy a történelmi Magyarország területén élők döntő többsége bevándorló volt. Erről tanúskodik az evangélikus lelkész, pedagógiai és gazdasági szakíró Tessedik Sámuel leírása is. Az 1784-ben megjelent, „Parasztember Magyarországon micsoda és mi lehetne; egy jó rendbe szedett falunak rajzolatjával egyetemben” című művében báró Harruckern János nagybirtokos 1716-ban elkezdett telepítési tevékenységével kapcsolatban írta: „Ez a békességet tűrő úr tudott utat és módot találni, hogy Magyarországnak tartományibul is, úgymint Sváb-Frank és Rajna kerületibül is ide embereket hívott... mindenféle nemzet, magyar, német, tót, rác és oláh barátságosan bevétetett...”

Félreértés ne legyen, ahogy eddig, továbbra is azt tartanám jó megoldásnak, ha napjainkban a háborúk elől menekülőket saját hazájuk közelében, az Európai Unió területén kívül sikerülne tartani, bevándorlási kérelmeiket ott eldönteni és ott segíteni őket sorsuk rendeződéséig, hogy senki se induljon feleslegesen útnak káoszt, ellenségeskedést okozva vándorlásával.

De amíg az európai közösség eljut idáig, nekünk sem lenne szabad elfelejtenünk, hogy többségünk családja nagy valószínűséggel egykor bevándorló volt.

2015. október 6.

Gépjósda

Nem tudom, örüljek, vagy bánkódjak miután kiderült, hogy van még másfél évtizedem a Föld nevű bolygón. Már ha.

Minderre akkor derült fény, amikor beléptem a population.io (The World Population Project) oldalra, ahol miután beírtam a születésem pontos időpontját, helyét, valamint a nememet, egy ügyes program villámsebességgel összehasonlítva néhány szempontot, hamar kidobta, hogy ha maradok a hazámban, akkor hány évet élhetek és mennyit élhetnék a világ átlagában. Lehetett volna rosszabb is, de azért egy kicsit csalódott vagyok, én ugyanis minimálisan nyolcvanöt évet céloztam meg azzal, hogy majd akkor eldöntöm, maradok-e még, vagy már elegendem van ebből a fránya árnyékvilágból.

A szolgáltatás persze ennél is többet tud, sok más adat mellett mutatja például, hogy adott pillanatban hány fővel szaporodik a Föld lakossága – félelmetes a látvány – és erősebb idegzetűek még haláluk előre jelzett napjával is megismerkedhetnek. Megnéztem tegnap és ma is. Valami borzasztó történhetett az éjszaka, mert bár kiválóan aludtam, reggelre majd' egy évvel rövidebb lett az életem. Higgyék el, rendesen meg vagyok döbbenve.

Így hát gyorsan töröltem agyamból a jelzett dátumot és maradok az eredeti tervemnél. Ugyanakkor azért mégiscsak érdemes volt nézegetni az adatokat. Szűrőpróbaszerűen írtam be pár országot és például kiderült, hogy ha Ausztriába, Dániába, vagy Németországba születek férfiként, akkor nem sokkal, de ha nőként, akkor már évekkal hosszabb életet élhetnék, bár ez mifelénk is jellemző. Meglepő ugyanakkor, hogy a nem túl izmos életszínvonaláról híres Albániában tovább élnek az urak, mint nálunk, a nők meg még a fejlett nyugaton élőkénél is többet, vagy az, hogy Romániában nem rosszabb az emberek életkilátása, mint hazánkban.

Nem jó ugyanakkor orosznak, vagy afgánnak lenni, ott még a miénknél is rövidebb élet vár az urakra és hölgyekre és azt már meg sem néztem, hogy vajon mire számíthatnak a világ sok, igazán rettenetesnek számító országában a népek. De, hogy mennyire sok tényezőtől függ is a sorsunk, jól példázza a szíriaiak esete. Tudják, ők azok, akik most életüket féltve menekülteként vándorolnak végig Európán a nyugati jólét és béke reményében, nos, ők sem élnek rövidebb ideig, mint mi. Persze, ha időközben az országukat földig romboló derék háborúzó felek, vagy a segítőszándékú embercsempészek meg nem ölik őket.

Szóval szórakozásból, de azért egyfajta elgondolkodtató komoly játékként is érdemes szembesülni az adatokkal. Őszintén meglepődtem például, amikor nem túl magas életkorom mellett rólam például az is kiderült, hogy idősebb vagyok a világon élők 93 (!) és a magyarok 86 százalékánál.

Ebből is látszik, hogy nem könnyű manapság életben maradni.

2015. október 13.

A harmadik

Ha tetszik, ha nem, ki kell mondanunk: napjainkban javában zajlik a harmadik világháború. S ha ma még Európa jelentős részén nem is lőnek, nem állnak hadban a seregek, azért az Európai Unió is mind nagyobb harcot vív a dermesztően végeláthatatlan menekült invázióval és a rossz döntések sorozata miatt önmagával.

Miközben mifelénk évtizedekig béke honolt, máig élénken él bennünk a határaink mellett is zajlott délszláv háború számtalan, a tévék által is közvetített borzalma, de máshol is állandósult fegyverropogástól volt hangos a földteke, hiszen hol robbantások sorozata, hol valószínű háborúk, polgárháborúk tizedelték a békés lakosságot. Csak néhány kiragadott példa az elmúlt negyed évszázad terméséből: a New York-i Világkereskedelmi Központ elleni terrortámadás, az iraki háborúk, afganisztáni harcok, az Al-Káida, Boko Haram, majd az Iszlám Állam elnevezésű terrorszervezetek pusztításai, az ellenük indított háborúk, magrebi felkelés, beludzsisztáni, dárfuri fegyveres konfliktusok, Irán harca a kurdjai ellen, Niger-delta konfliktus, északnyugat-pakisztáni háború, nigériai polgárháború, az Arab-tavaszi felkelései, polgárháborúi. Ez csak egy hevenyészett válogatás volt, miközben mind kilátástalanabb és kiterjedtebb a már nemzetközivé szélesedett szíriai polgárháború, de súlyos áldozatokat kíván a NATO-tag Törökország harca a saját kurd népessége ellen is, és nem feledhetjük a Krím-félsziget orosz elcsatolását, az ukrán területekért folyó állóháborút sem.

Most meg béke idején váltak ellenfelekké, sőt ellenségekké az európai szomszédok, keményen zajlanak ugyanis a menekültáradat okán kialakult szóbeli konfliktusok, szájcsaták, amelyet a szerb, horvát, osztrák, német, román fél folytat a közös „gonosszal”, Magyarországgal szemben és vissza, és amelyek egyelőre barátok, vagy uniós családtagok közötti ricsaj, de amely egy-két örült politikus hatalmi vágyától vezérelve bármikor fegyveres határvillongássá válhat. A levegő puskaporral van tele és tudjuk, mit tehet ilyenkor egy kipattanó szikra.

Pár évvel a második világhézag után születtem, de alig nyíló értelemmel máris szembe-sülnöm kellett a gyerekfejjel feldolgozhatatlan ténnyel, hogy lövik a házunkat. Történt mindez 1956 novemberében, amikor a budapesti bérház pincéjében rettegve vártuk, hogy épségben megússzuk a Kerepesi úti temetőből odazúdított szovjet aknatűz találatait, amelyek végül a ház több lakását döntötték romba. Mégis ezt követően oly sokáig élhettem, élhattünk viszonylagos békében, hogy sokadmagammal azt reméltem, életünkben és gyermekeink életében sem lesz már háború.

Még ma is reménykedem, csak egyre kevésbé hiszek benne.

2015. október 20.

Véres galamb

Az október végi bágyadt napsütés az autó leengedett ablakán át kellemesen melengetett a fővárosi Ferenciek terének szombati csúcsforgalmában. A háromnapos ünnep második napjának délutánján ezrek igyekeztek fontos úti céljuk felé. A nagy forgalom ellenére is békésnek tűnt a hangulat, feszültséget legfeljebb az autórádiókból áramló hírek okoztak.

Ketten ültünk az autóban és beszélgetve vártuk a továbbhaladás lehetőségét, amikor a modernkori viszonylagos idillbe egy furcsa esemény váratlansága vágott villámként. Éppen sebességbe kapcsoltam, hogy újabb métereket guruljak, amikor a magasból egy véres testű galamb zuhant az autóm elé. Egy pillanatig azt hittem, hogy a szembejövő forgalmi sávok egyikében üthette el egy jármű, de akkor mit keresett méterekkel az autóm felett?

Első döbbenetünk után tudatosult mindkettőnkben, hogy pár pillanattal korábban egy, a forgalom zaján éppen csak átszűrődő durranást hallottunk, talán egy légpuska, vagy egy kisebb kaliberű vadászfegyver hangját. Egy városi vadász fegyverének csattanását, aki a kocsik tömege felett, valamelyik belvárosi ház lakásának szobájából érzett vágyat egy lény életének kioltására.

A sokat tapasztalt kelet-európai polgár hajlamos egy ilyen eseményt lazán elintézni azzal, hogy nagy az Isten állatkertje. De a történet azért sokkal mélyebb, mondhatni feneketlen mélységekbe vezet az esemény véletlen szemlélőjét.

Manapság, amikor az egész világ fegyverropogástól hangos, amikor a békés Amerikában naponta ölnek halomra iskolásokat ámokfutó osztálytársaik, és amikor mindenfelé mindinkább az erőszak kerekedik felül a józan észnek, felvet néhány kérdést az emberek feje felett lövöldözni vágyó polgártársunk tette. Mert ugyebár elérkezik a pillanat, amikor a magasból véres testtel az autók közé zuhanó madár látványa már nem okoz kielégülést a gyilkolási vágytól fűtött lénynek és mind nagyobb vadra vágyik majd. Eleinte megteszi egy macska, vagy kutya, akit gazdája mellől lő ki a nagy vadász, de ez is unalmassá válik egy idő után. Na, de megölni egy embert, azért mégiscsak más, annak már van húzása, abban van izgalom!

Elgondolkodtató, vajon hány engedélyezett, vagy feketén tartott fegyver van ma a magyar emberek kezében, és azok miért is kellenek egy békés ország háztartásaiba? Feltételezem, nagyon sok és ez mindenképpen félelmet keltő.

Hazánkban, az utóbbi évtizedekben, néhány esetet leszámítva, mindeddig nem volt túl nagy divatja az ámokfutó mészárlásnak, a rendfenntartók és az eszementek közötti tűzharcoknak, de az színjátszás világából tudjuk, ahol a színen fegyver van, ott annak előbb, vagy utóbb el kell sülnie.

Derék embertársunk, aki ezúttal egy galambot lőtt a tömegbe, meglehet, már arról álmodozik, hogy egyszer majd embert lő a felreppenő galambok közé.

2015. október 27.

Tetű

Néztem a minap az állami sporttévé adását – a hatalom médiumai közül csak ezt az egyet figyelem időnként, ezért ezúton szólok, énmíattam a további öt televíziót ne is üzemeltessék, nem kell emiatt tízmilliárdot költeni – amikor az egyik mérkőzés szünetében a képernyőn megjelent egy szépen beszélő, helyes, tizenéves leány. A kislány nagyon érthetően tájékoztatta kortársait és persze a szülőket a fejtetűről, valamint a teendőkről abban az esetben, ha már hozzájutottak ilyenekhez, vagy ha a gyermekük beszerzett néhányat.

Nagy lehet a baj, ha már a vágyott, vagy valós sikerek jelentéseire szakosodott állami média is a tulajdonképpen kudarcnak számító tetvesedésről értekezik, szóval gyorsan utánanéztem az interneten, mit is lehet megtudni a kellemetlen rovarról. Az is érdekelt, vajon miért terjedhet a fejtetű egy ilyen fejlett országban, ahol nem túl nagy összegért bárki vásárolhat tisztálkodó eszközöket, és a vezetékes vízből is folyathat naponta legalább annyit, amennyivel rendesen megmosakodhat. Nos, kiderült, a derék fejtetű nem feltétlenül csak a koszos gyerekek, felnőttek körében terjedhet el. E parazitától ugyanis senki sincs biztonságban, aki közösségbe jár, kiirtásuk pedig nehezebb, mint gondolnánk.

A minap az egyik hírportál egy budapesti kerület házaiban szépen gyarapodó ágyi poloskák kellemetlenkedésére hívta fel a figyelmet. A természet e remek vérszívó állatkái igencsak meg tudják keseríteni az emberek életét. Éjszaka a vérengzésükkel, reggelre ébredve pedig a lepedőn található poloskanyomok mosásával.

Életemet a főváros nyolcadik kerületében kezdtem pár évvel a háború után. A házak még igencsak magukon viselték az iszonyatos pusztítás nyomait, s bár a lakásokat már, úgy ahogy kipofozták, lakhatóvá tették, a higiénia közel sem volt a mai szinten. Örökre belém ivódott szüleimnek a tisztaságért, a poloskamentességért folytatott reménytelen harca, hiszen a kiirthatatlannak tűnő szívós bogarak bármikor átmászhattak az öreg ház falainak repedésein a szomszédos lakásokból, friss vére áhítozva.

Hasonló izgalmas emlékeim vannak katonakoromból, már ami a lapostetű elleni petróleumos vaságy-fertőtlenítéseket és testszűrővizsgálatokat illeti, de később évtizedekig szerencsémre hírért sem hallottam e pompás élőlényeknek. Már-már azt hittem, hogy hazám tetű és poloskamentessé vált – csak az állatvilág tagjaira gondolok – de sajnos kiderült, ahogy az egykor teljességgel visszaszorított betegségek, úgy a vérszívók is kezdik újra visszahódítani elvesztett területeiket.

A baj sokkal nagyobb, mintsem azt egy-egy kézlegyintéssel elintézhethetnénk. Az egészségügyi szervezetek tömegtájékoztatásával messze egyetértek, mert bizony, ahogy haladunk a 21. század belseje felé, úgy lesz tudatlanabb az emberek mind nagyobb tömege.

Az élősködők pedig csak arra várnak, hogy hibázzunk.

2015. november 3.

Négytized pont az egészségünkre

Ha kibírsz még pár évet, esélyed lesz a hosszabb életre, biztatott a minap orvos barátom. S valóban, a környezetemben élők léte bizonyítja, ha az ember sikeresen közelíti a 70 évet, valamelyest javulnak esélyei arra, hogy akár még tíz-tizenöt évet is eltölthessen e küzdelmekkel és csodákkal teli sártekén.

Mindez akkor jutott eszembe, amikor az egyik rádió reggeli műsorában arról értekezett a műsorvezető és a vendégként meghívott orvos, hogy vajon miért rövidebb az életünk, mint általában a szerencsésebb országokban élő embertársainké, illetve miért is van mifelénk több rákos és szívbeteg ember, mint másfelé. A szakértő a kiemelkedő mértékű dohányzás, ivás, stressz mellett az állandósult rossz közhangulatban látta a bajok forrását. Ne szépítsük, rosszul érezzük magunkat a bőrünkben.

Kíváncsi lettem a tényekre, rákerestem az interneten elérhető adatokra. Találtam is egy egyéves felmérést, e téren ennyi idő alatt aligha változnak gyökeresen a tendenciák. Ebből kiderült, hogy a párizsi székhelyű, 34 országot tömörítő Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet, az OECD jóléti szintet mérő mutatói közül az egészségi helyzet mutatószámai Magyarországon a legrosszabbnak. Sokkal korábban halunk, mint nyugat-európai, vagy más, hasonló fejlettségű országban élő kortársaink és az is kiderült, hogy Magyarország a legkevésbé élhető országok közé tartozik.

Ugyanebben a jelentésben található az is, hogy egészségügyünk messze alulmúlja az OECD államokra jellemző szinteket. A rangsor 1-től 10-ig terjedő skálán pontozta az emberek egészségi állapotát, amely alapján mi 0,4 pontot kaptunk, vagyis még az egyet sem értük el. Ez a pontszám a tagállamok körében döbbenetesen kicsi, a következő legalacsonyabb pontszámú ország, Szlovákia – ők sem büszkélkedhetnek túlzottan vele – legalább 1,3 pontot kapott.

A felméréskor a kutatók két mutató alapján rangsorolták az országokat. Az egyik a születéskor várható élettartam, míg a másik az 1000 emberre jutó halálozási ráta. Aligha árulok el a fentiek után meglepetésre okot adó tényt azzal, ha kimondom, nagyon rossz állapotban vagyunk. És ezen biztosan nem javít a folyamatosan gerjesztett gyűlölet, a tudatos megosztás, a vásárnapi vásárlási tilalomhoz hasonló hangulatromboló intézkedések sora, a szolgalelkűség elvárása, a hatalomhoz igazodás kényszere. Ugyancsak nem javít a beteg tömegek állapotán az egészségügyi intézmények céltudatos lepusztítása, a romló ellátás, a mind kezelhetlenebb orvos-, nővérhiány, miközben áradó folyóként ömlik a közpénz a stadionok építésébe, presztízsberuházásokra, magán és pártzsebekbe.

Sajnálatos hibája a felmérésnek, hogy az egyes országok vezető politikusainak életkilátásait nem elemzi. Izgalmas olvasmány lenne.

2015. november 10.

Romokban az értelem

Sokáig azt gondoltam, hogy a múlt hét leginkább idegborzoló eseménye a kertészmezőnök ügye volt, akít megdöbbenően súlyos büntetéssel, hét év elzárással sújtott a bíróság. Őt, aki sokáig tehetetlenül viselte, hogy a vagyonát folyamatosan dézsmálják.

A vácszentlászlói férfi, akinek a meggyborát a kertjében lévő pincéjéből rendszeresen lopták a tolvajok, ezt megelégette és nevelési célzattal fagyállót kevert a borba. Az egyik piti bűnöző, aki a frissen lopott szerzeménye élvezetét még valamilyen dizájnerdroggal is megtette, családja asszisztálása mellett – nem kell neki segítség, berúgott, majd kialussza – annak rendje és módja szerint meghalt. A tisztos családapa meg mehet börtönbe. A példátlan szigorúságú ítélet ellen igen meglepő módon még az ügyész (!) is enyhítésért fellebbezett.

Aztán eljött a péntek és minden más ügyet felülírt az elmeroggyant, emberszerű lényeknek Isten és az iszlám nevében elkövetett tömeggyilkossága Párizsban. Az ember már fel sem tudja fogni, mi történik ebben a világban, hiszen csak a közelmúltban robbant ártatlan civil életek sokaságát kioltó bomba Törökországban, Irakban, az Egyiptomból felszálló orosz repülőgépen, Afganisztánban és még sok helyen. Tombol az erőszak.

Nehéz ilyenkor bármit is mondani, hiszen az első gondolat a döbbenet, aztán villámgyorsan tolul az ember fejébe a vér és vele együtt a végtelen gyűlölet. Tessék, íme, ezek a muszlimok! Az iszlám hit követői bekéredzkednek, segítségünket kérik, aztán végeznek velünk. Hát le velük!

Lám csak, milyen gyorsan érnek célhoz a vérvágyó gyilkosok. Mert nyilvánvalóan azoknak, akik kitervelik gyalázatos bűncselekményeiket, a lehető legtöbb civil kiirtásával a rettegés, és a gyűlölet gerjesztése a céljuk. A gyűlölet azért jó számukra, mert az európaiak a robbantások miatt a menekülteket vádolják, azokat, akik sokak szerint amúgy is csak élőködnek az őket befogadó országukban és a tömeggyilkosságok után még jobban elszigetelődnek majd a helyiektől. A bevándorlók meg csalódottságukban, félelmükben könnyen lesznek fanatizálhatóak és válhatnak elvakult ölgépekké. Szóval ez is egy fajtája a terrorista toborzásnak.

Ahogy írok, érzem, megy fel a vérnyomásom az embertelenség, az értelmetlen ölés, a (bármely) vallás nevében elkövetett terrorizálás gondolatára. Oly módon durvul a világ, hogy mindinkább azt hiszi az ember, a legjobb, ha saját kezébe veszi élete és vagyona védelmét, ha olykor csak ellopott meggyborról is van szó. Ki passzívan, rácsok, zárok erdeje mögé bújva, ki harciasan, fegyverkezve, ki fagyállóval. Az utcán, szórakozóhelyeken, éttermekben, stadionokban ugyanakkor csak az egymásba, a békés együttélésbe vetett bizalmunk menthet minket a paranoiától, az állandó rettegéstől.

De, vajon van még okunk a bizalomra?

2015. november 17.

Ügyfélbarátok

Öt és fél évvel ezelőtt lejárt a személyi igazolványom, hamarjában időpontot kértem és kaptam is a városom okmányirodájába, ahol másnap délben fogadtak. Minden annak rendje és módja szerint történt, csak a folytatás volt meseszerű. Kevesebb, mint 24 órával később a postás már hozta is számomra az új személyi okmányomat.

Azóta nagyot fordult a világ, új rezsim vette át a hatalmat, és szája íze szerint gyorsan át is alakította a közigazgatást. Megszokott intézmények tűntek el, létrejöttek a járások, kormányablakok és mindez ügyfélbarát jelzővel. A hivatalokba ezzel egy időben bekéredzkedett a félelem, az állásféltség, a megfelelés kényszere. Az ügyintézők gyorsan alkalmazkodtak a politikailag megbízható vezetők elvárásaihoz és félve az esetleges elbocsátásoktól, mindent ezerszer megrágva, a főnökök jóváhagyása mellett intéznek.

Visszatért a régi, jól megszokott hivatali rend, egy-egy ügy intézéséhez nem csak kiváló idegek, utánjárás, de sok-sok pecsét is kell. S, hogy el ne felejtsem a személyi okmányok megújításához is már hetekre van szükség, a nagyobb ügyekhez, engedélyek beszerzéséhez pedig még többre. Példaként említhetjük, hogy a külterületi földek adásvételének hivatalossá válásához olykor nyolc hónap is kevés.

Most végre 110 jogszabályt módosítottak a jogalkotók és a képviselők. Már a változtatások betervezésének indoklása is szívet melengető, ugyanis a törvénymódosítások célja a közigazgatási hatósági eljárások szabályainak javítása, az emberek és a vállalkozások adminisztratív terheinek csökkentése, az eljárások egyszerűsítése és gyorsítása. A mostani módosítással állítólag kevesebb lesz az engedélyhez kötött tevékenység, és csökkennek az ügyintézési határidők.

Mindez igen tetszetős, mert változást ígérnek többek között a szociális ellátások, az anyakönyvi és gyámügyek, a közlekedés, az illetékekre vonatkozó szabályozás, a környezetvédelem, a bányászat és az örökségvédelem területén is.

A minap mesélte nekem egy ügyét intéző ismerősöm, hogy már hetek óta meg kellett volna érkeznie földügylete bejegyzésének, az illetékes hivatal messze túllépte az ügyintézésre előírt maximális időt. A polgár érdeklődött volna telefonon, vagy e-mailben ügye iránt, de ez sajnálatos módon nem volt lehetséges, viszont a hét egy kijelölt napján bemehetett az ügyintézőhöz, ahol az agyonterhelt hölgy elmondta, tudja, hogy törvényt sértenek, de kevesen vannak és rengeteg az ügy. Szóval legyen türelmes a kedves ügyfél.

Kérdés persze, hogy a januártól életbe lépő módosításokkal a mérhetetlenül túlburjánzott, átláthatatlanná vált közigazgatás valóban rugalmasabbá, gyorsabbá válhat-e? Reménykedjünk, mert mint tudjuk, a remény hal meg utoljára.

De ügyintézéskor egy jó adag idegnyugtatót azért a jövőben sem árt magunknál tartani.

2015. november 24.

Forró világ

Egy ideig a fantázia termékeiként olvasták a világ népei azokat a híreket, amelyek szerint a klímaváltozás, a globális felmelegedés élelmiszer- és vízhiányhoz, gazdasági hanyatláshoz, tömegek elszegényedéséhez, éhezéséhez, majd háborúhoz vezet. Voltak olyan elszabadult fantáziájú újságírók, akik már új népvándorlásokról képzelegtek. Ugyan már – gondolta mifelénk az emberek többsége – a mi életünkben ilyen aligha következhet be.

Aztán bekövetkezett. A teleink egy ideje inkább tűnnek hideg ősöknek, nyaranta mind több a hőségriadó és megjelentek határainkon a vándorló tömegek. Az, hogy az utóbbiak egy kilátástalan polgárháború elől menekülnek, csak a látszat. A megélhetés vált ugyanis mind nehezebbé, amelynek baját csak tetézik a vérgőzös diktátorok, és hatalomra ácsingózó, nem kevésbé elborult elméjű ellenfeleik, hogy a haszonleső politikusokat, fegyvergyártókat, kereskedőket ki ne felejtsem. Mindezt aztán leöntik vallási, ideológiai mázzal és máris lehet gyilkolni, emberek százazreit földönfutóvá tenni.

Tudom, nem foghatunk mindent a klímaváltozásra, hiszen az ember már csak olyan lény, hogy ősidők óta mindig több területet, vagyont, hatalmat akar szerezni, de minderre most rátesz egy lapáttal az ivóvízhiány, az élhető területek elsivatagosodása, erőteljes csökkenése is.

A Párizsban most zajló nemzetközi klímacsúcs kimondott célja, hogy olyan globális megállapodás szülessen, amely segíthet 2 Celsius-fok alatt tartani az átlaghőmérséklet növekedését. Ha ez nem sikerül, kortársainkkal együtt egy mindinkább nehezen élhető világban fogunk létezni, utódainknak pedig sajnálatos módon már csak a sci-fikben vizionált életterlen glóbusz marad.

Az 1997-es kiotói klímaegyezményhez csatlakozott 195 ország közül 183 tett felajánlást az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére, amely a párizsi csúcstalálkozón kidolgozandó egyezmény alapjául szolgál. Ezek az országok az üvegházhatású gázok kibocsátásának megközelítőleg 95 százalékáért felelősek, köztük vannak a legnagyobb szennyezők, Kína, az Egyesült Államok, az Európai Unió és India. A felajánlások ellenére is az előrejelzések szerint 2100-ra 2,7 és 3,5 Celsius-fok között lehet a globális hőmérséklet-emelkedés. Ez pedig, ahogy a klímakutatók állítják, visszafordíthatatlan állapotokat idéz elő bolygónk éghajlatában, élővilágában.

Persze nem könnyű az egyes államoknak felajánlást tenni, hiszen az számukra tetemes költségekkel, a termelés visszaesésével, munkanélküliséggel, elégedetlenséggel, tüntetésekkel, kormányok bukásával járhat. Egyik oldalon tehát ott az életterlen jövő, a másikon a sokak számára a politikai-pénzügyi érdekek miatt elfogadhatatlan jelen. A Párizsban összesereglett rengeteg nagyeszű ember előtt két választás van: a ma rossza, vagy a jövő pusztulása. Nem egyszerű a feladatuk.

Kár, hogy déd- és ükunokáikat még nem kérdezhetik meg a döntéshozók arról, hogy ők hogyan döntenének.

2015. december 1.